

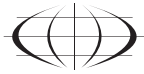

C

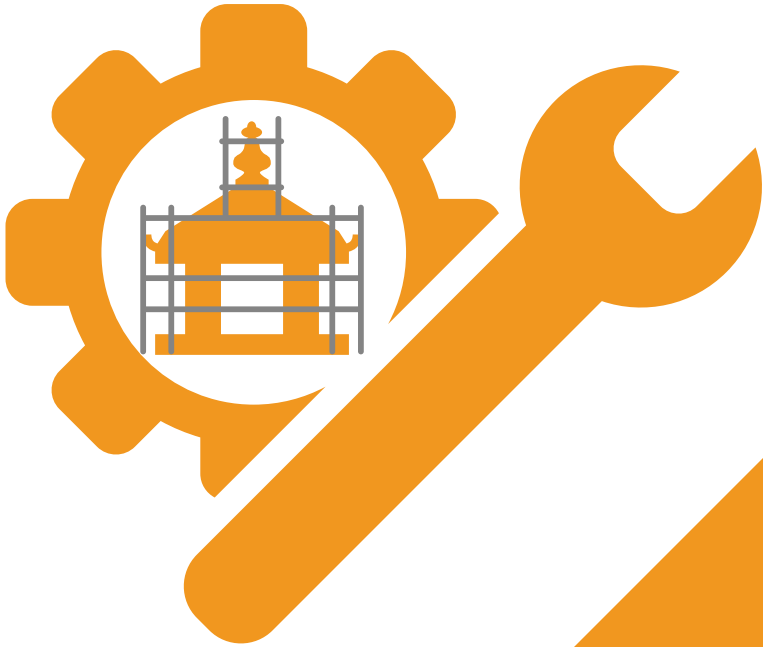
Fonds

د انكشاف او كلتور
لپاره د شهزاده كلاز د
بمبني صندوق

د كلتوري ملكيتونو د ساتني او
ببرته په خپو درونې لپاره د
مطالعاتو نړيوال مركز
(اكرام - ICCROM)

ICCROM

د كركېچ پر مهال كلتوري ميراث لپاره لومړنۍ مرستې

د كركېچ پر مهال د كلتوري ميراث لپاره لومړنۍ مرستي

۲. د سامان بکسه

د ملموس او غير ملموس كلتوري ميراث د خوندي كولو لپاره بهرني حالت ته د
همغږي چمتووالي او ځواب ورکولو/غبرگون بنودلو لپاره

ايرنا ټنډن

ګډه-چورونه

اپرنا ټنډن ، اکرام

اصلي/کلیدي لیکواله او ایډیټ کونکې

د مفرداتو په چمتو کولو کې ځانګړې ونډې د
پېښې وروسته په ساحه کې د زبان او ګواښ ارزونه

ایلکي سیلټر ، روھیت جیګیاسو، یوجیني کریتی

خونديټوب او سمبالونه

یوجیني کریتی، ایلکي سیلټر ، زافیرومو، اسمیرالده پوپیریو

د پېښې بېلګې

ماریا سیسیلیا رادریکز مورینو، یوجیني کریتی، اېهور
پوشیفالیو، کیامیو کو، ایلکي سیلټر، ولنتاین سپانو، لایلا
صالح

علمي کتنه

جیسیکا ډویال، جانټن ایټون، سونیا جیوفینازي

څېړنه

جیسیکا ډویال، ولنتاین سپانو

د معلوماتو ډیزاین

کرستوفر ملیټان

د پښتو نسخه
ژباړه

غلام فاروق صافی، سید تمیم هاشمی

مرور / ایډیټ

ضابط مجبور

د پښتو ډیزاین او همغږي

نادیه هاشمی، د سید او نادیه مشورتی شرکت (S&N
Consultancy)

همغږي

اکرام

کترین انټومارچي، اپرنا ټنډن، جینیفر کپیټورن، ایزابیل دی
بریسین، و ایزابیل ویرجر

د شهزاده کلاز موسسه

ډیپورا سټوک

د دې کتاب پښتو ترجمه د بریتش کونسل په سخاوتمندانه مرسته ترسره شوې ده چې د زړه له تله ترې مننه کوو.

دا خپرونه د جواز Attribution-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) پر بنسټ د پرنایسټي لاسرسي لپاره تیاره شوې ده (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

د دې خپرونې د محتوی په کارولو سره، کاروونکي مني چې د اکرام موسسي د هرې راتلونکې د پرنایسټي لاسرسي وړ څخې د کارولو د شرایطو پابند دي.

پدې خپرونه کې کارول شوي عنوانونه او د موادو وړاندې کونه د اکرام موسسي او د کلتور او انکشاف لپاره د شهزاده کلاز موسسي له اړخه د یو هیواد، سیمې، ښار یا یوې ساحې یا د هغوی د چارواکو د قانوني وضعیت یا د سرحدونو د معلومولو/کټولو اړوند د نظر څرګندونې معنی نلري.

پدې خپرونه کې خپاره شوي نظریات په لیکوالانو پورې اړه لري او په اکرام موسسي او د کلتور او انکشاف لپاره د شهزاده کلاز موسسي پورې تړاو نه لري او همداراز په دغه دواړو موسسو باندې الزامي ندي

مفردات

- د سامان د بکسی پکار اچول ۵

د پېښې نه وروسته په ساحه کې د اووختي زیان او گواښ ارزونه

- فهرست های مندرجات..... ۸
- نحوه ترسیم پلان ساحه و خریطه (نقشه)..... ۱۱
- خصوصیات یک فورمه ارزیابی مفید..... ۱۴
- نمونه های ارزیابی آسیب و خطر پس از رویداد..... ۱۵
- نکات مهم برای جمع آوری معلومات درمورد آسیب ۲۶
- آسیب های ساختاری و غیر ساختاری معمولی ۲۸

تحفظ و تثبیت حالت

- شبکه بندی برای نقشه مکان ها ۳۹
- ساختن کود های مکانی..... ۴۱
- اختصاص دادن شماره های شناسایی خاص..... ۴۲
- مستند سازی یک عملیه تخلیه..... ۴۴
- مستند سازی یک عملیه نجات..... ۴۶
- نکاتی برای رسیدگی و تا و بالا کردن..... ۴۸
- نکاتی برای بسته بندی..... ۴۹
- مواد عضوی و غیر عضوی عام..... ۵۳
- اولویت بندی (تریاز)..... ۵۵
- تثبیت حالت میراث فرهنگی منقول..... ۵۷
- مواد و تجهیزات برای تخلیه و نجات..... ۶۷
- پوشش موقت..... ۷۳
- خوازه ابتدایی/ساده..... ۷
- نکاتی برای خشک کردن ساختار ها..... ۹۲
- مواد و تجهیزات برای تثبیت اضطراری حالت ساختار ها و تعمیر ها..... ۹۳
- منابع و مآخذ..... ۹۷

د سامان د بکسي د پکار اچونې لارې چارې

مهرباني وکړئ لاندې يو څو لارښوونو ته پام وکړئ چې تاسو سره د دې سامان د بکسي په کارولو کې مرسته کوي.

د کتاب تنی

د هرې پاڼې په پورتنۍ بڼې خوا کې به تاسو د متقابل عمل وړ تنی، ومومی، کوم چې تاسو سره د دې سامان د بکسي د علاقې وړ برخو ته په رسېدنه کې مرسته کوي.

د اتومات لېږدونې وړ اړيکې/لینکونه

نيلې او ډبل: په دې سند کې د ځانگړو برخو لپاره لینکونه/اړيکې دي.

لارښوونې: د تجربې پر بنسټ مشوره

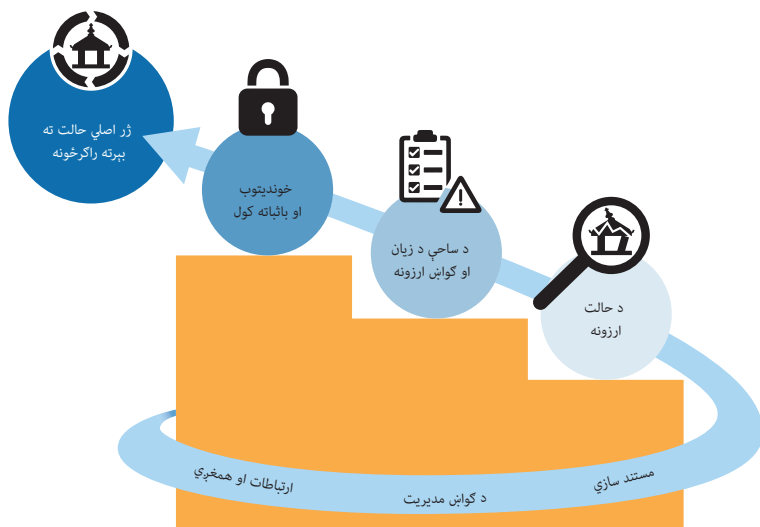
خبرداري/پاملرنه: پام وکړئ چې د نا اټکل شوو گواښونو او يا غلطيو د واقع کېدو مخه ونيسئ

ډېر ولولئ: لا نور لوستل

د کلتوري میراث د لومړنیو مرستو عملیاتي چوکاټ

د ساحې د زیان او ګواښ ارزونه

په ساجه کې د زیان او گواښ د ارزونې چک لسټ/کنټلسټ

په اغېزمنو شوو سیمو کې د ساحې د ارزونو د تر سره کولو پر مهال، شخصي مصونیت باید له هر څه لور لومړیتوب وي. ساحې ته د ورتگ دمخه لاندې لارښوونې په پام کې ونیسئ:

- ډاډ ترلاسه کړئ چې تاسو ساحې ته د ننوتلو لپاره ټولې اړینې اجازې لرئ.
- ډاډ ترلاسه کړئ چې تاسو د ارتباطاتو د تامینولو لپاره لږ ترلږه یوې وسیلې ته لاسرسی لرئ، د بېلګې په ډول یو ګرځنده تلفون، یا د وي ایچ ایف رادیو/مخابره. ✓
- د محلي پولیسو د مرکزونو/حوزو، د پولیسو د کنټرول خونو، د اور وژنې مرکزونو/اطفایو، د امبولانس د خدماتو د تلفون شمېرې یادداشت کړئ چې د بېرني حالت په صورت کې ورسره اړیکې ټینګې کړئ. ✓
- د گواښوونکو حالاتو څخه ځان وساتئ او خبردار اوسئ چې د ناوړین په اغېزو کې ممکن اضافي گواښونه، لکه د زلزلې وروسته جټکې، د ځمکې ښویندې، چور او داسې نور شامل وي. ✓
- د خپل شاوخوا چاپیریال څخه باخبره اوسئ او د دې لپاره چې د اړتیا په صورت کې ورته مراجعه وکړئ تر ټولو نږدې خوندي سیمه په نڅښه کړئ. ✓
- ارامه اوسئ او گورئ چې چیرته ځئ.
- د مصونیت د مناسب لباس د اغوستلو پرته ساحې ته مه ځئ. ✓
- د ساحې شاوخوا یوازې مه ګرځئ او چې په پلان کې مو نه وي په هغو لارو مه ځئ.
- د سړک حالت ممکن ډېر خراب او لاسرسی خورا محدود وي. خپل سفر ښه پلان کړئ او په تیارې کې د موټر چلولو څخه ډډه وکړئ. ✗
- ✗
- ✗

ساحې ته د رسېدو دمخه، ډاډ ترلاسه کړئ چې تاسو لاندې تجهیزات او اکمالات لرئ ترڅو

په ساحه کې د زیان او گواښ ارزونه پیل کړئ:

د شخصي محافظت تجهیزات (پوره لست په راتلونکې پاڼه کې وگورئ).

د زیان او گواښ د ارزونې فورمې.

که اجازه ولرئ، د عکسونو اخیستلو او جغرافیایي کوارډیناتو د ثبتولو لپاره کمپره،

او داسې تلفون یا ټابلېټ چې عکسونه واخیستلی شي، له ځان سره ولرئ. په

داسې حالاتو کې چې کمپرې او ګرځنده تلفون ته اجازه نه وي، د سکېچ کتابچه

له ځانه سره د سکېچونو د رسمولو او یادداشتونو اخیستلو لپاره ساحې ته یوسئ.

د اضافي بیټریو سره لاسي څراغ.

د امکان په صورت کې د اندازه کولو فېټه، د سروې پایې او د سروې لیول ولرئ.

د لوري/جهت معلومونکې (قطب نما)، په ځینو تلفونو کې د د ثبتولو لپاره

داسې کارپالونه/ایلیکټرونه شته چې د لوري معلومونکې (قطب نما) لری.

د درزونو د سور د اندازه کولو اله.

د واټن معلومولو لایزري اله.

د عکس د اندازو حواله کارتونه.

کلپ بورډونه.

خالي او د خانو لرونکي کاغذ.

په خپلو نقشو کې د ځانګړتیاوو د نڅبنه کولو لپاره عادي پنسلونه او رنگه

پنسلونه. د قلمونو د کارولو څخه ډډه وکړئ، ځکه که فورمه لنډه شي، رنگ

به خپور شي، او تاسو شاید ډیر مهم معلومات له لاسه ورکړئ.

پنسل پاکونه، پنسل تراشونه او خطکشونه.

د امکان په صورت کې، د حساب ماشین.

د خبرداري فېټې، رسی او نخښې.

د اوبو بوتلونه او خواړه.

د مسول کلیدي پرسونل د تلفون د شمېرو لست، چی تاسو به ورسره به بېرنيو

حالاتو کې د اړیکې نیولو اړتیا ولرئ لکه د امنیتي چارو مسولین، د اطفایي

د مرکز کارونکي، د امبولانس اداره او نور.

.BC Housing. 2018. Rapid Damage Assessment. Burnaby, BC Housing

پدې پته کې شتون لري: <https://perma.cc/686P-5JFE>

د شخصي محافظت د تجهیزاتو چک لسټ/کتلاست

د بهرني حالت د ډول او هغه ساحه چې مستند سازي کيږي، په پام کې نيولو سره ، لاندې تجهیزات بايد ساحې ته له رسېدو دمخه ترلاسه شي ، ترڅو د ډلې د ټولو غړو شخصي خونديتوب ډاډمن شي:

- کلکه خولی.
- د لوړې کچې د ليدلو وړ جاکټ يا واسکټ.
- د بشپړ اوردوالي پتلون او د اوردو لستونو کميس.
- بند بوتان.
- د اضافي بيټريو سره لاسي څراغ .
- شپېلاق.
- د دورې چن لرونکي ماسکونه.
- د صنعتي خونديتوب دستکشې.
- د خونديتوب عینکې.
- د شخصي لومړنيو مرستو بکسه/کڅوره.
- حشراتو ضد مواد (که شتون ولری) .
- د امکان په صورت کې مکروب ضد لاس پاکوونکي

Connecticut Technology Transfer Center. 2010. Protective Equipment for Workers in Hurricane Flood Response. Connecticut, School of Engineering, University of Connecticut

پدې پته کې يې موندلی شئ: <https://perma.cc/LG2T-FTDZ>

Heritage Collections Council. 1998. reCollections: Caring for Collections Across Australia — Managing People. Canberra, Heritage Collections Council.

پدې پته کې يې موندلی شئ: <https://perma.cc/RR45-BJDW>

د ساحې پلان څرنگه رسم کړو؟

د زیان د ارزونې او مستند سازی لپاره د ساحې او فرش پلانونه گټور دي. که چېرې تاسو د دې دواړو نه یو هم نلرئ، نو تاسو د لاندې قدمونو په اخیستلو سره یو پلان جوړولای شئ:

۱ د خپلې رسامی لپاره د پیمانې د ټاکلو په موخه د اغېزمنې شوې ساحې شاوخوا وگرځئ تر څو د ساحې د ابعادو، د توازن یا تناظر د محور، او د هغې د عمومي شکل په اړه یو درک تر لاسه کړئ. د خپلې رسامی لپاره د پیمانې ټاکلو پر مهال په نقشه کې د شاملولو لپاره په شاوخوا سیمو کې موجود عناصر لکه اړونده بارزې نخښې، د گواښ ساحې او داسې نور په پام کې ونیسئ.

۲ د پیل نقطه غوره کړئ (د مثال په توګه د جوړښت یو کوچ) او په خانه لرونکو کاغذ باندې یې په نخښه کړئ.

۳ تاسو اوس کولی شئ چې د ودانۍ شاوخوا وگرځئ او دېوال په دېوال پلان رسم کړئ. د ارزونې پدې پړاو کې په ځانګړې توګه چې تاسو باید زیانمن شوي جوړښت ته ډېر نږدې نشئ، تاسو اړتیا نلرئ چې د پلان د رسم کولو پر مهال ډېر دقیق واوسئ. که تاسو د اندازه کولو هیڅ ډول وسایل نلرئ، تاسو د خپلې خپې قدم یا ګام د تقریبي واحد په توګه کارولی شئ: د یو قدم اوږدوالی د نږدې یو متر سره مساوي دی.

۴ په نقشه کې غوره شوې مقیاس یا پیمانې او د حوالې لوری روښانه کړئ (د بېلګې په توګه، شمال یا قبله)

۵ ودانۍ یا ساحې ته د لاسرسي سرکونه او د ننوتلو اصلي ځایونه په ګوته کړئ. جوته شوي خوندي سیمې (که چېرې وي) په ګوته کړئ چې وروسته په بېرني توګه د باثباته کولو او ذخیره کولو، یا د تخلیې لپاره د موټر پارک کولو لپاره کارول کېدای شي.

۶ دا مه هیروئ چې د شاوخوا هغه عناصر په ګوته کړئ، چې د نږدې په صورت کې ودانۍ د گواښ سره مخ کولای شي.

۷ د بشپړو رنګېدو په صورت کې، هغه خلک په کار کې راکند کړئ چې په نوموړې ساحه کې کار یا ژوند کوي، که داسې نور مدارک نه وي چې تاسو ته لارښوونه وکړي، دوی تاسو ته لارښوونه وکړی شي.

ځان داده کړئ چې تاسو د ساحې په پلان کې اووختی زیان او نورې مشاهدې داسې په روښانه ډول په نخښه کوئ، چې د خپل پلان په عکس کې یې هم ولوستلی شئ

اساسي نقشه څرنگه جوړه کړو؟

کله چې په یوه سیمه کې ډېری ساحې زیانمنې شوي وي، اساسي نقشې ته اړتیا لیدل کېږي. کچېرې د اغیزمنې شوې سیمې اساسي نقشه نه وي، نو د سپورمکي عکس په کارولو سره چې د پېښې د کچې او ماهیت په پام کې نیولو سره ساحه/ښار/سیمه ښيي، یوه نقشه په چټکۍ سره چمتو کېدای شي.

اساسي نقشه باید شمال په گوته کړي، او اړونده جوړښتونه، د لاسرسي سرکونه او لارې، او د واک حدود/بریدونه/څلورخواوې وښيي.

که چېرې ناورین یا کرکېچ په پراخه کچه وي، چې ټوله سیمه یا ښار یې اغېزمن کړی وي، په مناسبه پیمانې یا مقیاس یوه نقشه، چې د کلتوري میراث د ټولو اغېزمنو شوو ساحو موقعیت په گوته کوي، باید جوړه شي. هرې ساحې ته باید د پېژندنې یوه ځانگړې شمېره ورکړل شي چې وروسته د چټکې ارزونې لپاره ترې کار واخیستل شي.

د پېښې څخه وروسته د زیان او گواښ د ارزونې د یوې کټوړې فورمې عمده ځانگړتیاوې کومې دي؟

- ۱ لنډه وي او بشپړول يې اسانه وي.
  - ۲ د ځايي شرايطو او ژبې سره برابره ترتيب شوي وي.
  - ۳ په اغېزمنه شوې سيمه کې د منقول ، غير منقول او غير ملموس کلتوري ميراث لپاره معياري او مناسبه وي.
- د ډلې د غړو سره د زيانونو او گواښونو د هرې کټگورۍ د تعريفونو په اړه بحث وکړئ، ترڅو ثبت شوي معلومات په ټوله ډله کې يو شان وي. دا کار په ځانگړي ډول په هغو حالاتو کې ډېر اړين دی چې کاري ډله لويه وي او د هغې گڼ فرعي گروپونه معلومات ثبتوي.
- که څه هم فورمې کېدای شي د گواښ او د کلتوري ميراث لپاره ځانگړي وي، دوی بايد د زيان او د گواښ د بشپړو ارزونو په ترسره کولو کې مرسته وکړي. د بېلگې په ډول، که لومړنۍ گواښ زلزله وي، فورمه بايد داسې وي چې د اړتيا په صورت کې د نورو گواښونو د ارزونې لپاره، لکه اور او سخت باران هم د کارونې وړ وي.

فورمه بايد داسې طرح/جوړه شي چې د څو حقايقو نه د يو د انتخاب فرصت ولري او د کيفي معلوماتو ثبتول ورپکې هم ممکن وي. چېرته چې لازمه وي، په بېلابېلو کچو معلومات راټول کړئ، کوم چې کېدای شي د يو بل فرعي برخې هم وي، لکه:

- ۱ د سيمې/ښار/ ناحيې په کچه.
- ۲ د ساحې په کچه.
- ۳ د ودانۍ په کچه.
- ۴ د ټولگې/ټوکو په کچه.

په ساحه کې غیر منقول او منقول کلتوري میراث ته د اوختو زیانونو او ګواښونو ارزونه او ثبتونه

لومړۍ نمونه

کله چې په ساحه کې منقول او غیر منقول کلتوري میراث ته د اوختي زیان او ګواښ د جلا یا واحدې ارزونې لپاره فورمې طرح کوي/جوړوي، د دې لاندې نمونې نه پکې کار اخیستلی شی، کومه چې د معلوماتو کچه او د هغې ممکنه برخې په ګوته کوي.

د دې لپاره چې په ساحه کې مو وخت په اغېزناکه توګه استعمال کړئ، د معلوماتو ځینې لست شوې برخې لکه نوم، ارزښت یا ملکیت د ساحې د باندې پکېدای شي.

ورکړل شوو معلوماتو ته داسې سمون ورکړئ چې ستاسو په سیمه کې د کلتوري میراث اړوند معمول/مروجه توکي او کرنلارې په خپل ځان کې راوغاړي.

سربېره پردې، دا چې هیڅ دوه بیروي حالات یو شان ندي، نو په دې نمونه کې ورکړل شوي ټول معلومات ممکن د ګواښ د هغې ځانګړې بېښې د اغېزو سره تړاو ونلري، چې تاسو ورسره مخ یاست. د بېلګې په ډول، کچېرې په یو پېښ شوي حالت کې، د کلتوري میراث ودانۍ زیانمنې شوي وي او دننه توکي جوړ پاتې وي، تاسو کولای شئ د کلتوري میراث د ودانیو د ارزونې د فورمې د جوړولو لپاره دا نمونه وکاروئ، خو پدې نمونه کې ورکړل شوي د معلوماتو ټولې کچې او برخې به ستاسو په درد ونه خوري، نو یواځې ډېرې اړونده کچې او برخې په فورمه کې شاملې کړئ.

که تاسو وغواړئ چې د اوختي زیان او متوجه ګواښ د بشپړې ارزونې فورمې چمتو کړئ، نو ډاډ ترلاسه کړئ چې هغه ډلې چې دا ډول فورمې کاروي، ګڼ - مهارته دي او د ډولرو غیر منقول او منقول میراث د زیان او ګواښونو پېژندلو اړوند دمخه روزنه ورکړل شوې ده.

۱ د ارزونې نېټه/ نېټې.

۲ د ارزونکي/ ارزونکو نوم/نومونه.

۳ د ارزونکي/ارزونکو د اړیکې مفصل معلومات.

۴ که لازمه وي د ارزونکي/ ارزونکو مسلک.

لومړۍ کچه/پور: سیمه/ښار/ناحیه (کله چې ناوړین د سیمې په کچه وي)

۱ د ښار/ناحيې نوم او جغرافیایي کوارډینات یې.

۲ د پېښې تفصیل

۳ د لومړني ګواښ طبیعت (د بېلګې په ډول، طبیعي که د انسان پلاس جوړ شوی)

طبیعي ګواښونه: زلزه، بحري تویان، د شګو تویان، سېلاب، اور، او داسې نور

د انسان پلاس جوړ شوي ګواښونه: وړانګاري، اور لګونه، اتومي ککړتیا، جنگ/نظامي اقدام،

او داسې نور

دوهمه کچه/پور

ساحه (په هغه وخت کې ځانگړی تړاو پیدا کوي، کله چې اغیزمنه شوې ساحه د لرغونو اثارو او د کلتوري میراث د نورو بېلابېلو ډولونو د ملموسو او غیر ملموسو عناصرو په شمول ساحات ولري.

۱. د ساحې نوم.
  ۲. د کوارډیناتو په شمول د ساحې موقعیت.
  ۳. که ضروری وي ، د ارزونې فورمې برسېره د ساحې هغه کلیدي نقشه وکاروئ په کوم کې چې د مختلفو اجزاوو موقعیتونه په نڅبنه شوي وي.
  ۴. د خوندیتوت کچه (د بېلگې په ډول، نړیواله، ملي، ځایي، یا غیر خوندي)
  ۵. د ساحې په کچه د زیان درجه څه ده (د بېلگې په ډول، نښته، منځنۍ، سخته)
  ۶. ایا په ساحه کې داسې اضافي کثافات او زهرجن کثافات شته چې پاکولو ته اړتیا لري ؟
  ۷. ایا ساحه د مصونیت او باثباته کولو د کړنو د تر سره کولو لپاره مصون او اوزگار د کار ځایونه لري؟ د ساحې په نقشه کې د نوی موقعیت په گوته کړئ. همداراز دا خبره ثبت کړئ، چې ایا په ساحه کې یا ورسره په ځنګ کې د متوسطو او درنو موټرو لپاره د پارکینګ/د درولو ځای شته.
  ۸. زیانونه ثبت کړئ.
- چېرې چې ممکنه وي او معلومات موجود وي، د عاید، خلکو، او یا زېربناوو په بڼه کې اوختي زیانونه ثبت کړئ. ځینې اړخونه چې باید په پام کې ونیول شي، په لاندې ډول دي:
- د پېښې دمخه او وروسته د کارمندانو شمېر .
  - د عاید سره مستقیم تړاو لرونکي فعالیتونه ، د بېلگې په ډول د عتیقه موادو ډالۍ پلورونکي، لاسي صنایع، گرځندوی مېلمه پالنې سره تړلي سوداګرۍ.
  - د پېښې دمخه او وروسته د لیدونکو یا زایرینو اوسط شمېر .

دریمه کچه/پور: ودانی

په یاد وساتئ چې: لاندې پوښتنې او وړاندیزونه د یوې ودانۍ د ساحې د ارزونې سره د مرستې لپاره بیژین شویدي:

- ۱ الف. د ودانۍ نوم.
ب. د ودانۍ د توکو د لست شمېره څه ده (که چېرته د مخکې نه شتون ولري)؟
ج. که د ودانۍ د توکو د لست شمېره معلومه نه وي، نو ودانۍ ته د حوالې شمېره وټاکئ.
د ودانۍ ملکیت د چا دی (عامه، شخصي یا ناڅرګند)؟
- ۲ اوس مهال دا د څه لپاره کارول کیږي، د بېلګې په ډول ایا دا سوداګریزه، مذهبي، یا عامه (یادګار، کتابتون، موزیم، ښوونځي، او داسې نور) ودانۍ ده؟
- ۳ د فعالیت د دوام کچه څه ده: هیڅ ګډوډي، بشپړه ګډوډي، په ځانګړې ساحه کې ګډوډي، مګر فعالیت په نورو ځایونو کې دوام لري؟
- ۴ ایا د فورمې برسېره تاسې لاندیني توکي راټول کړي دي: د ساحې نقشه، د پېښې دمخه د ودانۍ عکسونه، رسمونه او سکچونه؟
- ۵ د مصنویت کچه: په نړیواله کچه، ملي کچه، محلي/ځایي کچه، غیر مصنونه.
- ۶ د ودانۍ اړوند عمومي معلومات:
- ۷ الف. ایا د ودانۍ په اړوند مخکني معلومات موجود دي (د بېلګې په ډول، د فرش پلانونه، مخامخ نماګانې)
ب. که هو، هغوی چېرته موقعیت لري/معلومات د چا سره دي؟
ج. ایا مخکني معلومات د زیانمنې شوې ودانۍ د ارزښت (شکلا، تاریخي، کلتوري، مذهبي، ساینسي یا اقتصادي) ښکارندويي کوي؟
د. د روحاني، مذهبي یا نورو غیر ملموسو ارزښتونو درلودلو په صورت کې، ایا د مرمت ځانګړو لارو چارو یا اقداماتو ته اړتیا شته؟ که هو، نو دا خبره جوته کړئ چې کومو اقداماتو ته اړتیا ده او هغه ځانګړي خلک (مذهبي رهبران، د ټولني مشران، او داسې نور) څوک چې باید دا اقدامات سر ته ورسوي، چېرته موندلای شئ؟
- ۸ د زیان کچه څه ده: د ټیټې کچې، د منځنۍ کچې، د لوړې کچې یا بشپړ ړنګېدل؟

۹ په ودانۍ کې کوم ډول مواد کارول شويدي، د جوړولو لپاره يې د جوړونې د کوم سيستم څخه استفاده شوېده، او ودانۍ په کومه برخه کې ډېر زيان ليدلی دی (د بېلگې په ډول، ديوالونو، چټ، فرش يا په ساختاري عناصرو کې)

أ. ديوال

ب. چټ

ج. د فرش توکي

د. د ساختار عناصر

۱۰ که ودانۍ ته مهم غير ساختاري زيان اوختی وي هغه تشریح کړئ او د ودانۍ په فرش پلان کې يې په نخبه کړئ.

د اوختي زيان د بېلابېلو ډولونو عکسونه واخلي، د عکسونو سره تړاو لرونکې شمېرې د فرش په پلان کې وليکئ.

۱۱ اوختي زيانونه لست کړئ.

نومرنې گواښ	دويمې گواښونه	گواښ (په خونديتوب/د کلتوري ميراث په ارزښتونو احتمالي اغېزه)	د زيانمنې فکتورونه/عناصر (اصلي لاملونه)
زلزله	د زلزلي وروسته جټکې، اور	د اتلسمې پېړۍ د لرگيو جوړ توکي شايد اور واخلي، ودانۍ ته نږدې اوسېدونکي بېخايه شوي، خلک شايد ژوند د لاسه ورکړي.	په خراب حالت کې ساتل شوي غزول شوي برقي مزې، ودانۍ ته نږدې بېخايه شوي خلک برېښنا او گيس استعمالوي.

۱۲ ايا ودانۍ (ودانيو) ته نږدې د کار لپاره داسې خوندي ځايونه شته چې د ودانۍ د بېرني باثباته کولو د فعاليتونو د پلي کولو او د ارزښتاکو توکو يا اکمالاتو د ذخيره کولو لپاره کارول کېدای شي؟

۱۳ ايا له ساحې نه د کثافاتو پاکول اړين دي؟

۱۴ ايا اغېزمنې شوې ودانۍ (ودانيو) ته نږدې د منځنۍ کچې او درنو وسايطو د درولو/پارک کولو لپاره ځای شته؟

۱۵ د ودانۍ د خونديتوب او باثباته کولو لپاره اړين اقدامات لست کړئ. د امکان په صورت کې، محافظينو او ځايي کارپوهانو سره په مشوره کې، د لازمو اقداماتو لپاره اړين لگښتونه چمتو کړئ.

څلورمه کچه/پور: شيانو ټولگي

- ۱ په ودانۍ کې شيان/ د شيانو ټولگي چپرته موقعيت لري؟ د پور او خونې شمېرې په گوته کړئ.
- ۲ ايا شيان د هغوی په اصلي يا د پېښې نه دمخه موقعيتونو کې دي؟ که نه، نوي موقعيتونه په فرش پلان يا د ساحې په نقشه کې په گوته کړئ.
- ۳ د شيانو د ټولگو اړوند عمومي معلومات:
  - أ. ايا د شيانو د ټولگو اړوند مخکني اسناد شته (د بېلگې په ډول، د توکو لست، د توکو د ثبت کتاب، معلوماتي کتابچې/کتلاگونه)؟ که هو، هغوی چپرته موقعيت لري، اسناد د چا سره دي؟
  - ب. ايا مخکني اسناد د زيانمن شوو توکو ارزښت (بشکلا ، تاريخي، کلتوري، مذهبي، ساينسي او اقتصادي) په گوته کوي؟
  - ج. د روحاني، مذهبي يا نورو غير ملموسو ارزښتونو درلودلو په صورت کې، ايا د مرمت ځانگړو لارو چارو يا اقداماتو ته اړتيا شته؟ که هو، نو دا خبره جوته کړئ چې کومو اقداماتو ته اړتيا ده او هغه ځانگړي خلک (مذهبي رهبران، د ټولني مشران، او داسې نور) څوک چې بايد دا اقدامات سر ته ورسوي، چپرته ورته اړتيا ده؟
- ۴ د زيانمن شوو توکو نوعيت ثبت کړئ. بېلگې يې عبارت دي له: نقاشي گانې، سکې، کتابونه، په لاس ليکل شوي نسخې، اسناد، عکسونه، صوتي فيټې، بصري فيټې، ديوالي نقاشي گانې، موزايک، مجسمې، او داسې نور .
- ۵ ستاسې له اټکل له مخې څومره توکي شايد دغلته موجود وي؟ که چپرته توکي ډېرې شوي وي او اټکل کول يې ستونزمن وي، د ډېرۍ ابعاد واخلي (لوروالی، اورډوالی، او پلنوالی/عرض)، عکس واخلي، او د عکس د حوالې شمېره په فورمه، او فرش پلان يا د ساحې په پلان کې په گوته کړئ.

٦ الف: د اوختي زيان ډول ثبت کړئ:

- لوند
- فنګس
- سوی
- د حشراتو ځپلي
- بد شکله
- په خټو ککر
- مات
- لوګي وهلی
- شلېدلی
- د کیمیاوي موادو جمع کېدل
- درزونه
- نور (تشریح یې کړئ)

ب. د زيان کچه په گوته کړئ.

لومړۍ کچه (ټیټه): د توکي د سمبالوني پر مهال، زيان نور نه زیاتېږي (توکی د ځانګړې پاملرنې پرته لږ ډول کېدای شي).

دوهمه کچه (منځنۍ): د توکي د محتاطانه او ارام لېږد پر مهال، توکي ته زيان نور نه زیاتېږي. لیکن د توکي د بې احتیاطه سمبالوني یا د مرمت په صورت کې، د زيان د لا ډېرېدو زیات احتمال شته.

درېمه کچه (لوړه): حتی د توکي محتاطانه او له زحمت ډکه سمبالونه به موجود زيان لا زیات کړي. د اوختي زيان د بېلابېلو ډولونو عکسونه واخلئ، د عکسونو د حوالو شمېرې په فرش پلان کې ولیکئ.

٧ شیانو/ د شیانو ټولګو ته اوختي زیانونه لست کړئ:

لومړنې ګواښ	دويمې ګواښونه	متوجه ګواښ (د کلتوري ميراث د ارزښتونو په خونديتوب احتمالي اغېزه)	د زیاتمننې فکتورونه/عناصر (اصلي لاملونه)
سیلاب	فنګس	په لومړي منزل او ټکاوی کې شته عضوي شیان/توکي به اغېزمن شي. په ودانۍ کې شته فنګس به لومړنيو غبرګون بنوونکو او کارمندانو ته ګواښ رامینځته کړي.	ساحي ته د لاسرسي اصلي سرک زیانمن شويدي، ودانۍ ټول شويده، کرکۍ نشي خلاصېدای، او برېښنا نشته.

- ۸ ایا نږدې خوندي ځایونه چې د توکو د باثباته کولو او ذخیره کولو لپاره وکارول شي، شته؟
- ۹ ایا د اغېزمن شوو توکو درلودونکې ساحه کې او یا ورته نږدې د منځنۍ کچې او درنو وسایطو د درولو/پارک کولو لپاره ځای شته؟
- ۱۰ د شیانو/د شیانو د ټولګې د خونديتوب او باثباته کولو لپاره اړین سملاسي اقدامات لست کړئ. د امکان په صورت کې، محافظینو او ځایي کارپوهانو سره په مشوره کې، د اقداماتو لپاره اړین لګښتونه چمتو کړئ.

په ساحه کې د غیر ملموس کلتوري میراث لپاره د زیانونو او گواښونو ارزونه او ثبتول

دوهمه نمونه:

لاندې نمونه د معلوماتو کچه او ممکنه برخې (هغه معلومات چې باید راغونډ شي) په ګوته کوي، کوم چې د غیر ملموس کلتوري میراث لپاره په ساحه کې د زیان او گواښ د ارزونې لپاره د فورمې په جوړولو کې باید په پام کې ونیول شي. تاسې شاید دې ته اړتیا ولرئ چې ورکړل شوی معلوماتو ته داسې سمون ورکړئ چې ستاسو په سیمه کې معمول/مروجه غیر ملموس کلتوري میراث په خپل ځان کې راوغاړي. دا کارونه باید د ناورین د پېښېدو دمخه تر سره شي. په هر صورت، څرنګه چې دوه بهرني حالتونه یو شان ندي، لدې کبله دا نمونې بیا هم دې ته اړتیا لري چې د گواښ هغې ځانګړې پېښې چې تاسو ورسره مخ یاستئ او په غیر ملموس کلتوري میراث باندې یې د اغېزو سره ورته سمون ورکړل شي.

۱ د ارزونې نېټه (نېټې).

۲ د ارزونکي (ارزونکو) نوم (نومونه)

۳ د ارزونکي (ارزونکو) د اړیکې معلومات

لومړۍ کچه: سیمه/بشار/ناحیه:

۱ د بشار/ناحيې نوم او جغرافیایي کوارډینات یې.

۲ د پېښې تفصیل.

۳ د لومړني گواښ نوعیت (د بېلګې په ډول، طبیعي دی که د انسان پلاس جوړ شوی).

۴ طبیعي گواښونه: زلزه، بحري توپان، د شګو توپان، سپلاب، اور، او داسې نور.

۵ د انسان پلاس جوړ شوي گواښونه: وړانګاري، اور لګونه، اټومي ککړتیا، جنگ/نظامي

اقدام، او داسې نور.

۶ د ساحې موقعیت او د لزوم په صورت کې د هغې د کوارډیناتو سره.

۷ د لزوم په صورت کې د عناصرو د موقعیت سره د ساحې کلیدي نقشه .

دوهمه کچه: عناصر

۱ د عنصر نوم او تفصیل.

۲ د عنصر ډول:

- أ. د ژبې په گډون شفاهي دودونه او څرگندونې.
- ب. هغه هنرونه چې عملي کيږي/نمایشي هنرونه.
- ج. ټولنیز دودونه، مذهبي رسمونه، او تفریحي محفلونه.
- د. د طبیعت او کایناتو اړوند پوهه او چلند.
- ه. دودیزې لاسي صنایع.

د پورته لست شوي عناصرو ډولونه د غیر ملموسو میراثونو د ساتنې لپاره د یونیسکو د ۲۰۰۳ کال د کنوانسیون سره مطابقت لري. پداسې حال کې چې د دې ډولونو تر مینځ توپیر کول ممکن تل اسانه نه وي، دا سپارښتنه کيږي چې د بېرني حالت د اغېزو په پایله کې ښکېلې ډلې د نوي د ډولونو په انگیرنه باندې موافقه وکړي، او اغېزمن شوی غیر ملموس کلتوري میراث د انگیرنې سره سم په گروپونو ووېشي. د اړونده عنصر د ډول د جوتولو لویه موخه دا ده تر څو پوه شو چې کوم ډول غیر ملموس کلتوري میراث (زیات) زیانمن شوی. که لازمه وي، ډلې شاید وغواړي چې دا ډولونه په نورو ځایي اړوندو اصطلاحاتو سره عوض کړي (د بېلگې په ډول جشنونه، نقاب لرونکې نڅا، موسیقي، مذهبي رسمونه).

۳ د خوندیتوب کچه: نړیواله/ملي/ځایي/غیر خوندي.

۴ د کلتوري صنایعو، لاسي صنایعو او داسې نورو په صورت کې، په گوته کړی چې

په لاندېنيو کې کوم یو اغېزمن شويدي:

- أ. اومه/خام مواد.
- ب. د تولید ځای، ماشینونه وسایل، د تولیداتو ذخیره یا مواد.
- ج. کارمندان، ماهره کارگران.
- د. بازارونه (څرخلاو او مشتریان)
- ه. د مهارت لېږدونه.

۵ د اغېزو تفصيل :

له درې کچو نه د هرې کچې لپاره د اغېزمنتيا څرنگوالی بيان کړئ. مهرباني وکړئ د لاسرسي، د اورېدې مودې لېږدونه او جاري ساتنه هم په پام کې ونيسئ.

أ. ملموسې شتمنۍ: کوچنۍ/منځنۍ/سخته.

ب. خلک: کوچنۍ/منځنۍ/سخته.

ج. پوهه او دودونه: کوچنۍ/منځنۍ/سخته؟

د زيان د کچې يادونه: د يو عنصر د اغېزمنتيا حد (کوچنۍ، منځنۍ يا سخت) به په ځانگړي حالت پورې تړاو ولري. د امکان په صورت کې، د ورته ډول په بېلابېلو غير ملموسو کلتوري ميراثونو باندې د اغېزو د شدت کچه پرتله کړئ (د بېلگې په ډول بېلابېل جشنونه)، يا د بېلابېلو ډولونو غير ملموس کلتوري ميراثونه (جشنونه، مذهبي رسمونه، لاسي صنايع، او داسې نور). د ارزونې د ترسره کولو دمخه د ارزونې د ډلې لخوا بايد د ارزونې په ميتودولوژي باندې موافقه وشي، او کېدای شي د ارزونې وروسته، د ټولې ډلې سره په مشوره سره نوره هم تعديل شي. د زيانونو د کچې د ارزونې اصلي موخه دا ده چې پوه شو چې کوم ډول غير ملموس کلتوري ميراثونه، يا د غير ملموس کلتوري ميراث کوم ځانگړي عناصر د نورو پرتله ډير زيات اغيزمن شوي دي.

۶ . د فعاليت د دوام کچه څه ده: هيڅ ډول گډوډي/ بشپړه گډوډي/ په ځانگړې ساحه کې

گډوډي، خو په نورو ځايونو کې د فعاليت دوام؟

۷ تشرېح يې کړئ چې په کلتوري عنصر باندې اغېزې، ټولنه څرنگه اغېزمنه کوي. چپرته

چې امکان ولري (چپرته چې معلومات موجود وي ، يا اټکل کېدای شي) نو پدغه

صورت کې مهرباني وکړئ د اغېزمن شوو خلکو/کورنيو شمېر يا سلنه/فيصدي اضافه

کړئ (او هغه کتگوري چې اغېزمنه شوېده ، شامله کړئ):

أ. مستقيم؟

ب. غيرمستقيم؟

۸ کوم دویمي/ثانوي گواښونه کولای شي چې د کلتوري میراث عنصر اغېزمن کړي؟ دوی لست کړئ، او همدارنگه د احتمالي اغیزو چې ممکن یې ولري تشریح کړئ.

لومړنې گواښ	دویمي گواښونه	د کلتوري میراث د ارزښت په خونديتوب باندې د متوجه گواښ اغیزې)	د زیانمنې فکتورونه/عناصر (اصلي لاملون)
زلزله	د زلزلې وروسته جټکې	د کلتوري میراث د عاملینو ژوند تر گواښ لاندې دی، د سختې ټولنیزې گډوډۍ له کبله دود شاید جاري و نه ساتل شي.	نامناسبه استوګنه، د بیمې یا تاوان اخیستنې د سیستم نه شتون.

د زیان اړوند معلوماتو راټولولو لپاره لارښوونې

- د بېرني حالت په پړاو کې باید یواځې جدي زیان ثبت شي. د سستو او په تدریجي ډول د خرابېدونکو پروسو او ګواښونو په ثبتولو باید وخت ضایع نشي. دی کار ته تر هغو انتظار کولی شو چې حالت د تفصیلي ارزونو د تر سره کولو لپاره مناسب شي.
- کله چې تاسې د غیر ملموس کلتوري میراث د زیان او ګواښ ارزونه تر سره کوئ، تاسې کولای شئ دا ارزونه د دې سره د تړلو ملموسو عناصرو (ودانې، وسایل، لباسونه او داسې نور) او د خلکو د ارزونې څخه پیل کړئ. د بېلګې په توګه، کچېرې لاسي صنایع اغېزمن شوي وي، نو د لاسي صنایعو تولیداتو، هغه تجهیزات او وسایل چې کارول کېږي، د اړتیا وړ اومو/خامو موادو، او د کار ځایونو ته د اوختي زیان ارزونه وکړئ. په ورته وخت کې، هڅه وکړئ چې پوه شئ چې پخپله هنرپیشه خلک څرنگه اغېزمن شويدي.
- د همدغه یو زیان یا یو زیانمن شوي ځای د ډېرو زیاتو عکسونو د اخیستلو نه ډډه وکړئ، ځکه دا د معلوماتو راغونډول/تنظیمول پېچلي کوي. پرځای یې، داد ترلاسه کړئ چې یو څو ښه کیفیت لرونکي د پراخه شات عکسونه ولرئ او د اړتیا په صورت کې اړونده توضیحي عکسونه واخلي .
- څومره چې امکان لري په عینی واقعیتونو او په بصري مشاهداتو ولاړ، او د مرکو نه لاس ته راغلي معلومات را جمع کړئ.
- که تاسو د تعبیرونو او تحلیلونو د بیانولو لپاره اړینې وړتیاوې ونلرئ، نو د بیانولو نه یې ډډه وکړئ.
- د معلوماتو د راټولولو په وخت کې متوجه واوسئ چې د معلوماتو یوه برخه د هغې بله برخه نقض نکړي، او معلومات په داسې ښه راټول کړئ چې په اسانۍ سره د

بېرته تولید وړتیا ولري، دا معلومات د مرکو سره ترتیب کړئ.

- ډاډ تر لاسه کړئ چې تاسې د شمېرو/اعدادو نه وراخواه معلومات راټولئ. دا هم ډېره اړینه ده چې خلکو سره خبرې وکړئ - په ځانګړي ډول له ګټه/دلچسپي لرونکو لکه د ساحې مدیرانو، ځایي ټولنو او ځایي چارواکو سره.
- را جمع شوي معلومات باید داسې وي چې په اسانۍ سره ولوستل شي او په اسانۍ سره تعبیر شي.
- په ډېر احتیاط سره وګورئ: ارزښتناک معلومات شاید په کتافاتو کې پټ وي.
- د دې لپاره چې معلومات ضایع نشي، د ګڼو وسیلو، لکه د ارزونې فورمو، لیکلي یادابښتونو، سکېچونو او عکسونو، او تخنیکي وسایلو نه کار واخلي.
- د کلتوري میراثونو د زیانونو په اړه معلومات ډېری وختونه حساس وي او ځینې وختونه د کرکېچ سرچینه وي. د هغه معلوماتو د خوندي کولو لپاره چې تاسو یې راټولئ، اقدامات وکړئ (د بېلګې په توګه د کمپیوټر کود شوي سخت ډرایف کارول) او معلومات یوازې د اړونده چارواکو سره شریک کړئ.

ودانیو او جوړښتونو ته اوختي عادي ساختاري او غیر ساختاري زیانونه

لاندې د کلتوري میراث ودانیو او جوړښتونو ته د بېلابېلو ګواښونکو پېښو لکه زلزلو، بحري توپانونو، اور او سپلاب له کبله اوختي ځینې ساختاري او غیر ساختاري زیانونه لست شويدي.

دا یادداشت د زیان عادي بڼې چې د بېلابېلو ګواښونو له کبله د جوړښتونو او موادو لاندې ډولونو ته اوختي وي، لست کوي. لیکن دا په هیڅ ډول یو ټولشمول او بشپړ لست ندی. په یاد ولری چې د یو ساختمان د ځانګړي ډول لپاره یو عادي لست شوی زیان، شاید د ساختمان په بل کوم ډول کې هم واقع شي. دا همداراز په هغه لاره پورې اړه لری چې ګواښ یې تعقیبوي. د بېلګې په ډول د اور پواسطه اوختی زیان په دې پورې تړاو لري چې اور چیرته رامینځته شوی دی.

- د تیګو نه جوړ هغه جوړښتونه چې د بار اوچتوونکي ډېوالونه او قیچې ډوله چت لري.
- د لرګیو چوکاټ لرونکی جوړښت.
- د خښتو نه جوړ هغه جوړښتونه چې د بار اوچتوونکي ډېوالونه،
- د خښتو کمان او ګنبدی لري.

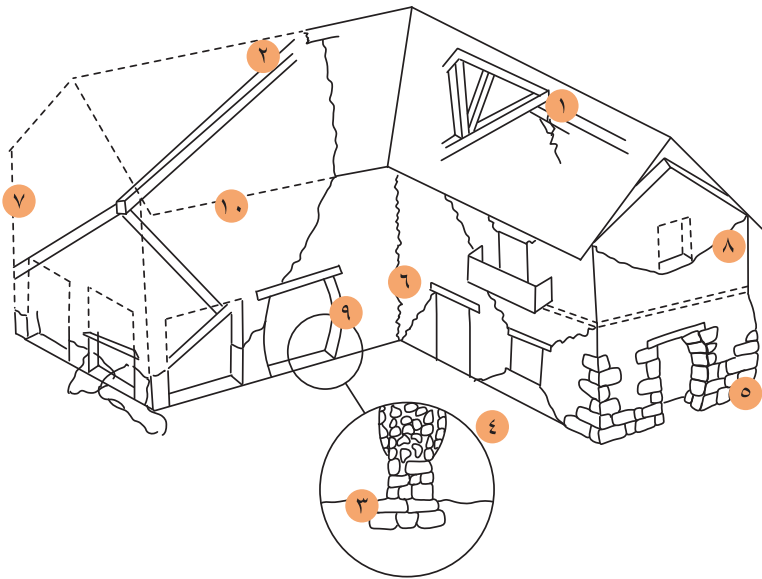
د کلتوري میراث زیانمن شوي جوړښتونه چې لا هم ولاړ پاتې وي، هر وخت نړېدای شي. لدې کبله د یو ساختماني انجینر یا د یو مهندس نه، څوک چې ستاسې په سیمه کې د کلتوري ودانیو د نړېدو د میکانیزمونو سره اشنایي لري، مرسته وغواړئ.

د تیگو نه جور جوړښت د بار اوچتونکو دېوالونو، د لرګي د چوکاټ، او د قیچي ډوله چټ سره.

ګواښ: زلزه، بحري توپان

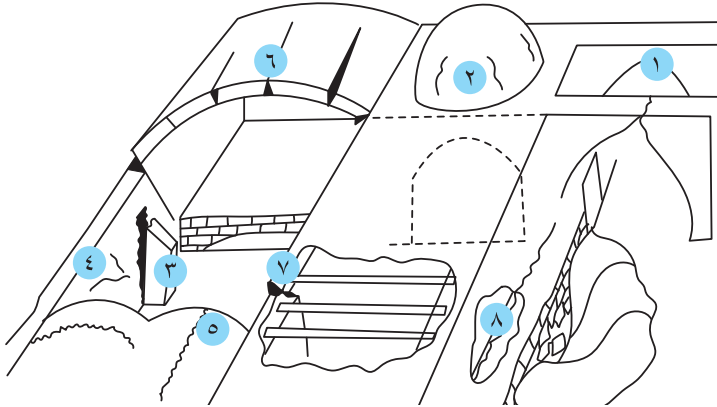

- ۱ د عمودي او افقي ساختارونو د اتصال په نقطه کې د زیان رامینځته کېدل: د چټ او یا دېوال بېځایه کېدل د دواړو تر مینځ رابطه ضعیفه کوي او په پایله کې دېوال درزونه کوي.
- ۲ د چټ زیانمنتیا: دا هغه وخت پېښېږي کله چې شینګلونه (یو ډول مواد چې د چټ باندینی برخه کې کارول کېږي) یا د چټ نور توکي په خوندي ډول وصل شوي نه وي او نشي کولی چې پورته لوري ته د اغېزې لرونکې قوې په مقابل کې مقاومت وکړي، لکه هغه قوه چې د بحري توپان له کبله رامینځته شوې وي. په سختو قضیو کې، کېدای شي د چټ پوښ والوزي.
- ۳ د دېوال د باندې خوا ته وتل/پوری کول: کله چې د یو دېوال دوه برخې/بازوګان په سم ډول یو د بل سره وصل نه وي، او د بغلي خارجي قوې د فشار لاندې راشي، دېوال په اسانۍ سره د باندې خوا ته اوځي/پوری کوي.
- ۴ مایل درزونه: دا عادي درزونه دي، د موازې فشار په وړاندې چې د بغلي داخلي قوې لخوا مینځته راځي، د تیگو/خښتو د دېوالونو د ټیټ مقاومت له امله پیدا کېږي. دوی معمولاً د دېوال په کم مقاومت لرونکې برخه کې واقع کېږي.
- ۵ د دېوال کېدل: کله چې یو دېوال د بل دېوال سره ډېر کلک وصل شوی وي او د بغلي

- خارجي قوې تر فشار لاندې راشي، پداسې حالت کې دېوال کېږدای شي.
- ٦ د کنج درزونه: کله چې د (L, T يا C) شکله ودانیو د دوو برخو/ضلعو تر مینځ د سختوالي د توپیر له کبله فشار راجمع شي او ودانۍ د بجلي قوې د تاثیر لاندې راشي، د کنجونو درزونه مینځته راځي.
- ٧ د ودانۍ د مخامخ نما جلاوالۍ: دا ډول زیان معمولا د کنجونو د هغو درزونو پواسطه رامینځته کېږي چې په هر پور کې واقع کېږي او د ودانۍ د لاندې نه د پورته په لور زیاتېږي، یا درزونه مخامخ نما ته نږدې داخلي دیوالونو او پوړونو کې واقع کېږي.
- ٨ د کمان د اخيري دېوال رنګېدل: د کمان اخيري دېوال د ده د اوچتوالي او ډېر ډبل والي تر مینځ د ټولو نه لور نسبت لري (پدې معنی چې لوړوالی یې د ډبل والي په نسبت ډې زیات دی)، او معمولا دا د چت سره ډېر سست وصل وي. کله چې دا د بجلي خارجي قوې تر فشار لاندې راشي نو ډېر په اسانۍ سره رنګېږي.
- ٩ د قبضو نه د لرکې د دروازو جدا کېدل: د لرکې دروازې یا شترونه، په ځانګړي توګه که د ناورین پېښېدو پر مهال خلاصې وي، شاید د قبضو نه بېلې شي.
- ١٠ د کمزوري پور رنګېدل: کله چې یوه سطحه یا پور لډې د ډېرې سطحې پر تله د سخت والي مختلفه کچه ولري، د بېلګې په ډول په مخامخ نما کې لوی خلاص ځایونه موجود وي، نو کله چې دا د افقي قوې تر فشار لاندې راشي، په اسانۍ سره رنګېدای شي.

د خښتو نه جوړ هغه جوړښتونه چې د بار اوچتونکي دېوالونه، د خښتو کمان او گنبدی لري. گواښ: زلزله، بحري توپان

- ۱ د کمان جزوي سقوط: د کمان ډېر پورته کول ممکن کلیدي عناصر بېخايه کړي او په پایله کې د کمان تسلسل مات کړي. څرنگه چې د معمارۍ پاتې عناصر د یو بل سره په مثلي شکل کې وصل شوي وي ، نو لدې کبله په اسانۍ سره ړنگېدای شي. دا پدېده ډېره گواښونکې ده، ځکه کمانونه اکثراً د نورو عناصرو لپاره د یوې تکیې په توگه کار کوي.
- ۲ د یوې گنبدې په لاندینۍ برخه کې واړه عمودي درزونه: د گواښ د پېښې د لږ دوام له امله ، په کومې کې چې د فشار قوي زیاتیري ، دا ډول درزونه تر هغو چې حفاظتي دېوالونه مضبوط وي گواښوونکي نه دي. گنبدی معمولا د جانبی/ بغلي قواو په مقابل کې ډیر مقاومت لري.
- ۳ د تکیې ړنگېدل: که دېوال له تکیې سره په کافي اندازه قوي نه وي وصل شوی، تکیه به ړنگه شي او نور به د دېوال د نړېدو مخه ونه نیسي.
- ۴ یو له بله له جدا کېدو پرته مایل درزونه: دا درزونه جوړښت کمزوری کوي، مگر تر هغو پورې گواښونکی ندي تر څو چې بار اوچتونکي عناصر یو له بله جدا شوي نه وي.
- ۵ د خښتو په کمان کې سپک اوږده درزونه: دا ډول درزونه د خښتو کمان کمزوری کوي، لیکن تر څو چې هغه دېوالونه مضبوط وي چې کمان ورسره لږېدلې وي او تر څو چې ورسره په خوا کې نور کمانونه بې ثباته شوي نه وي د خښتو د کمان د سمدستي نړېدلو گواښ نه رامینځته کوي.
- ۶ د خښتو په کمان کې درزونه: د هغو دېوالونو نړېدل چې کمان ورسره لږېدلې وي داسې

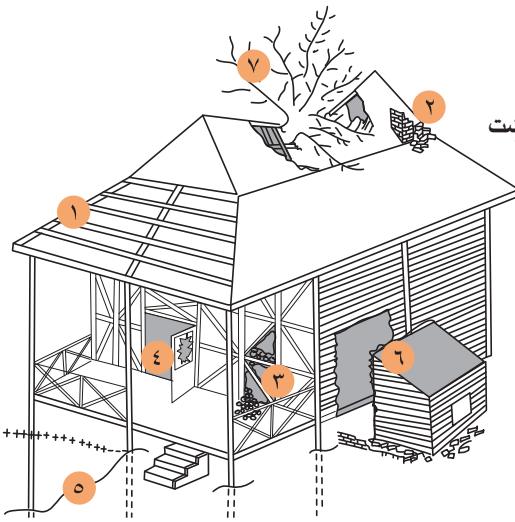
فشار تولیدوي چي د خبنتو په کمان کې د درزونو د پیدا کېدو سبب گرځي او په پایله کې د خبنتو کمان ړنگیږي. کمان لرونکي ټکاوی-اکثرا د جانبي/بغلي قواو پر وړاندې دېرې مقاومت وي، ځکه د دوی محافظوی دېوالونه مضبوط وي.

۷ د چت د بشونو ړنگېدنه: کله چې بار اوچتوونکي دېوالونه د باندې خوا ته حرکت وکړي، د چت بشونه لدې کبله چې د تکیې ساحه یې کمه شوي وي، ماتېږي او ړنگیږي. دا د چت د بشونو لپاره د محافظت له لاسه ورکولو په معنی ده.

۸ افقي درزونه: دا ډول درزونه د مختلفو موادو تر مینځ په مشترکه سطحه کې مینځته راځي، دوی، تر څو چې د دېوال کومې برخې کوم لوري ته حرکت نه وي کړی، جدي/خطرناک نه دي.

د لرگیو چوکات لرونکی جوړښت ګواښ: زلزله، بحري تویان

۱ د چت بر لوري ته الوتل: کله چې زوروره سیلی د یوې ودانۍ مخامخ نما ووهي، نو چت بر لوري ته الوخی . د ودانۍ مخې ته پوښلي چټونه په ځانګړي ډول زیانمنونکي دي، ځکه د چت هغه سطح چې د ګواښ سره مخ ده خورا زیاته ده. ټول هغه شیان چې سره نښتی نه وي په هوا کې په الوتونکو ګواښوونکو توکو بدلیږي او هغه خالی ځایونه چې د دوی د پورته الوتلو له امله مینځته راځي ودانۍ ته د اوبو ننوتلو فرصت برابروي.

۲ د ډونکش رنګېدل: د ډونکشونو اندازې، شکل، موقعیت او شمېر ته په پام سره، دوی په ځانګړي ډول د لویو جانبی/ بغلي قواو پر وړاندې زیانمنونکي دي. د ډبرو نه جوړ جوړښتونه هم د دې ډول ګواښ سره مخ کېدای شي.

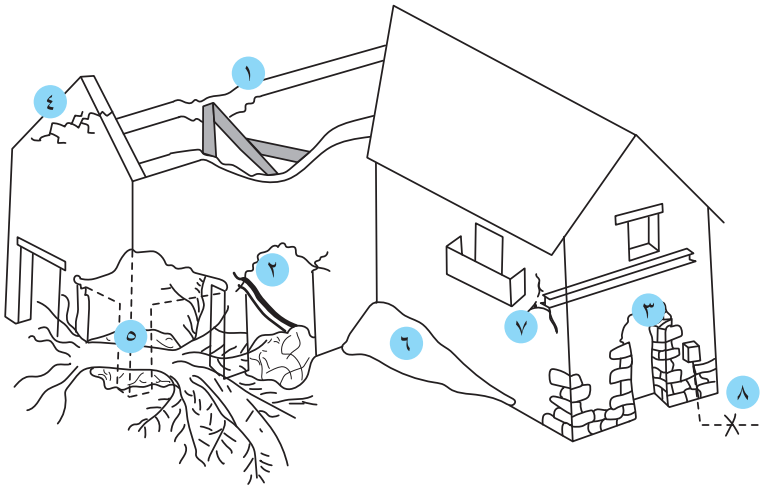
۳ د خلا ډکونکو ډېوالونو رنګېدل: کچېرته ډېوالونه سم مضبوط شوي وي، نو باید د جانبی/ بغلي قواو پواسطه اغېزمن نشي. خو کچېرته د اصلي بدنې سره په مضبوط ډول نښتی نه وي، دا ډول ډېوال په اسانۍ سره نږدای شي.

۴ په هوا کې الوتونکي توکي: تویاني سیلی او بمي چاودنې د شیانو (په ځانګړي توګه دروازې او کرکۍ) د ماتېدنې او حرکت کولو لامل ګرځي او دوی په هوا کې په الوتونکو ګواښوونکو توکو بدلېدای شي.

۵ د ځمکې د نرمۍ له کبله د تهدابونو/بنسټونو کیناستل: دا هغه حالت دی په کوم کې چې د زلزلې د ټکانونو له امله د مشبوع شوو خاورو قوت او سختوالی خورا زیات کميږي. له همدې امله خاوره نور نشي کولای چې د ودانۍ د بنسټونو حفاظت وکړي او د پام وړ زیان اوختنې لامل کېدای شي.

۶ د ضمیمې جلا کېدل: لویې جانبی/ بغلي قواوې کولای شي یوه ودانۍ له بنسټونو څخه جلا کړي، په ځانګړي توګه په هغه حالت کې چې یوه ودانۍ په یو زیانمن شوي/ کمزوري ډېوال باندې ولاړه وي.

۷ د شاوخوا لوړو عناصرو نږدېدنه: د کلتوري میراث د ودانۍ په شاوخوا کې شته ونې یا پایې شاید په ودانۍ راوغورځيږي او د ودانۍ چت یا نورو برخو ته د زیان اوختنې لامل وګرځي.

۱ د چت نږدېنه: اور د قوې پر وړاندې د لرگیو مقاومت کموي. کچېرې چوکاټ زیانمن شي، چت رنګېږي، او د دېوال هغه برخه هم شاید رنګه شي، په کوم باندې چې چت تکیه درلوده.

۲ د اوسپنیزو او فولادي بشونو رنګېدل: کله چې اوسپنیز او فولادي بشونه د ۳۶۰ درجې نه د لوړ حرارت سره مخ شي، دوی د بار اوچتولو ظرفیت د لاسه ورکوي. د دروند بار په صورت کې، د بېلګې په ډول کله چې دوی د بشونو په توګه کار کوي، دوی کېږي او د هغې ساختاري دندې د سر ته رسولو وړتیا له لاسه ورکوي چې په ودانې کې یې سر ته رسوله. د دې په پایله کې شاید ډېره موقعیت لرونکې معماري هم په جزوي ډول رنګه شي.

۳ د لرگیو د بشونو رنګېدل: د لرگیو د بشونو د ډېره معماري د لرگیو د سوزېدنې تېزوالی ورو کوي او دا حالت د دې سبب کېږي چې ډېری لرګي سالم پاتې شي او بار اوچت کړای شي. که نه نو په پایله کې کېدای شي د لرګي د بش نه ډېره معماري په جزوي ډول رنګه شي.

۴ د دېوالونو چپه کېدل: که دېوالونه نور د چت یا فرشونو پواسطه سره نښتي نه وي، دوی په اسانۍ سره چپه کېدای شي، او لدې کبله د جانبي/بغلي قواو پر وړاندې باید حتماً کمزوري وګنل شي.

۵ د درنو الوتونکو کثافتاتو له امله جزوي رنګېدنه: ډېر احتمال لري چې د ودانۍ په کونجونو کې کمزورې ساختماني برخې د درنو الوتونکو کثافتاتو یا د ګرندې جريان

لرونکو اوبو نه اغېزمنې شي. د دېوالونو تر مينځ تماس کمزوری کيږي، نو ځکه بايد تکيه گانې بېرته په خپو ودرول شي. ځورندو ساختماني توکو ته بايد پښتې ورکړل شي.

6 د ختو ډېرۍ: د ختو ډېرۍ وچېدل ځنډوي او کېدای شي روغتيا د گواښ سره مخ کړي، ځکه چې ختې ممکن فنګس او باکټريا ته وده ورکړي. همداراز ختې ممکن د تيکو دېوالونه داغي کړي. نو ځکه دا بايد ژر تر ژره لرې شي.

7 د اوسپنيزو او فولادي بشونو پرسېدل: د اور لگېدنې په صورت کې، اوسپنيز او فولادي بشونه د پام وړ پرسوب کوي. دا پرسېدنه په شاوخوا معمارۍ کې د درزونو د پيدا کېدو لامل گرځي چې په پايله کې يې شايد دېوالونه کاره شي. په هغه حالت کې چې دوی د ډېر درنده بار لاندې نه وي، د يخېدو په صورت کې بېرته اصلي شکل ته راگرځي او د خپل قوت زياته برخه بېرته لاسته راوړي.

8 اور او سېلاب معمولا د برېښنا، اوبو او گېس رسونې سيستمونو ته زيان رسوي، حتي که د دوی په رسونه کې کوم ځنډ او خنډ هم نه وي واقع شوی، د دې زياته سپارښتنه کيږي چې ټول گازي او برېښنايي وسايل بند کړل شي، ځکه کېدای شي هغوی زيانمن شوي وي، او اوبه مه استعمالوئ، ځکه چې شايد ککړې شوي وي.

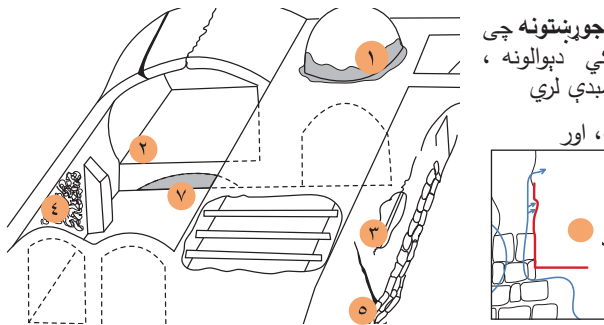

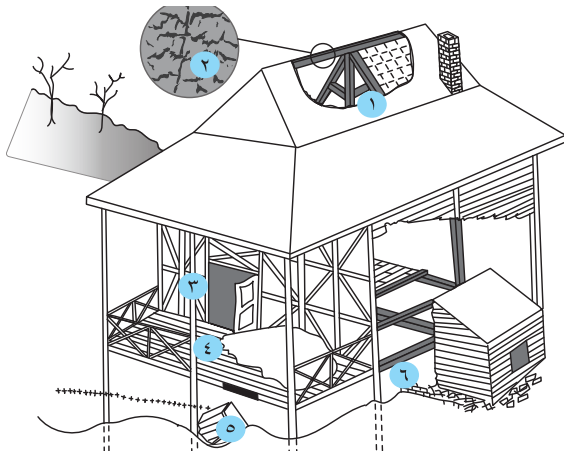
د خټو نه جوړ جوړښتونه چې
د بار اوچتونکي دېوالونه ،
کمانونه او کمبډې لري

گواښ: سېلاب، اور

- ۱ د پلستر تخریب: دا هغه وخت پېښېږي کله چې خاورین پلستر یا لیو د اوبو سره په تماس کې وي.
- ۲ د خټو د دېوالونو نږدینه: د لنډبل له امله د خټي دېوال د خپل بار اوچتولو ظرفیت له لاسه ورکوي او ښايي رنگ شي. د خټو دېوالونه د وچېدو پر مهال د خپل بار اوچتوني ظرفیت بېرته ترلاسه کوي، مگر همېشني خرابوالی او درزونه ممکن پایښت ومومي او دېوالونه کمزوري کړي.
- ۳ د لرگیو عناصر/توکي چې د خاورې او / یا چوني پلستر ورکړی شوی وي: خاوره او چونه د اور پر وړاندې مقاومت لري. که په کافي اندازه ډبل والی/ضخامت (۵- سانتي متره) ولري، دا ډول پلستر د لرگیو یا بوسو/خسو خاشاکو د اور د اخیستلو مخه نیسي. سربېره پر دې، څرنګه چې دوی د نفوذ وړ دي، دوی د لرگیو یا دېوال د وچېدو مخه نه نیسي.
- ۴ د دېوال او پلستر د انقباض له امله پيدا شوي درزونه: کله چې د خاورې او چوني د محصولاتو د اوبو کچه په چټکۍ سره بدلون ومومي، نو دوی انقباض کوي او درزونه پيدا کوي. دا حالت په لنډ وخت کې د تودوخې د درجې د سخت بدلون له کبله پېښېږي. چېرته چې د پلستر کار ارزښتناکه وي، د اور لګېدنې څخه وروسته د حرارت د درجې بېخوالي ته متوجه واوسئ. په ورته ډول، د سېلاب څخه وروسته ودانۍ له حده زیاتې تودوخې په واسطه مه وچوئ.
- ۵ د خاورې پرسوب: د خاورې حجم د هغې د اوبو د کچې سره ډېرېږي. دا د ځمکې د پام وړ حرکت او د دېوالونو د اوچتېدو لامل ګرځېدای شي. د وچولو وروسته شاید همېشني زیان پر ځای پاتې شي.
- ۶ د دېوال تختو او د پلستر کار ته زیان: د ځمکې لنډبل د دېوالونو له بېخ څخه پورته خوا ته ځي او کېدای شي هغه مالګې ولري چې د اوبو د تبخیر کېدو پر مهال په کرسټالونو (دانه داره مالګه) بدلېږي. دا کېدای شي سپین پوډر د دېوال پر سطحو باندې پرېږدي او ځینې وختونه د معمارۍ د عناصرو او مسالې د ماتېدو، درزونو پيدا کېدو او پوست ورکونې لامل ګرځي. غیر نفوذني پوښونه (چې د سرو لیکو پواسطه ښودل شوي) د لنډبل پورته لوري ته د تلوو لامل ګرځي. که لنډبل په تبخیر نه بدلېږي، دا ممکن د دېوال داخلی استحکام کمزوری کړي او دېوال شاید د ړنګېدو له گواښ سره مخ شي.
- ۷ په تګاوی کې ایسارې اوبه: په تګاویو کې اوبه معمولاً د اوږدې مودې لپاره پاتې کېږي، او د هوا بدلونې سیستم یې کمزوری وي. دا حالت په رطوبت او لنډبل پورې اړونده اوږدمهاله ستونزې پيدا کوي.

د لرگي چوکات
لرونکی جوړښت
ګواښ: سپلاب،
اور

۱ د لرگيو د نړيو/نازکو ټوټو له مينځه تلل: د لرگيو نړۍ ټوټې چې ساختاري نندې لري، د بيلگې په توګه د چت د پوښلو لپاره حفاظتي تختې، د لرگيو فرش، يا د ودانۍ د باندې پوښلو لپاره حفاظتي تختې، د اور اخيستې په صورت کې په اسانۍ سره سوځي.

۲ د لرگيو په چوکات کې درزونه پيدا کېدل: کله چې اور سوځېدنه پېښه شي، د لرگيو بشونه په سوځېدلو پيل کوي، د دوی بهرنۍ پوښ په سکرو بدلېږي، او په سطحه کې بې څلور خانه ايز شکلونه مينځته راځي. دا د بشونو اصلي برخه د زيان څخه ژغوري. په عمومي ډول د لرگيو دوديز چوکاټونه ډېر لوی وي. له همدې امله د بش اصلي برخه، حتی که اور بشونه اغېزمن کړي هم وي، معمولا د چت د وزن اوچتولو ته دوام ورکوي. په هر صورت د بشونو د وصل نقاط د بش پرته ګرندې سوځي، ځکه چې دوی د بش اخيري سطح (هغه برخه چې بش ختمېږي) او فلزي ټوکی لري.

۳ د نازکو/نړيو لرگيو نه د جوړو عناصرو خرابېدل: د نازکو/نړيو لرگيو نه د جوړو عناصرو لکه فرشونه، دروازې يا د بسکلا لپاره لګول شوي تختې، شايد د لنډېل پر مهال کېږي شي. دوی چې کله وچ شي، پرته له هغه حالته چې ډېر زر وچ شي، خپل اصلي شکل بايد بېرته لاسته راوړي. هغه لرگي چې په څو اونيو کې وچېږي د خرابېدو امکان يې ډېر کم دی.

۴ د لرگيو نه د جوړو فرشونو کمزوري کېدل: د لرگيو نه جوړ عناصر په هغه حالت کې د جدي کمزوري کېدو له ګواښ سره مخ وي، کله چې دوی د نسبتاً ډېرو ورځو لپاره د لنډې غالی او/يا خټو لاندې پاتې شي. د خاورې متراکم کېدل او لاهو کېدل: ځينې خاورې د سپلاب د اوبو له کمېدو وروسته متراکمې کېږي او د غير منظمې کټيناسټې لامل ګرځي. برسېره پردې ګرندۍ روانې اوبه کېدای شي د خاورې د لاهو کېدو لامل وګرځي او تهديدونه يا له ګواښ سره مخ کړي يا يې له منيځه يوسي. دا حالت د لرگيو چوکات لرونکو کورونو ته، چې بنسټونه يې ژور يا پوره قوي نه وي، لوی زيان اړوي.

۵ د اوبو نه د راولاړې قوې له امله ړنگېدل: دا حالت کېدای شي هغه مهال رامینځته شي کله چې يوه ودانۍ په داسې زيانمن شوي ډېوال ولاړه وي چې د تهديدونو سره غښتلی تړاو ونلري.

مصونیت او باثباته کول

د شیانو او ټوټو د موقعیتونو د نقشه کولو لپاره شبکې څرنگه جوړې کړو

- ۱ د شبکې جوړولو لپاره تر هر څه د مخه د هغې ساحې، له کومې نه چې تاسې ټوکي یا د تاریخي ودانۍ ټوټې لاسته راوړل غواړئ، اندازه، شکل او د لاسرسي وړتیا په پام کې ونیسئ. د شبکې په جوړولو سره تاسو د هرې ټوټې دقیق موقعیت جوتولای شئ، کوم چې د بشپړې ساتنې پرمهال د اصلي موادو بیا یوځای کولو کې مرسته کوي.
- ۲ د هغې ساحې د اندازې په پام کې نیولو سره چې تاسې یې د ژغورلو لپاره چمتو کوئ، د ساحې د اوږدوالي او سور د اندازې په اخیستلو سره او هغه په یو اندازه مربع گانو باندې په وپشلو سره شبکه جوړه کړئ. د یوې تاریخي معمارۍ د جوړښت د لویو ټوټو یا خښتو د لرې کولو لپاره، تاسې هغه ساحه چې پاکول یې غواړئ د ۵x۵ متر مربع په اندازه باندې وپشلای شئ. د زیاتو ټوټې ټوټې شوو سینکار شوو سطحو د بیرته ترلاسه کولو لپاره کوچنۍ شبکې وکاروئ (عکس وگورئ).
- ۳ یوه شبکه د نازکو/زریو رسو په کارولو سره جوړېدای او د فلز یا لرگیو د مورو په کارولو سره خوندي کېدای شي. د بدیل په توګه، د رسو د ځمکې سره د وصلولو لپاره، درندې ټیکې وکاروئ. ځان ډاډه کړئ چې رسی په خورا څرګند ډول د لیدلو وړ وي (ترڅو پدی ډاډه شئ چې څوک پرې و نه غورځیږي).
- ۴ هر مربع د الفبا په تورو او اعدادو سره ونوموئ او داسې نخښې/لېبلی پرې ولگوئ چې ورپورې ونښلي او د اوبو ضد مارکرونه وکاروئ.

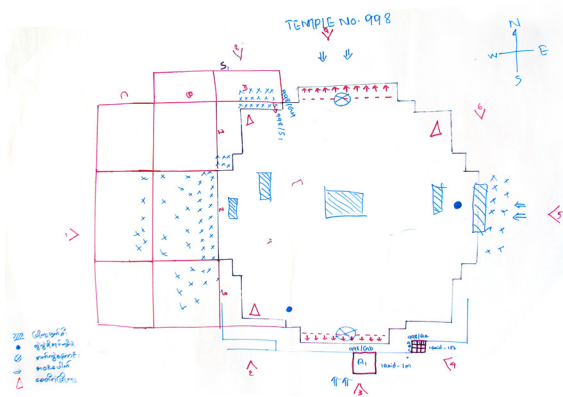

د میانمار د باغان په پاکوډا کې د ستوکو سینکار کوچنیو ټوټو د بیرته ترلاسه کولو لپاره شبکه ، ۲۰۱۶ کال. عکس: لکرام

کله چې تاسې خپلې شبکې جوړې کړئ ، د هغوی موقعیت د فرش په نقشه کې په نڅښه کړئ. ځان ډاډه کړئ چې تاسو د حوالې لورې (لکه شمال) او ساحې ته د لاسرسي اصلي ځایونه په گوته کوئ. د هرې شبکې موقعیت، نوم یې، او د خانو الفبا-عددی (الفانومریک) کوډ په گوته کړئ.

A1	A2	A3
B1	B2	B3
C1	C2	C3

په الفانومریک ډول د بیوې شبکې د لیبل کولو د څرنګوالي یوه بېلګه

یو نمونه ای سکېچ چې د مختلفو شبکو موقعیت نقشه/په گوته کوي، میانمار، ۲۰۱۶ کال. عکس: ای کریټ

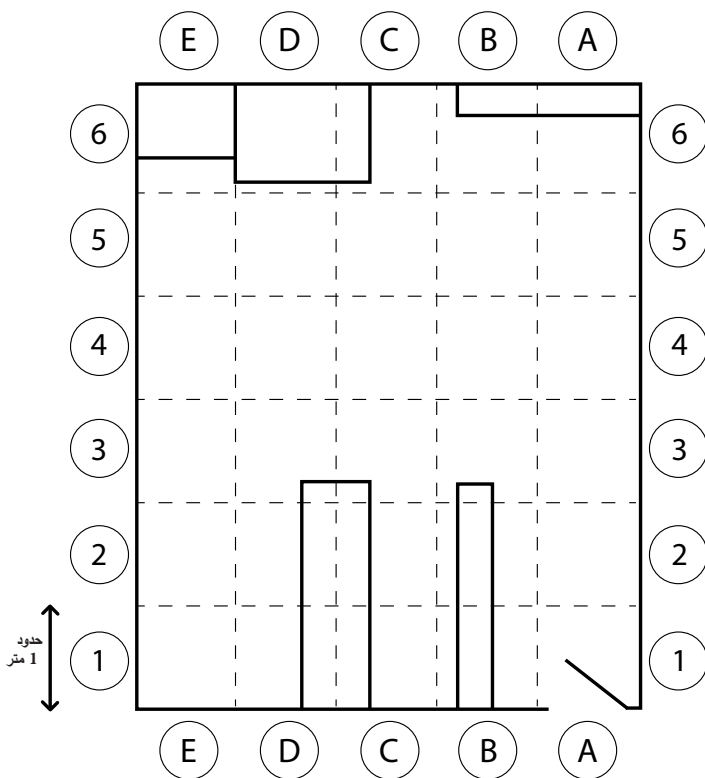
په هغه صورت کې چې ساحه سپلاډ خپلې وي او یا وخت ډېر محدود وي، ساحه په لویو برخو لکه الف او ب یا ۱ او ۲ ووېشئ او هغوی د ساحې په نقشه کې د شمال یا جنوب په ذکر کولو سره په نڅښه کړئ.

په لنډمهاله نخیره کې د ځای پرځای کولو کوډونه څرنگه جوړ کړو

په لنډمهاله نخیره کې چې هیڅ ډول فرنیچر نلري، د موقعیت د ثابت کوډ سیستم د چمتو کولو اسانه لار په فرش باندې د رنگ، نښلېدونکو پټیو او رسپو پواسطه د شبکې رسمول دي. د کار د پیل په توګه د فرش ساحه پداسې مربعاتو ووېشئ چې د اندازې د ټاکلو دپاره یی یو مناسب واحد استعمال کړئ لکه یو متر مربع. د قطارونو او کالمونو تر مینځ د توپیر کولو لپاره حروف او ارقام وکاروئ. د هغوی د ثبتولو لپاره په دېوال باندې لېبلونه وکاروئ.

له دې ادرس نه رااخیستل شوی: ټټون، ای. ۲۰۱۶. د ګواښ سره مخ کلتوري میراث: د کلتوري میراث د ټولګو بېړنۍ تخلیه. پاریس، یونسکو او روم، اکرام.

پدې انټرنیټي ادرس کې یې لټولی شئ: <https://perma.cc/7J4C-TJDK>

د موقعیت کوډونه او د پېژندنې شمېرې څرنگه جوړې کړو؟

د موقعیت کوډ د جوړولو لپاره د حروفو او ارقامو کډوله/ترکیب وکاروئ تر څو په یوه ساحه، یا خونو یا په یوه ودانۍ کې په مختلفو پوړونو کې ځایونه په گوته کړو. د بېلګې په ډول د موقعیت کوډ به د هغې توکې لپاره چې د ملي موزیم د اول نمبر ودانۍ، د اول پوړ د ۱۷ نمبر خونې نه تخلیه شویډی په لاندې ډول ثبت کېدای شي:

NM1-G-17-2

NM- ملي موزیم

1- د ودانۍ شمېره

G- لومړی پوړ

17- د خونې شمېره

2- د الهاری شمېره

په همدې ډول، د یو توکي د موقعیت کوډ چې د ملي پارک په نوم ځای نه د لومړي نمبر شبکې د A1 برخې نه ژغورل شوی دی، په لاندې ډول ثبت کېدای شي:

NP-1-A1

NP- ملي پارک

1- د شبکې شمېره

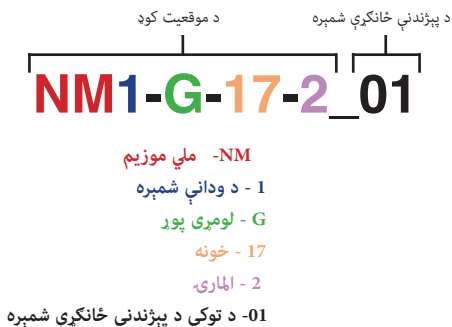
A1- د شبکې برخه

عموما، د شمېرو جوړونو دا ډول سیستمونه د ساحې د پېژندلو نه، چیرته چې توکي موقعیت لري، د توکي د مشخص ځای په گوته کولو پر لور حرکت کوي. چېرې چې تړاو ولري د ساحې، ودانیو، پوړونو، خونو او د قضیو نندارې ته د وړاندې کولو لپاره ارقام او حروف ځانګړي کړی. دا اړینه ده چې ډاډ ترلاسه شي چې د شمېرو جوړونو سیستم تل ثابت دی او ټول هغه کارمندان چې د تخلیې یا د ژغورنې په عملیاتو کې ونډه لري، پدې سیستم باندې پوهیږي.

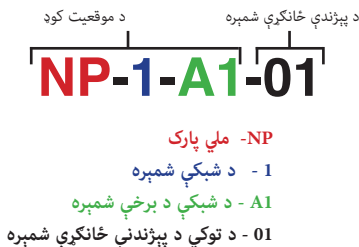
د پېژندنې ځانګړې شمېره څرنگه جوړه او د موقعیت له کود سره یې وصل کړو؟

د یو توکي د لېږد دمخه هغه ته د پېژندنې یوه ځانګړې شمېره ورکړئ، تر څو تاسو د ژغورنې یا تخلیې د عملیاتو پر مهال د هغه حرکت تعقیب کړای شئ. د پېژندنې ځانګړې شمېره د موقعیت د کود سره په ګډه، د ژغورنې او تخلیې د عملیاتو پر مهال، د توکي او د هغه د اصلي موقعیت په پېژندلو کې مرسته کوي.

د پېژندنې ځانګړې شمېره د موقعیت د کود سره توپیر لري، ځکه دا په یو ټاکل شوي ځای کې هر یو انفرادي توکی په ګوته کوي. ډاډ ترلاسه کړئ چې د تخلیې یا ژغورنې د موخو لپاره جوړ شوی د شمېرو جوړولو سیستم ساده، یوشان او ټول بنسټل اړخونه ورباندې پوه وي. دا کېدای شي په ساده ډول په پورته لوري (صعودي) ترتیب کې د شمېرو یو سیستم وي (لکه: 01، 02) او یا د حروفو اوارقامو ګڼوله (لکه: A01، A02) وي.

که چېرې توکي د شبکې څخه ژغورل شوی وي، نو د توکي د پېژندنې ځانګړې شمېره د موقعیت د کود سره په لاندې ډول ثبت کېدای شي:

که تاسو په یوه ساحه کې محدود وخت لرئ او د خونو او الماریو د پېژندلو لپاره مخکنې اسناد موجود نه وي، د موقعیت د کود جوړونه د ودانې په لویو برخو لکه A، B، C تقسیمولو سره ساده کړئ. دغه برخې د ودانې په سکېچ پلان کې ثبت کړئ. کچېرته یوه ودانې ګڼ پورونه لري، د هر پور شمېره د یو حرف سره یوځای کړئ، لکه: A۰ د ځمکنې پور او A۱ د لومړي پور لپاره، او پدې ډول نور.

د تخليبي مستند سازي

لاندي نمونه د تخليبي لپاره د توکو د لست د چمتو کولو په موخه وکاروئ. دا به تاسو سره توکو ته په شمېرو ورکولو او لنډمهاله خوندي ذخيري ته د هغوی د لېږد په تعقيبولو کې مرسته وکړي.

د داخلېدو شمېره	مخکنۍ شمېره	د پېژندنې ځانگړې شمېره	د توکي ډول	مواد	ارخونه/ابعاد: اوږدوالی، پلنوالی او لوړوالی

توکي له څه شي نه جوړ شوي دي، د بېلگې په ډول لکه: شيشه، کاشي، فلز، توکر، او داسې نور

د توکي ډول: دا برخه د توکي په اړوند د لنډې تشرېح لپاره وکاروئ. د بېلگې په ډول سينکار شوي د لاسي خط نسخه، مجسمه، گلدان، او داسې نور

دا برخه توکي ته د تخليبي پر مهال ورکړل شوي د پېژندنې ځانگړې شمېره ثبتوي

د اعدادو په سعودي ډول ترتيب کې، د ۱ نه په پيل سره تر اخيري لېږدول شوي توکي پورې، دا ټول تخليه شوي توکي په کوته کوي

د عکس یا د فرش پلان د حوالې شمېره	نوی موقعیت	د عکس یا د فرش پلان د حوالې شمېره	د اصلي موقعیت کود	وزن
-----------------------------------	------------	-----------------------------------	-------------------	-----

ټول عکسونه او د فرش پلانونه باید د حوالې شمېرې ولري

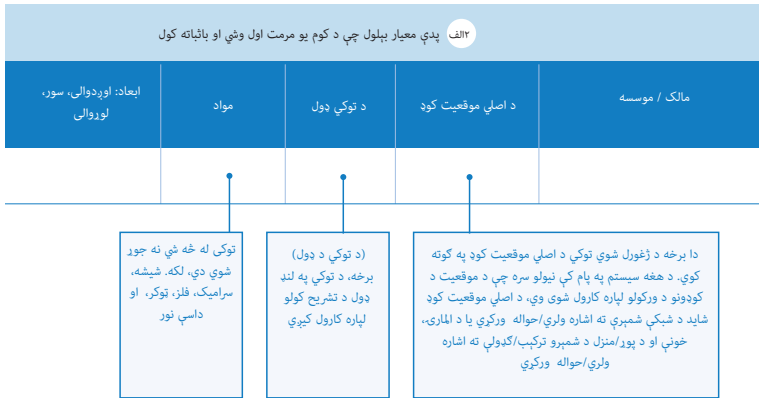
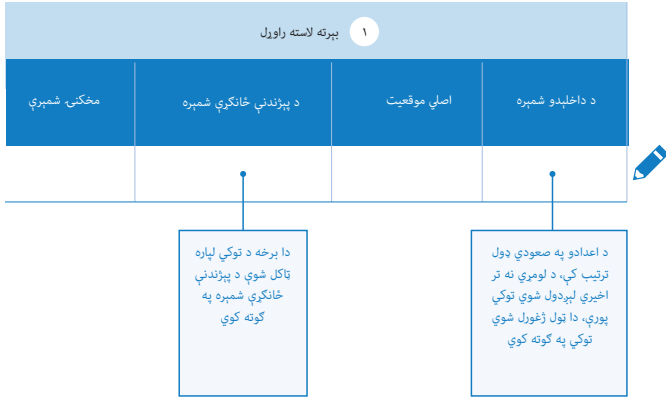
دا برخه باید هغه وخت ډکه شي، کله چې تغلیه بشپړه شي او ټول توکي د هغوی نوي خوندي ځای ته ولېږدول شي

د توکي د اصلي موقعیت کود لست کړئ

د توکي وزن یادداشت کړئ. کچېرته تله شتون ونلري، نخښې لکه + د وزن د ښودلو لپاره وکاروئ. د بېلګې په ډول، کچېرې یو توکی د یو کس پواسطه سمبالېدای او لېږدول کېدای شي. د + نخښه وکاروئ؛ په ورته ډول، که د لېږد لپاره یې دوه کسانو ته اړتیا وي، د ++ نخښه وکاروئ او په هغه صورت کې چې د توکي د اوچتولو او لېږد لپاره ځانګړو وسایلو ته اړتیا وي، د +++ نخښه وکاروئ

د ژغورنې مستند سازي

لانډې ورکړل شوې فورمه، د ژغورل شوو توکو د اصلي موقعیت، د پېژندنې د ځانګړو شمېرو، د هغوی د حالت، د هغوی د باثباته کولو لپاره کارول شوې لازې چارې، او د هغوی د اخيري ځای پر ځای کونې کود په ښتولو کې مرسته کوي.

ب۲ پدې معيار بېلول چې د كوم يو مرمت اول وغي او باثباته كول

وزن	د عكس يا د رسم د حوالې شمېره	د زيان ډول	ورکړی شوي درملنه (د باثباته کولو پروسې پر مهال باید ډکه شي)	د باثباته کولو درملنې تر کوونکي
-----	------------------------------	------------	---	---------------------------------

د توکي فزيکي (د زيان ډول) حالت او د اووخني زيان ډول او کچه په گوته کوي

د توکي عکس/رسم ته اشاره کوي. که په (د عکس يا رسم د حوالې شمېره) ساحه کې د بېل پېل، توکي د عکس د اغېستلو لپاره پوره وخت نه وي، نو د هغوی د پېژندنې د شمېرو په کېدون د توکو ډله ايز عکسونه واخلئ. د هر عکس شمېره ثبت کړئ. د وخت شتون ته په کتلو سره، دا برخه د بېلابېلوپه پر لور کې يا د لنډمهالې څېرې په ساحه کې ډگډای شي

دا برخه د توکي د ثبات لپاره تر سره شوي درملنه په گوته کوي. د بېلکې په ډول يو لوند او په ختو ککو توکي، شايد نوي لنډمهاله څېرې ته د لېږد دمخه، او يو تېروني/ابکس کولو ته اړتيا ولري. دا ډول درملنې بايد د ساتونکو او روزل شوو کلتوري لومړنيو مرستندويانو لخواه تر سره شي

پدې برخه کې د توکي وزن وليکن. کچېرې تله شتون ولري، نخښې وکاروئ، د بېلکې په ډول + نخښه دا په گوته کوي چې يو کس توکي لېږدولی شي. ++ نخښه کله چې د لېږد لپاره دوه کسانو ته اړتيا وي، او کله چې د لېږد لپاره د يو نه زياتو کسانو او ځانگړو وسايلو ته اړتيا وي. د +++ نخښه وکاروئ

۳ بڼه بندي يی کړئ او موقعيت يې بدل کړئ

د لېږد کوډ	نېټه	لېږد لخواه ترسره شويدي
------------	------	------------------------

دا برخه لنډمهالې څېرې ته د يو توکي لېږد په گوته کوي. دا برخه د ټولو توکو د لېږد څخه وروسته بايد ډکه شي

د کلتوري ميراث د توکو د سمبالولو لپاره لارښود

- ۱ د هغو توکو د سمبالونې لپاره چې گرد يې اخیستی وي او يا ککر شوي وي، پلاستيکي يا ربري دستکشې وکاروئ. ډاډ ترلاسه کړئ چې ستاسو د دستکشو اندازه سمه ده او ستاسې په لاسونو کې راځي، که نه نو ستاسې د لاسونو نه شايد توکي په ناڅاپي ډول وغورځيږي يا توکي ته زيان ورسېږي.
- ۲ کله چې دستکشې زياتې چټلې شي، بدلې يې کړئ، تر څو توکو ته د ککرتيا د لېږد مخه ونیول شي.
- ۳ د گردجنو يا چټلو توکو د سمبالونې پر مهال د گرد ضد ماسک واغونډئ.
- ۴ زېورات او لوازم چې شايد وښلي يا توکي خط خط کړي، لرې کړئ.
- ۵ مخکې له دې چې توکي له يو ځای څخه بل ځای ته ولېږدوئ، يوه سمه لاره جوته او ډاډ ترلاسه کړئ چې هيڅ ډول خنډ سره مخ نشئ.
- ۶ د يو شي د نيولو لپاره تل دواړه لاسونه وکاروئ. د دې لپاره چې ډاډ ترلاسه شي چې د توکي وزن توازن له لاسه ورنکړي، يو لاس د توکي لاندې کېږدئ او بل لاس د توکي د بدن د ملاتړ لپاره وکاروئ.
- ۷ توکي د هغوی د لاستو، خولو يا نورو نازکو او ماتېدونکو برخو نه په نيولو سره مه لېږدوئ.
- ۸ د پېښو د مخنيوي لپاره يا د توکو د ماتېدو د مخنيوي لپاره، په يو وخت کې ډېر توکي مه وړئ.
- ۹ د امکان په صورت کې، د توکو د لېږدولو لپاره کانټينرونه، بکسونه يا پټوسونه وکاروئ. په ليرې واټن کې د شيانو د لېږدولو لپاره، که شتون ولري، د کراچۍ څخه کار واخلئ.
- ۱۰ د درنو يا لويو شيانو لپاره لږترلږه دوه کسانو ته اړتيا ده چې توکي په خوندي ډول انتقال کړي.

سرچينه: ټډن، اې. ۲۰۱۶. د گواښ سره مخ کلتوري ميراث: د کلتوري ميراثونو د ټولگو بېړنۍ تخليه. پاريس، يونسکو او روم، اګرام.

پدې انټرنېټي پته کې يې موندلی شئ: <https://perma.cc/7J4C-TJDK>

د کلتوري ميراث د ټولگو شورا. ۱۹۹۸ ف. د استراليا په لر او بر کې د توکو د جمع کولو لپاره د هغوی وړل، د هغوی سمبالول او د هغوی ليريد.

پدې انټرنېټي پته کې يې موندلی شئ: <https://perma.cc/5XRJ-U9R3>

د کلتوري میراث د توکو د بسته بندی لپاره لارښود

۱ ناسمه بسته بندی کولی شي کلتوري توکو ته همیشنی فزیکي زیان وړوي، ځکه چې دوی د عمر یا پخوانۍ کارونې له امله معمولاً نازک وي. له دې کبله، دا مهمه ده چې د بېړنۍ تخليقي لپاره د دا ډول توکو د بسته بندی کولو پر مهال لاندې ټکي په پام کې ونیسئ:

نیپال په ملي موزیم کې په لنډمهاله ذخیره کې د ځای پر ځای کولو لپاره بسته بندی شوي توکي، کټمنډو، ۲۰۱۶ کال. عکس: اپرنا ټنډن، د اکرام موسسه

- د بسته بندی لپاره چې کوم مواد کارول کيږي باید داسې وي چې د کلتوري میراث د توکي سطحه خوندي، او د جټکې، لړزې، گرد او نورو ککړتیاوو او په بیروني چاپیریال کې د ناڅاپي بدلونونو پر وړاندې د هغوی د زیانمنې کچه راټیټه کړي.
  - د دې لپاره چې پر توکو د فشار د واریدېدو یا د هغوی د خرابېدو مخنیوی وشي، د بسته بندی کولو لپاره کارول شوي مواد باید د توکي د شکل او اندازې سره مطابقت ولري.
  - بسته بندی باید داسې وي چې توکې په کڅوره کې په اسانۍ سره وپېژندل شي. دا به د هغې د سمبالولو د وخت په کمولو کې مرسته وکړي.
- ۲ د بسته بندی د سمو موادو غوره کولو لپاره، دا اړینه ده چې هغه توکي چې باید بسته بندی شي، د جوړښت مواد یې وپېژندل شي. د بېلګې په ډول، کله چې کاغذي یا تیکه ای توکي بسته بندی کوئ، ډاډ ترلاسه کړئ چې دوی په داسې صندوقونو کې ځای پرځای نکړئ چې ممکن تیزابي بخارونه خوشې کړي (د بېلګې په توګه هر څه چې د تازه لرګیو یا د لرګیو د تختو/پلاټیووډ څخه جوړ شوي وي)
- ۳ د توکي سره د مستقیم تماس د درلودلو لپاره د موجودو موادو څخه، د لوړ کیفیت مواد غوره کړئ. په عمومي ډول، نرم نخي (هغه چې د شخوونکو موادو په استعمال سره شخ شوي نه وي) ټوکر یا بې رنګه ململ په خوندي توګه د ډېری عضوي او غیر عضوي موادو د پوښلو لپاره کارول کېدای شي.
- ۴ د بسته بندی لپاره د موادو د راټولولو پر مهال، هڅه وکړئ داسې مواد غوره کړئ چې تاسو یې د بېلا بېلو موخو لپاره کارولی شئ. دا به د لګښتونو په کمولو کې مرسته وکړي او د سرچینو اغیزناکه کارونه به ډاډمنه کړي.

۵ د شيانو د بسته بندي كولو لپاره، هغه بكسونه غوره كړئ چې سرپوشونه ولري او د نورو بكسونو د لاندې كېښودلو لپاره پوره مضبوط وي.

۶ كه تاسو داسې بكس يا كانټينر كاروئ چې پخوا كارول شوی وي، ډاډ ترلاسه كړئ چې دننه پكې هيڅ ډول ككرونكي شيان لكه د سبزيجاتو پاتې شوني، حشرات يا كيمياوي توکي نه وي.

د لرگيو يو بكس چې په بې نښايستې او بې رنگه نخي توکر پوښل شوی ترڅو په ململ کې پوښل شوي توکرونو لپاره د ساتنې خوندي چاپيريال چمتو کړي، نيپال، ۲۰۱۶ کال. عکس: اپرنا تندن، د اکرام موسسه.

۷ د ورته موادو څخه جوړ شوي توکي يوځای بسته بندي كړئ. او د توکو د خپلمنځي تماس د مخنيوي لپاره جدا كوونكي يا نرم حایل مواد وکاروئ.

۸ په يو بكس يا کرېټ کې سپک او درانه توکی يو ځای مه بندوئ، ځکه چې درانده توکي شايد په سپکو توکو راوغورځيږي او په هغوی فشار راورې يا هغوی مات کړي.

۹ کله چې تاسو توکي په يو کرېټ يا يو بكس کې ځای پر ځای کړل، د هغوی تر منځ خالي ځايونه د حایل په توگه په نرمو موادو سره ډک کړئ ترڅو د توکو د بې ځايه کېدو مخه ونيسي. او هغوی له جټکو خوندي وساتي.

۱۰ د ارزښتناکو اسنادو، د کاغذي يا کرباسي هنري اثارو، د بسته بندي كولو لپاره اوار بكسونه وکاروئ. د بدیل په ډول، توکی په ښه کیفیت لرونکي کاغذ کې ونغاړئ، لکه د پنبې له ټوټو څخه جوړ شوی کاغذ، او بیا يې د دوو سختو حایلونو ترمنځ ځای پر ځای کړئ.

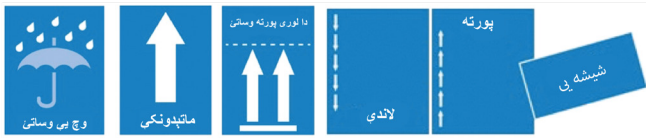
یونیفارم او نورې جامې په کلکه ملاتړې سطحه اوار ایشودل شوي، نیپال، ۲۰۱۶ کال
عکس: اپرنا ټنډن، د اکرام موسس

- ۱۱ د ډېرو کاغذي هنري توکو د بسته بندۍ لپاره، د ښه کیفیت سپین کاغذ د یو توکي نه د بل د جلا کولو لپاره وکاروئ. دا کار به د یو توکي نه بل توکي ته د رنگ د خپرېدو د گواښ په کمولو کې مرسته وکړي.
- ۱۲ د کتاب د شکل او جوړښت د ساتلو لپاره، هغه د ښه کیفیت کاغذ کې ونغاړئ، او بیا یې په یو صندوق کې پداسې ډول کېښوئ چې د کتاب هغه برخه چې پانې د یو بل سره وصل کوي د صندوق د بېخ په لوري وي.
- ۱۳ د لوی بې چوکاټه کاغذي یا تیکه ای هنري اثر د بسته بندۍ لپاره، د عکس لپاره ارشيفي نل وکاروئ، هنري اثر د نل په شاوخوا راتاو کړئ. په پای کې لوله په ململ یا د ښه کیفیت لاسي جور کاغذ کې ونغاړئ. که ارشيفي نل نه وي، د لرگي نه جور ډبل نل وکاروئ او د هنري اثر د تاوولو دمخه د نل نه ململ یا د ښه کیفیت کاغذ تاو کړئ. ډاډ ترلاسه کړئ چې د نل قطر لوی وي، ځکه دا به د کوت کېدو له امله هنري اثر ته د زیان اوختنې گواښ را کم کړي.
- ۱۴ نازک/ماتېدونکي توکي لکه د خټو، شیشې یا سرامیکو نه جور توکي په یو لوی صندوق/کانټینر کې د ځای پر ځای کولو دمخه په جلا جلا پلاستيکي کڅوړو کې بسته بندي کړئ. د نورو توکو سره د تماس او د سولېدو له کبله د زیان اووختنې د مخنیوي لپاره نرم حایل یا بېلونکي مواد وکاروئ.
- ۱۵ د بېړنیو شرایطو لاندې د سمې بسته بندۍ ډاډ ترلاسه کولو لپاره، د ډله ایز قطار په توگه کار وکړئ. یو کس د نغښتلو لپاره وټاکئ، بل کس چې کانټینر/صندوق چمتو کړي، او بل کس چې په توکي د پیژندنې د ځانگړې شمېرې نخښه/لیبل ولگوي او په کانټینر/صندوق کې یې ځای پر ځای کړي.

۱۶ ډاډ ترلاسه کړی چې ټول بکسونه داسې لپیل لري چې د دننه موجودو توکو تعداد او ډول په گوته کوي.

۱۷ د دې لپاره چې د کلتوري میراث د توکو لرونکي بکسونه په سمه توګه سمبال شي ، په دوی باندې په عام ډول کارېدونکي نخښې ولګوئ: 'نازک'، 'پورته' / 'لاندې'، 'په احتیاط سره یې سمبال کړئ'، 'دا لوری پورته' او 'وچ یې وساتئ'.

سرچینه: ټنډن، ای. ۲۰۱۶ کال. د ګوابن سره مخ کلتوري میراث: د کلتوري ټولګو بېرني تخليه. پاریس او روم، یونیسکو او اکرام.

پدې انټرنیټي پته کې یی لټولی شی: <https://perma.cc/7J4C-TJDK>

عضوي (ارگانیک) او غیرعضوي (ارگانیک) مواد

مواد په دوو، عضوي یا غیر عضوي، ډولونو کې طبقه بندي کېږي. عضوي مواد د حیواناتو او نباتاتو د ژوند کولو د پروسې پواسطه مینځته راځي. او غیر عضوي مواد هغه دي چې عموماً د ژوند کولو د پروسې پواسطه مینځته ندي راغلي. په بل عبارت، هغه مواد چې د څارویو او نباتاتو نه سرچینه اخلي عضوي، او هغه چې د معدنیاتو نه سرچینه اخلي غیرعضوي دي. په استثنايي ډولونو کې پوښونه (د نرمو حیواناتو سخت پوښونه) او د غاښونو سخت سپین پوښ شامل دي.

په عضوي موادو کې دا شیان شامل دی:

پوستکې، څرمن، وېښته، وربښم، ښکر او غاښ، هغه سخت پوښونه چې د ځینو حیواناتو په شاگانو باندې وي او هډوکي، چې دا ټول د حیواناتو د ژوند نه سرچینه اخلي؛ لرگي، د لرگیو بافت (نیلون، له پنبې جوړ نخي توکر) کاغذ او ربر، کوم چې د نباتاتو د ژوند څخه سرچینه اخلي. پلاستیک په عمومي ډول له عضوي مواد له ډلې گڼل کېږي.

پلاستیک له داسې موادو نه جوړېږي چې اصل یې د دواړو نباتاتو او حیواناتو د ژوند نه سرچینه اخلي.

عضوي مواد ټولې لاندینې ځانگړتیاوې لري:

- د هغوی کیمیاوي ترکیب د کاربن په ځنځیرونو ولاړ دی.
- که حرارت ورکړل شي، دوی د خونې د حرارت په درجه کې سوځي.
- دوی د رڼا پر وړاندې حساس دي.
- ډیر واره ژوي او حشرات پرې برید کوي.
- دوی د اوبو بخارات د فضاء سره تبادله کوي (جذبول او خوشې کول).

په غیر عضوي موادو کې دا لاندی شیان شامل دی:

فلزات، ډبرې، شیشه، سرامیک (کاشي)، پوښ (پوښ یوه غیر عضوي ماده ده، که څه هم دا د ژوند کولو د پروسې پواسطه مینځته راځي).

غیر عضوي مواد ټولې لاندینې ځانگړتیاوې لري::

- دوی د کاربن د ځنځیري سلسلې نه ندي جوړ شوي.
- دوی د خونې نورمالې حرارت درجه کې نه سوځي.
- دوی عموماً د رڼا پر وړاندې حساس ندي.
- حشرات پرې برید نکوي.
- دوی د کوچنیو ژویو مناسبه غذا نده.

عموما، عضوي مواد د تماس پر مهال گرم وي، د غير عضوي موادو پرتله ډېر نازک او غلظت يې کم وي، پداسې حال کې چې غير عضوي مواد سخت او د نرمښت نه درلودلو له کبله په اسانۍ سره درزونه پيدا کوي/ماتيږي. زموږ هر يو د موادو په پېژندلو کې، د موادو سره د ورځني سروکار له امله، د ډېرو کلونو پراخه تجربه لري. د يو توکي د دقيقې معاينې او سمبالونې پواسطه، موږ معمولا کولای شو چې هغه بنسټيز مواد وپېژنو چې توکي ترې جوړ شوي دي. ټول مواد د کوايفو يو ځانگړی ترکيب لري چې مونږ يې پېژنو، لکه رنگ، ځلا، سختوالی (يا نرمي/انعطاف)، بافت/جوړښت، بوي او وزن. سرچينه: مکورد، ايم. او ستون، ټي. ٢٠٠٢. د ټولگو خرابېدل. دوهم نسل: د پوهنې او ملاتړ مواد. د اکرام موسسې غير نشر شوي مواد، روم

د کاناډا د اثارو د ساتنې انستيتيوت ٢٠١٧ کال. توکو او ټولگو ته پاملرنه. اتاوا، د ټولگنو او حکومتي چارو وزير.

پدې انټرنېټي پته کې يې موندلی شئ: <https://perma.cc/ZDG8-Y4UU>

په هغه صورت کې چې د کلتوري میراث د توکو ارزښت معلوم نه وي او مخکنی اسناد موجود نه وي ، څرنگه د دوی لومړیتوبونه جوتولای شو او څرنگه یې پدې معیار بېلولی شو چې د کوم یو چاره باید اول وشي

کله چې د شته اسنادو له مخې د یو کلتوري میراث د توکي ارزښت نشي معلومیدای ، نو دا اړینه ده چې د تخليبي، باثباته کولو، ذخیره کولو، خونديتوب، او په اغېزمنه توګه د راتلونکي مرمت لپاره د لومړیتوبونو د تعینولو معیارونه رامینځته کړئ.

د دې کار لپاره لاندې ټکي په پام کې ونیسئ:

- **ځایي ټولني ته د کلتوري میراث ارزښت څه دی؟** د اغیزمنو شوو کلتوري میراثونو د محافظینو او ساتونکو سره په مشوره هڅه وکړئ چې د ارزښایي د معیارونو پوښتنو ته ځوابونه پیدا کړئ، لکه: د توکي عمر څومره دی؟ د ټولني په حافظې کې د هغې یاد څنګه دی؟ او یا د اړوندې ټولني په ټولیز هویت باندې د هغوی سیوری څومره دی؟ او څومره ارزښت ورته لري؟
- **کلتوري میراث ته د اوختي زیان ډول او شدت څه دی؟** د بېلګې په ډول، د لنډو او مات شوو توکو پرتله وچو او سالمو توکو ته لومړیتوب ورکړئ. سالم توکي د ټولو نه لومړی بسته بندي او ځای پر ځای کړئ.
- **توکي له څه شي څخه جوړ شوي دي؟** لکه هغه توکو ته چې د عضوي موادو څخه جوړ شوي وي (کاغذ، ټوکر، لرګي، د څارویو پیداوار لکه هډوکي) باید د هغه توکو پرتله چې د غیر عضوي موادو څخه جوړ شوي وي، لومړیتوب ورکړل شي. د غیر عضوي موادو لکه ډبرو، سیرامیکو او فلزاتو نه د جوړ شوو توکو د مرمت په صورت کې د هغوی د نور زیانمن کېدو احتمال کم دی.
- **متوجه ګواښونه کوم دي؟** کچېرې یو توکی د خپل لیدلي زیان په اوسني حالت کې پاتې شي، نو توکي ته د لا زیات زیان د اوختني ګواښونه څه دي؟ ایا زیان به زیات شي که چېرې په وخت مرمت یې ونشي؟
- **د توکي جسامت او وزن څومره دی؟** تاسو ممکن پوره وخت یا سرچینې ونه لرئ چې لوی او خورا درنده توکي ولېږدوئ، د بېلګې په ډول بېخايه شوي موزايک، یا د دېوال په اندازه چوکاټ شوي روغني نقاشی، نو پدې صورت کې سپک او د لېږد وړ توکي ولېږدوئ، او درنده یا لوی توکي په خپل اصلي موقعیت کې خوندي کړئ.

ون بالین، ک. ۲۰۰۸. د نارا شبکه: د رښیتولۍ په تړاو د نارا په سند مینې د ارزیابی طرح، ای پي تي راپور ۳۹ (۲/۳) - ۳۹ ۴۵

پدې انټرنیټي پته کې یی لیدلی شئ: <https://perma.cc/DL8A-E32V>

رسل، ار او ونکورټ، کی. ۲۰۰۹. ارزښت ۲۰۰: د ټولگو د ارزښت د ارزونې لارښود. کانیرا، د استرالیا د ټولگو شورا لمیټد.

پدې انټرنیټي پته کې یی لیدلی شئ: <https://perma.cc/GJ8G-ERAN>

د استرالیا د تاریخي یادگارونو او ساحو نړیواله شورا (ایکوموس). ۲۰۱۳. د بورا منشور: د کلتوري ارزښت ځایونو لپاره د استرالیا د ایکوموس منشور. بوروود، ایکوموس.

پدې انټرنیټي پته کې یی لیدلی شئ: <https://perma.cc/ULL9-UY9U>

د منقول زیانمن شوي کلتوري میراث باثباته کول

د وچې سطحې پاکول

د وچې سطحې پاکول څه وخت مناسب دي؟

- د وچې سطحې پاکول هغه وخت مناسب دي کله چې په کافي اندازه چټلي یا گرد جمع شوی وي او که چیرې پاک نشي پخپله توکي ته، یا د هغه په شاوخوا کې موجودو نورو توکو ته زیان رسوي.
- توکي باید یا په ساختاري ډول سالم وي او یا یې په ښه توګه ساتنه شوي وي. هغه توکي یا توټې شوي ساختماني عناصر چې نازک یا ماتېدونکي وي، مه پاکوئ. که تاسو اندېښنه لرئ چې یو توکی به د پاکولو پر مهال مات شي، مه یې پاکوئ.
- د ارایشي توکو/عناصرو نازکوالی یا د ماتېدنې وړتیا په پام کې ونیسئ، لکه زینتي نقاشي، د طلا په اوبو تیار شوي توکي او نور. که د دې احتمال وي چې د پاکولو په اوردو کې به د هغوی اصلي مواد له منځه ولاړ شي، نو پدې یو ځل بیا فکر وکړئ چې پاکول یې اړین دي که نه.
- د لرغونو توکو د پاکولو پر مهال محتاط اوسئ. د لرغونو اثارو په سطحې، یا د توکي په دننه کې شاید یوه تشکیل شوې طبقه یا چټلي موجوده وي چې ساینسي ارزښت لري. د دې لپاره چې ډاډه شئ چې تاسو ارزښتناک ساینسي معلومات له مینځه یو نه سئ، د اړتیا نه زیات پاکولو نه د مخنیوي په موخه، د اثارو د محافظ یا لرغونپوه نه مرسته وغورئ. کچېرې داسې تخصص ته لاسرسی نلرئ، یوازې د توکي له بهره سرسري چټلي پاکه کړئ او دننه/داخلي برخه یې هیڅکله هم مه پاکوئ.

د نرم برش سره د رنگ شوي بکس د وچې سطحې پاکول، هاپټي، ۲۰۱۰ کال عکس: اپرنا ټټن، د اکرام موسسه

وچې سطحې څرنگه پاکې کړو؟

۱ د سطحې د سرسري چټلۍ ، يا زياتې دورې لپاره، يو نرم برش يا گرد راښکونکې جارو (برقي جارو) د ککړتياو د لرې کولو لپاره وکاروئ. ککړتياوې لکه دورې، سکاره، چټلې او د سرسري کثافتاتو ډېرۍ د نرمو تارونو/وېښتو د برش او سپنجونو په کارولو سره لرې کېدای شي. که تاسې نه پارچاوبدونکې برېښنا، او د لور موثریت د شيانو د جذبولو فلتر والا برقي جارو ته لاسرسی لرئ، نو دا د سطحې د سرسري فنګس او د چسپېدلو ککړتياو د لرې کولو لپاره کارولی شئ.

۲ کچېرې د برقي جارو څخه کار اخلي، نو د جارو اخرنۍ برخه/خوله په نازکه جالی يا گاز باندې وپوښئ، تر څو تاسو د هوا په فشار پوره کنټرول ولرئ او په ناڅاپي توګه د توکي کومه برخه راکش نکړئ. کچېرې د کوم دوه بعدي توکي څخه چټلې جارو کوئ ، نو جارو په احتیاط سره د توکي له پاسه داسې ونیسئ چې توکي لمس نکړي او په نرمۍ سره د برش پواسطه چټلې د جارو د خولې په لور وکوچوئ.

۳ د سکرو/تورکي يا نورو نازکو ذراتو د پاکولو لپاره هغه سپنج وکاروئ چې د لوکي سپنج ورته ويل کيږي. د فلزي توکو پاکولو لپاره هيڅکله هم سپنج مه کاروئ. پرځای يې برش يا گاز وکاروئ.

۴ د درې بعدي توکي د سطحې پاکولو لپاره، د برش يا سپنج کارولو دمخه، توکي ښه مضبوط ونیسئ. که چېرې توکي لوی، دروند يا د نیولو لپاره مناسب نه وي، له يو چا څخه يې په نیولو کې مرسته وغواړئ.

۵ د دوه بعدي توکي (لکه د کاغذ پر مخ باندې هنري اثر يا په کرباس باندې سر ته رسيدلی نقاشی) د سطحې د پاکولو لپاره، توکي په هغه پاکه، اواره سطحه چې په تریال يا پلاستيک سره پوښل شوې وي، کېږدئ. د يو ملګري نه وغواړئ چې توکي په ورته وخت کې د کونجونو په پاسنۍ او لاندینۍ برخو کې ونیسي، او په ډېره نرمۍ سره توکي د دورو او ککړتياوو څخه پاک کړئ.

۶ د ککړتياو د لرې کولو پر مهال، ډېر پام وکړئ ترڅو ډاډه شئ چې تاسو د توکي سطحه نه خراش کوئ. د چټلیو د پاکولو پر مهال، د سولېدلو نه د مخنيوي لپاره، ډير فشار مه واردوئ، او يوازې يو لوري ته يې برش کړئ.

۷ کله چې سپنج، د توکي د سطحې څخه د نازکو ککړتياوو، لکه سکرو/تورکي د پاکولو لپاره کاروئ، توکي په سپنج باندې مه سولوئ. د توکي په اغېزمنه شوي برخه باندې سپنج په نرمۍ سره وچسپوئ، ترڅو ککړتيا پورته کړي. کله چې د سپنج سطح ډيره چټله شي، چټله برخه يې په قیچي سره پرې کړئ، او په پاکې برخې سره يې پاکولو ته دوام ورکړئ.

د استرالیا د جګړې یادگار، این.ډی. د ساتنې توصیه: د لوګي/تورکي/سکرو پواسطه د زیانمن شوو توکو پاکول. کانبرا، د استرالیا د جګړې یادگار.

پدې انټرنیټي پته یې موندلی شئ: <https://perma.cc/Q38H-G6KT>

د کاناډا د ساتنې/محافظت موسسه/انسټیټیوت. ۲۰۱۷ کال. د توکو او ټولګو لپاره پاملرنه. اوتاوا، د ټولګو او حکومتی چارو وزیر.

پدې انټرنیټي پته یې موندلی شئ: <https://perma.cc/ZDG8-Y4UU>

سرچینه: د کلتوري میراث د ټولګو شورا. ۱۹۹۸ ډ. بېرته راټولونې، په سراسر استرالیا کې د ټولګو مراقبت - د ټولګو مدیریت. کینبرا، د کلتوري میراث د ټولګو شورا.

پدې انټرنیټي پته یې موندلی شئ: <https://perma.cc/5NAY-J562>

سکات، ایم. ۲۰۰۳. ځنګلي اورونه... د خپلو قیمتي توکو ساتنه وکړئ. ملیورن، د ملیورن پوهنتون.

پدې انټرنیټي پته یې موندلی شئ: <https://perma.cc/8KVN-5YJQ>

د لنډې سطحې پاکونه

د لنډې سطحې پاکول کله مناسب دي او څه ته اړتیا لیدل کیږي؟

- ۱ پاکول باید یوازې په هغو توکو ترسره شي چې دمخه لاندې وي او د درنو شیانو سره ککړ شوي وي ، لکه خټې.
- ۲ پاکول باید د مسلکي محافظینو یا د تجربه لرونکو کلتوري لومړنیو مرستندویانو تر څارنې لاندې تر سره شي.
- ۳ ځان ډاډه کړئ چې تاسو د لنډو توکو د وچولو لپاره دویمې حفاظتي مواد لرئ.
- ۴ تاسو باید د پاکو، او روانو اوبو منبع ته لاسرسی ولرئ.
- ۵ ځان ډاډه کړئ چې تاسو د ناپاکو اوبو د کارولو او لرې کولو لپاره پراخه ځای لرئ. دا ساحه د وچولو کارځایونو څخه جلا وساتئ ترڅو نور توکي ککړ نشي.

لاندې توکي څرنگه پاکولای شو؟

- داسې پټنوسونه په یوه لیکه کې کیږدئ چې اوار او کم عمقه ژور وي او د پاکو اوبو نه یې ډک کړئ. د پټنوسونو شمېر چې تاسو ورته اړتیا لرئ پدې پورې اړه لري چې هغه توکي چې پاکولو ته اړتیا لري تعداد یې څومره دی او څومره چټل دي. په توکو باندې د اوبو تېرولو لپاره تاسې لږ تر لږه باید درې پټنوسونه ولرئ. که توکي ډېر چټل وي نو تاسو به د گڼو اوبو تېرولو لپاره زیاتو پټنوسونو ته اړتیا ولرئ.

- د کاغذ، عکسونو او د توکر د ورو او اوارو توتو نه د جور لوند توکي ساتنه د یو داسې شي پواسطه وکړئ چې اوبه نه جذبوي، لکه د سخت پلاستیک نه جوړه تخته او یا د پولستر جالی. ځان ډاډه کړئ چې ستاسو لاندینۍ حفاظتي وسیله د توکي پرته یو څه لویه وي.
- په ارامۍ سره توکی په لومړي پنتوس کې کېږدئ. په خپلو لاسونو سره اوبه وڅړپوئ او په ارامۍ سره خټي او نور راغونډ شوي شيان لرې کړئ. د چټلۍ لرې کولو لپاره برش یا نور وسایل مه کاروئ.
- توکی له لومړي پنتوس څخه لرې کړئ او د پاکو اوبو دوهم پنتوس ته یې ولېږدوئ. د اوبو تېرولو پروسه تکرار کړئ او دریم پنتوس ته ولاړ شی. پروسې ته تر اخيري پنتوس ته تر رسېدو او په بشپړه توګه د خټو تر لرې کېدو پورې دوام ورکړئ.

د عکاسۍ د موادو لپاره

د پورته میتودولوژي په کارولو سره عکسونه او د عکاسۍ فلمونه وینځل کېدای او په هوا کې وچېدای شي. لیکن، عکسونه باید د څارنې لاندې ووینځل شي، ځکه چې د عکسونو ځینې ډولونه ممکن د سمبالونې ځانګړو لارو چارو ته اړتیا ولري.

په پنتوسونو کې د وینځلو لپاره د پولستر په تخته سره حمایه شوي لاندې عکسونه چې سطحه یې په خټو ککره ده، ایتالیا، ۲۰۱۷ کال. عکس: د اکرام موسسه.

د کتابونو لپاره

یو لوند، تړل شوی کتاب چې په باندینۍ برخه یې په خټو ککره ده، باید د مینځلو پرمهال بند وساتل شي. د اضافي اوبو د ایستلو لپاره د لاس فشار وکاروئ. کتاب مه خلاصوئ، او د فشار د واردولو پر مهال ډیر زور مه ورکوئ

د ټوکر لپاره

د اضافي اوبو د لرې کولو لپاره ټوکرونه مه ښېځئ او مه يې قات کوئ. د اوبو د جذبولو لپاره پېر/ډبل سپنجونه وکاروئ. سپنج په لوند ټوکر باندې کېږدئ او په نرمۍ سره فشار ورکړئ ترڅو اوبه جذب کړي. کله چې سپنج ډک شي، لرې يې کړئ او د چټلو اوبو د لرې کولو لپاره يې په يو سطل کې وښېځئ، او د بيا کارونې دمخه پرې اوبه تېرې کړئ.

د لويو ټوکو لپاره (دوه کسانو ته اړتيا لري)

کچېرې يو توکی په پټتوس کې د کېښودلو لپاره ډېر لوی يا ډېر دروند وي، د امکان په صورت کې يې د روانو اوبو نخېرې ته نږدې کېږدئ. يو کس توکی نيولای شي، پداسې حال کې چې بل کس د اوبو په نرمۍ دارې سره توکی وښخولای شي. کچېرې پايپ نه وي، سپنجونه په پاکو اوبو کې ډوب کړئ او بيا يې په توکي باندې وښېځئ، يا د کوچنيو لوبښو په کارولو سره د توکي په سطحه باندې اوبه وړوئ. کله چې توکی پاک شي، بيا يې په خفيف ډول په سپنجونو يا جاذب ټوکر سره وچ کړئ.

د کورني امنيت وزارت د بهرني حالت د مديريت فدرالي اداره. ۲۰۱۸ کال. د سېلاب د اوبو څخه د قيمتي ميراښونو ژغورل. واشنګټن، دي سي، د امریکا د کورني امنيت وزارت
پدې انټرنېټي پته کې يې موندلی شئ: <https://perma.cc/XY64-GPM6>

ليفټن، ای. ۱۹۹۳. د لنډو فرنېچرو او د لرګنيو ټوکو لپاره د مرمت بهرنۍ لاره چاره. د ملي پارکونو د ساتنې د خدماتو معلوماتي کتابچه، ۷ (۷). واشنګټن دي سي، د امریکا د کورني امنيت وزارت.
پدې انټرنېټي پته کې يې موندلی شئ: <https://perma.cc/4J9T-SFVZ>

د کونينز لينډ ايالتي کتابتون. ۲۰۱۴ الف. ستاسو ټولګو ته پاملرنه کول: د اوبو پواسطه د زيانمن شوو ټوکو ژغورل. بريښن، د کونينز لينډ حکومت
پدې انټرنېټي پته کې يې موندلی شئ: <https://perma.cc/8V9X-YFNS>

د ټوکو د وچولو طريقه

په هوا سره د لنډو ټوکو وچول

کلټوري ميراښي توکي اکثرا د موادو د ترکيب څخه جوړ شوي وي، لدې کبله چېرې چې امکان ولري، بايد د کنټرول شوو شرايطو لاندې وچ شي. د ټوکو د وچولو لپاره له ډېرو ساده لارو څخه يوه د هوا پواسطه وچول دي.

د هوا پواسطه د توکو د وچولو لپاره شرایط:

- یخه او وچه ساحه (چې لنډل نه وي) پیدا کړئ. د امکان په صورت کې، د درني دندې وړتیا لرونکي د هوا د ویستلو پکې او د رطوبت ضد وسایل ترلاسه کړئ ترڅو ډاډه شئ چې په هغه خونه کې چې تاسې کار کوئ، د هوا مناسب جریان موجود دی او رطوبت په نسبي ډول ټیټ دی. کچېرته د هوا ویستلو پکې او د رطوبت ضد وسایل نشئ تر لاسه کولای، لږ تر لږه دا ډاډ تر لاسه کړئ چې خونه ښه هواداره ده، یا د لېږد وړ کوچني پکې وکاروئ.
- د لمر مستقیمو وړانگو ته د وچولو لپاره د شیانو له ښکاره کولو څخه ډډه وکړئ. د توکو د وچولو د پروسې پر مهال د لمر د مستقیمو وړانگو څخه ډډه کول به د توکي د رنگ بایللو یا د شکل بدلولو څخه مخنیوی وکړي.
- د امکان په صورت کې د لږ ځای نه د ډېر کار اخیستلو لپاره د گڼو، کوچنیو توکو د وچولو لپاره د وچولو د پردو/تختو او الماری لرونکو کراچپو نه کار واخلي.

د هوا پواسطه توکي څرنگه وچ کړو؟

د فلزاتو لپاره

فلزات که د ډېر وخت لپاره لاندې وي یا په لنډل کې پرېښودل شي، زنگ نیسي. فلزي توکي ژر تر ژره وچ کړئ. د لنډل جذبولو او د وچولو نه وروسته حمایتي کولو لپاره، نرمې او د پنبې نه جوړې توتې وکاروئ. د اړتیا په صورت کې، د پروسې د چټکولو لپاره داسې پکې وکاروئ چې په اسانۍ سره د یو ځای نه بل ته وړل کېدای شي.

د بېرني نمونه ای تمرین پر مهال د هوا پواسطه د فلزي توکو وچول، ډولین، ۲۰۱۷ کال. عکس: د اکرام موسسه او د نیلي دال لپاره د آیرلینډ ملي کمیټه

د سرامیکو (کاشي) او شیشو لپاره

د نازکو یا ماتېدونکو سرامیکو او شیشو نه د لنډبل جذبولو او وچولو نه وروسته د هغوی د حمایه کولو لپاره نرمې او د پنبې نه جوړې شوې توتې وکاروئ. کله چې وچونکي مواد د نور لنډبل د جذبولو وړتیا له لاسه ورکړي، بدل یی کړئ.

د هډوکو او غابنونو/عاج لپاره

د هډوکو او غابنونو/عاج څخه د جوړو شوو توکو څخه د لنډبل د لرې کولو لپاره سپنجونه وکاروئ. د توکو په پاسنی برخه باندې د وچولو د پروسې د ورو کولو لپاره د پولیسټر جالی یا د پولی ایتیلین (یو ډول پلاستیک) نرمې توتې کېږدئ. د هډوکو او غابنونو/عاج گرندئ-وچونه په دوی کې د درزونو پیدا کېدو او ماتېدو لامل ګرځېدای شي.

د توکر او څرمنې لپاره

تیکه ای او څرمنې توکي په نارنگ شوو جاذبو موادو لکه په رنگ جذبونکي کاغذ، یا سپینو او د پنبې نه په جوړو توتو وپوښئ. دوی په هغه بڼه چې تاسو موندلي دي، په اوار افقي حالت کې وچ کړئ. د وچولو پر مهال د توکي د شکل د بحالولو هڅه مه کوئ.

د هغو توکو لپاره چې نباتي منشا/رېښه ولري

د نبات له بافت (فایبرونو) څخه جوړو شوو توکو، لکه اوبدل شوې توکری څخه د اضافي رطوبت لرې کولو لپاره جاذب کاغذ وکاروئ، د بېلګې په ډول د قصاب کاغذ (یو ډول مضبوط کاغذ چې عموماً د غوښې نه د تاوولو لپاره کارول کیږي). د وچولو پروسې د کنټرول لپاره د توکو پر پاسنی برخه باندې د پولیسټر جالی کېږدئ. د وچولو پر مهال د توکي د برخو د جلا کولو یا شکل بحالولو هڅه مه کوئ.

د کتابونو لپاره

که یو کتاب لږ غونډې لوند وي او یو پیاوړی د ملا تیر (هغه برخه چې د کتاب پانې یوځای کوي) او پوښ ولري، د ملا تیر یی په اواره او پاکه سطح باندې کېږدئ، کتاب ودرؤ، خلاص یې کړئ او د پکي پواسطه یې وچ کړئ.

د بېرني نمونه ای تمرین پر مهال د هوا پواسطه د ولاړ کتاب وچول، ډولین، ۲۰۱۷ کال. عکس: د اکرام موسسه او د نیلي ډال لپاره د ایرلینډ ملي کمېټه

هغه کتابونه چې په بشپړ ډول لاندې وي، باید په افقي ډول وچ شي. د اضافي رطوبت د وچولو لپاره کتاب په بېرنگه جاذب کاغذ کې تاو کړئ. د چاپ شوو کتابونو د وچولو لپاره، د کتاب د بېلابېلو برخو تر مینځ جاذب کاغذ ځای پر ځای کړئ، ترڅو ټولې پاڼې په اغېزناکه توګه وچې شي. ځان ډاډه کړئ چې د لنډېل جذبولو لپاره جاذب مواد (هغه چې د کتاب د پاڼو تر مینځ ځای پر ځای کېږي) د کتاب د اندازې څخه لږ څه لوی پرې شوي وي، او ځان ډاډه کړئ چې دا مواد د کتاب د ملا تیر ته و نه رسېږي. دا کار به د کتاب د ملا تیر خرابېدو ته پرې نږدې. کله چې جاذب مواد ډېر لاندې شي، بدل یې کړئ. کچېرې د کتاب پاڼې د ځلا لرونکي کاغذ څخه جوړې شوي وي، د پولیسټر جالی د جاذبو موادو په ډول وکاروئ.

د هغه کتابونو لپاره چې پوښ یې رنگ شوی وي، د پوښ او پاڼو تر مینځ یخچالي کاغذ (هغه کاغذ چې یو مخ یې د پلاستیک پوښ لري) ځای پر ځای کړئ ترڅو د رنگ د خورېدو او داغي کېدو مخه ونیسي.

د نقاشۍ، د کاغذي هنري اثارو او د عکاسۍ د موادو لپاره

د امکان په صورت کې زیانمن شوي چوکاټونه له نقاشیو، هنري اثارو او عکسونو څخه جلا کړئ. که چېرې هنري اثر یا عکس د چوکاټ د شیشې سره نښتی وي، نو د شیشې نه یې د جلا کولو هڅه مه کوئ.

د پوره څارنې لاندې، او په ډېر احتیاط سره نقاشۍ، هنري اثار او عکسونه د دوی له چوکاټونو یا تکیه گانو څخه لرې کړئ. یوازې د مسلکي څارنې لاندې دا توکي د دوی د حفاظتي جوړښتونو څخه لرې کړئ.

عکسونه، نقاشۍ او هنري اثار پداسې حال کې وچ کړئ چې مخ یې پورته خوا ته وي. د کاغذ پر مخ، کرباس او توکر باندې د هنري اثارو د حمایې لپاره د پولیسټر جالی یا جاذب کاغذ لکه د رنگ جذبونکي کاغذ، وکاروئ. په هغه صورت کې چې هنري اثار او عکسونه لا هم د شیشو سره نښتي وي، هغوی په افقي ډول چې مخ یې پورته خوا ته وي، وچ کړئ. توکي د لمر د مستقیمو وړانګو نه وساتئ.

سرچینه: د کلتوري میراث د ټولګو شورا. ۱۹۹۸. ډ. بېرته راټولونې، په سراسر استرالیا کې د ټولګو ساتنه او مراقبت - د ټولګو مدیریت. کینبرا، د کلتوري میراث د ټولګو شورا..

پدې انټرنیټي پته کې یې موندلی شئ: <https://perma.cc/5NAY-J562>

کنگل کول او د لنډو توکو کنکلي وچونه

د امکان په صورت کې په لوی مقدار کې د اوبو لخوا زیانمن شوو عضوي توکو، او د کتابتون او د ارشيف توکو د باثباته کولو لپاره کنکلي وچونه تر ټولو اغېزمنه طريقه ده. کنکلي وچونه د توکي نه یخ لرې کوي او په بخار يې بدلوي. د خلا (واکیوم) کنکلي وچونه لا زیاته اغېزمنه طريقه ده. دا د توکي څخه د هوا او د اوبو د بخار په لرې کولو سره، د وچولو پروسه گړندی کوي.

د گواښوونکي پېښې څخه وروسته کنکلي وچونه او د تودوخې په ټیټه درجه کې د عضوي موادو ذخیره کول، د بسپنې موندلو او د زیانمن شوو زېربناوو بېرته په خپو درولو لپاره زیات فرصت برابروي، په پایله کې په یو باثباته چاپیریال کې د بېرته تر لاسه شوو توکو په بیا په کار اچونه کې مرسته کوي.

ترکیب شوی توکي چې د لرگیو، غاښونو/عاج، هډوکو او کاغذ څخه جوړ شوي وي، د کنکلي وچونې پر مهال شاید بد شکله شي. د توکو بد شکله کېدل د دې نه راولاړېږي چې مختلف توکي مختلف خصوصیات ولري او له دې کبله د وچولو لپاره مختلفو طریقو ته اړتیا لري. همدا وجه ده چې د کنکلي وچونې په صورت کې د دوی په وچېدو کې فرق وي او یو شان نه وچېږي.

توکي د کنگل کولو لپاره چمتو کول

- کله چې تاسو د یخچال لرونکي ذخیره کولو ځای برابر کړو، د یخچال لپاره د بسته بندۍ د موادو ځانگړتیاوې په پام کې ونیسئ. دا معلومات تاسې د خدماتو وړاندې کوونکې کمپنۍ نه تر لاسه کولای شئ. په عمومي ډول د درنې دندې وړتیا لرونکي، پره دار د سخت کاغذ نه جوړ بکسونه یا کارتنونه، یا د شېدو پلاستيکي کڅوړې، د ډوډۍ یا میوو کرېټونه په یخچالونو کې د لنډو موادو د ذخیره کولو لپاره مناسب دي.
- ډاډ تر لاسه کړئ چې د ذخیره کولو ځای ته د لنډو توکو د لېږد لپاره، تاسو یخچال لرونکو لاریو ته لاسرسی لرئ.
- د نازکو/ماتېدونکو عضوي موادو زیات مقدار مه وینئ او مه پرې اوبه تېروئ.
- کتابونه پداسې حال کې چې د ملا د تیر مخه یې لاندې خوا ته وي، ښه مضبوط بسته بندي کړئ، تر څو د وچېدنې په جریان کې خراب نشي.
- د ځانگړو توکو، لکه د چرمي وقایې لرونکو کتابونو د جلا کولو لپاره یخچالي کاغذ یا کڅوړې وکاروئ. هغه توکي چې لومړیتوب لري او د کنکلي وچونې د پروسې پر مهال باید معاینه شي، په گوته کړئ.

زيان او لا پسي خرابېدنه

د کلتوري توکو د ساتنې لپاره استراليایي انستیتوت. ۲۰۱۷. د بصري اصطلاحاتو او د هغوی د معنی گانو لست. کنبیرا، د کلتوري توکو د ساتنې لپاره استراليایي انستیتوت. پدې انټرنیټي پته کې یی لټولی شئ: <https://perma.cc/4P8N-5GBP>

د اثارو د ساتنې کانادایي انستیتوت. ۲۰۱۷. د خرابولو فکتورونه. اوتاوا. د ټولگتو او حکومتي چارو وزارت، کانادا. پدې انټرنیټي پته کې یی لټولی شئ: <https://perma.cc/S65F-KNA5>

د کلتوري میراث په ټولگو پام کول

د اثارو د ساتنې کانادایي انستیتوت. ۲۰۱۷. په توکو او ټولگو پاملرنه. اوتاوا. د ټولگتو او حکومتي چارو وزارت، کانادا. پدې انټرنیټي پته کې یی لټولی شئ: <https://perma.cc/ZDG8-Y4UU>

د کلتوري میراث د ټولگو شورا. ۱۹۹۸ الف. بېرته راټولونې، په سراسر استراليا کې د ټولگو مراقبت/پاملرنه - د کلتوري میراث په توکو پاملرنه ۱. کنبیرا، د کلتوري میراث د ټولگو شورا.. پدې انټرنیټي پته کې یی لټولی شئ: <https://perma.cc/9DS2-DRPA>

د کلتوري میراث د ټولگو شورا. ۱۹۹۸ ب. بېرته راټولونې، په سراسر استراليا کې د ټولگو مراقبت/پاملرنه - د کلتوري میراث په توکو پاملرنه ۲. کنبیرا، د کلتوري میراث د ټولگو شورا. پدې انټرنیټي پته کې یی لټولی شئ: <https://perma.cc/49CQ-QVUV>

د تخليبي لپاره مواد او تجهيزات

د بهرني حالت او د ثبتېدونکې ساحې د ډول په پام کې نيولو سره، ساحې ته د راتللو دمخه لاندیني تجهيزات تر لاسه کړئ:

د مستند سازۍ لپاره

- کيمره د اضافي بټريو سره، د انځوريزې مستند سازۍ لپاره.
- د سکېچ رسمولو لپاره کتابچې، د گراف/څلور خانه ای کاغذ او کتابچې.
- پارچه نيونکۍ/کيرا.
- پنسلونه او په بېلابېلو رنگونو کې د اوبو مقاوم قلمونه.
- د اندازې اخيستلو فيتې.
- د ۲ متره د اندازې ډانکې/پايه د لويو توکو د مستند سازۍ لپاره، او د چاپيريالي عکسونو لپاره د مقياس د برابرولو لپاره.
- د ۱۰ سانتي متره مقياس، د کوچنيو توکو د مستند سازۍ يا له نږدې نه د عکسونو د اخيستلو لپاره.
- سخت کاغذ او رابريټپ.
- د مايلو ليکو والا ټوکر او نخي رسي، د نخبنو/لېبلونو او بکسو د تړلو لپاره.
- د ځان چسپوونکي نخبنې/لېبلونه، د توکو د پېژندنې د شمېرو د ليکلو لپاره د بسته بندۍ په حمايوۍ جوړښت باندې لگيري. دا ډول لېبلونه بايد د توکي په سطح باندې و نه لگيري.

د بسته بندۍ او لېږدونې لپاره

- نرم ململ يا نرم نخي ټوکر: دا په خوندي ډول د نرم حایل موادو په توگه يا د زياتو توکو د نغښتلو لپار کارول کېدای شي. دا هم په پراخه کچه پيدا کيږي.
- خالص تیکه ای کاغذ: دا د تېزابو نه پاک دستمالونه دي او په اسانۍ سره پيدا کيږي، د پنبې او يا لېنن نه جوړ دا دستمالونه د کاغذي او تیکه ای هنري اثارو د تاوولو لپاره کارول کېدای شي.
- پوليسټر فلم: يوه رنه او بې رنگه پلاستيکي ټوټه چې د عکسونو يا نورو کاغذي اسنادو د څخه کولو لپاره کارول کيږي. دا معمولا د (میلر) يا (میلينکس) په نومونو پلورل کيږي.

- (تیوک) براند نوم دی او دا هغه مصنوعي مواد دي چې د لور غلظت د پولي ایتلین د بافت څخه جوړیږي. تیوک د اوبو پر وړاندې د مقاوم پوښونو جوړولو لپاره کارول کیږي. دا معمولا د ودانیو د جوړولو پرمهال د ودانیو دحفاظت لپاره کارول کیږي.
- تریال
- پولي ایتلین سپنج: معمولا د (ایتاډوم) په نوم پلورل کیږي، د پولي ایتلین سپنج د نرمو
- حایلو موادو په ډول کارول کېدای شي، د جټکو د زغمولو په موخه، دا په اسانۍ سره د هغې توکي د مضبوط نیولو لپاره چې بسته بندي کیږي، غوڅېدای شي.
- پوکنی لرونکی پوښ: د یو لنډمهال حل په توګه پوکنی لرونکی پوښ د جټکې زغمونکو موادو په ډول کارول کېدای شي. لیکن، پوکنی لرونکې سطح باید د توکي سره په مستقیم تماس کې نه وي.
- تکیه ګانې / بالېستونه: د نازکو یا ماتېدونکو توکو د بسته بندۍ کولو لپاره عادي تکیه ګانې او بالېستونه کارول کېدای شي.
- تولیې: د پنبې نه جوړی سپینې تولیې د نرمو حایلو موادو په توګه کارول کېدای شي.
- د پولي ایتلین کڅوړې: د خوړو د درجې د پولي ایتلین کڅوړې د نازکو/ماتېدونکو یا کوچنیو توکو د بسته بندۍ لپاره کارول کېدای شي.
- د سخت کاغذ (کارت بورډ) بکسونه: د سخت کاغذ عادي بکسونه د توکو لپاره د بکسونو په ډول کارول کېدای شي. لیکن، لکه څرنګه چې دوی زریږي، دوی کولای شي تیزابي بخارونه خوشي کړي، کوم چې توکو ته زیان رسوی. د شیانو د خوندي کولو لپاره دا سپارښتنه کیږي چې د سخت کاغذ د بکس دننه برخه په نرم او نارنگ شوي نخي توکر یا خالص تیکه ای کاغذ سره وپوښل شي.
- د لرګیو نه جوړ د میوو کرېتونه: معمولا د خراب کیفیت لرګیو څخه جوړ شوي وي، دا ډول کرېتونه د غیر عضوي موادو لکه ډبرو/تیکو یا خټو/خاورو د لېږدولو لپاره کارول کېدای شي. لیکن، دوی باید هرو مرو په کاغذ یا پنبې سره وپوښل شي. د دې ډول کرېتونو کارول په اصل کې یو لنډمهاله حل دی.
- پلاستيکي بکسونه: رانه بکسونه چې له پلاستيک څخه جوړ شوي وي او معمولا د خوړو د ذخیره کولو لپاره کارول کیږي، دوی د نازکو/ماتېدونکو یا کوچنیو توکو لپاره د بکسونو په توګه هم کار ورکولای شي.
- پلاستيکي کرېتونه: ډېری وختونه د شیدو د کارتتونو، یا میوو او سبزیجاتو لېږدولو لپاره کارول کیږي، پلاستيکي کرېتونه د توکو د ذخیره کولو او لېږدولو لپاره یو بل لنډمهاله حل دی.

 پلاستيکي پتوسونه: معمولا په موزيمونو او آرشيفونو کې کارول کيږي، د پولي ايتلين څخه جوړ شوي کم ژوروالي/عمق والا پلاستيکي پتوسونه په خوندي ډول د توکو د ذخيره کولو او لېږدولو لپاره کارول کېدای شي.

 لوله ای / پوستري ټيوبونه: د لوی قطر دا ډول ټيوبونه د کرباسي، کاغذي او تیکه ای هنري اثارو د بسته بندۍ لپاره کارول کېدای شي.

تختي: هغه بکسونه چې توکي پکې ځای پر ځای شوي وي، د هغوی د ذخيره کولو او پر ځمکه باندې د کېښودلو لپاره پلاستيکي يا د لرگیو تختي کارول کېدای شي. لیکن، که د لرگیو تختي کاروی، ځان ډاډه کړئ چې دوی له حشراتو څخه خوندي وي او د پولي ايتلين په ټوټو يا تریالونو پوښل شوي وي، ترڅو د هغو بکسونو سره د تختو د مستقیم تماس مخه ونیسي، چې میراثي توکي لري.

د بسته بندۍ رابرتیپ.

قیچي گاني.

د بکس پرېکولو چرې.

خپله نښلېدونکي کاغذی نښلېدونکي/سټیکرونه د بکسونو او نخبرې د لېبلونو لگولو لپاره

اضافي اکمالات

رسی

خطکش

سطلونه

زیني

د لوښو د وړلو راورلو لپاره کراچۍ

لاسي کراچۍ/لاس گادی

د ژغورنې لپاره مواد او تجهیزات

دا لستونه داسې بشپړ لستونه ندي چې گویا څه به ترې پاتې نه وي. مور یوازې هغه توکي لست کړي دي چې په اسانۍ سره پیدا کيږي. که تاسو د ډېرو نورو مناسبو موادو په ډېر مقدار د موندلو وړتیا لرئ، یا دا چې په ځایي ډول پیدا کېدونکي مواد وکاروئ، په هغه صورت کې چې تاسې ډاډ ترلاسه کړئ چې دا مواد توکو او یا هغو جوړښتونو ته چې تاسې یې باثباته کوئ، کوم زیان نه پېښوي، نو د کارولو څخه یې ډډه مه کوئ.

د ساحې د مصون کولو لپاره

- د خبرداري د پټیو استعمال د هغو سیمو لپاره چې مصونې نه وي یا د هغو سیمو لپاره چې لاسرسی ورته محدود وي.
- سیمي جالی: ساده یا د درنې دندې د زنگ ضد پوښ لرونکي کتاره. تاسو دا ځانگړو سیمو ته د لاسرسي د مخنیوي لپاره کارولی شئ.
- د گواښوونکو سیمو او هغو سیمو په نڅښه کولو لپاره چې لاسرسی ورته محدود وي، د مروجو نڅښو درلودونکې د مصونیت لوجې وکاروئ. لوجې باید لویې، په ښکاره ډول د لېدلو او د ټولو کارمندانو لخوا د پېژندلو وړ وي.
- مضبوطه نښلېدونکې: د اوبو پر وړاندې مقاومه، د ټوکر پوښ لرونکې او د فشار پر وړاندې حساسه پټی.
- د مصونیت د لوجو او د خبرداري د پټیو د ودرولو لپاره د لرگیو ډانگي/پایې.
- د ارزونې پر مهال د کمزورو پوړونو د خوندي کولو لپاره د لرگیو تختې.
- په اسانه سمبالېدونکو ځورندو توکو ته د لاسرسي لپاره زینه.

د مستند سازی لپاره

- کیمره د اضافي بټریو سره، د انځوریزې مستند سازی لپاره.
- د سکېچ رسمولو لپاره کتابچې، د گراف یا څلور خانه ای کاغذ او کتابچې.
- پارچه نیوونکي/گیرا.
- پښلونه او په بېلابېلو رنگونو کې د اوبو مقاوم قلمونه.
- د اندازې اخیستلو پټی.
- د ۲ متره د اندازې ډانگي/پایه، د لویو توکو د مستند سازی لپاره، او د چاپیریالي عکسونو لپاره د مقیاس د برابرولو لپاره. د ۱۰ سانتي متره مقیاس، د کوچنیو توکو د مستند سازی یا له نږدې نه د عکسونو د اخیستلو لپاره.

- سخت کاغذ او رابرتیپ.
- د نخښو/لېبلونو او بکسونو د تړلو لپاره د مایلو لیکو والا توکر او نخي رسی.
- ځان چسپوونکي نخښي/لېبلونه، د توکو د پېژندنې د شمېرو د لیکلو لپاره، د بسته بندۍ په محافظتي جوړښت باندې لگيري. دا ډول لېبلونه باید د توکي په سطحه باندې و نه لگيري.

د زیانمن شوو توکو د باثباته کولو لپاره

- د شبکې جوړولو لپاره رنگه رسی یا تارونه.
- تریال.
- سرپښ لرونکي کاغذونه او چسپېدونکي لېبلونه.
- د لېبلونو جوړولو لپاره پنسلونه او د اوبو پر وړاندې مقاوم مارکرونه.
- د بېلابېلو اندازو نرم او اوار برشونه.
- د خټینو لوښو او سرامیکو/کاشي د پاکولو لپاره د غاښونو برشونه.
- د بېلابېلو اندازو سپنجونه.
- د لوکي/تورکي پاکوونکي سپنجونه: دا د اثارو د ساتنې د وسایلو پلورونکو او د ځانگړو هنري اثارو او لاسي صنایعو دوکانونو نه تر لاسه کولای شۍ.
- د کاغذ تولیې.
- د چلندي تټۍ والا پلاستيکي کڅوړې.
- د کم ژوروالي/عمق والا پنتوسونه.
- د پولیستر جالی یا جال.
- د امکان په صورت کی برقي جارو.
- سطلونه.
- طاق لرونکي د لوښو د وړلو راورلو کراچۍ.
- د جامو وچولو کوټ بندونه
- د درنو شیانو لپاره د استعمال وړ د سخت کاغذ یا پلاستیک بکسونه

۱۰ سانتي متره خط
کش

پرپکونکی

د خبرداري پيټه

نخي تار

نرم سپين ممل

د اندازه کولو پيټه

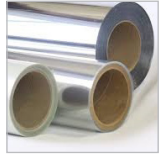
د بسته بندۍ لپاره زير
رابر ټيپ

د لوکي/تورکي
پاکوونکي سپنجونه

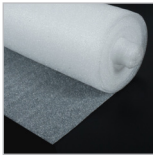
د لرگيو تختي

د پوليسټر فلم

پوکنۍ لرونکۍ پوښ

د پولۍ ايتلين سپنج

خالص ټيکه ای کاغذ

د ټيوک لوله

ټکه ای تار

کوچنۍ زينه

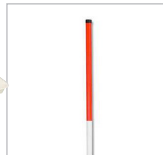
الماری لرونکۍ کراچۍ

خبر دار

پلاستيکۍ پټنوس

راد/دانگۍ

لوله ای/پوسټري ټيوبونه

د شېدو پلاستيکي
صندوقونه

د خطر سره د مخ کلتوري میراث توکو او ټولگو ته لنډمهاله پوښ څرنگه چمتو کولای شو؟

۱ د ملبې د ډېرې اوږدوالی او سور اندازه کول.

۲ د ملبې هغه ډېرې چې تاسې اندازه کړېده، د هغې نه لوی یو د اوبو پر وړاندې مقاوم پوښ، لکه تریپال لاسته راوړئ. که تاسې یو لوی پوښ چې د ساحې ټوله سطحه پوښلی شي، نشئ تر لاسه کولی، د مطلوبې اندازې د لاسته راوړلو لپاره، هومره مواد چې ورته اړتیا لیدل کېږي د مضبوط، د فشار پر وړاندې د حساس رابرټیپ پواسطه سره یوځای کړئ.

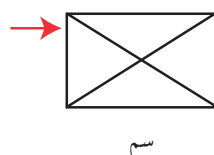
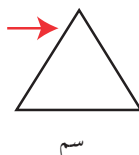
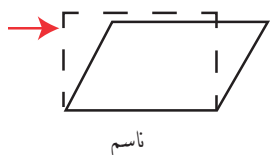
۳ ملبه وپوښئ او پوښ د مخکې سره د خپمې د مورې په ټک وهلو یا په پوښ باندې د درندو توکو په کېښودلو سره مضبوط کړئ. د بدیل په ډول، کچېرې سرچینې اجازه ورکوي، له هر اړخه د پوښلو لپاره خپمه و هل کېدای شي.

د پوښ لپاره لنډمهاله چوکاټ څنگه جوړولای شو؟

د لنډمهاله چوکاټ د جوړولو لپاره لاندې ځینې لارښوونې شوي دي. که چیرته چوکاټ د یو دروند چټ د ملاتړ لپاره کارول کېږي نو د یو انجنیر د لارښوونې پرته د چوکاټ د جوړولو هڅه مه کوئ.

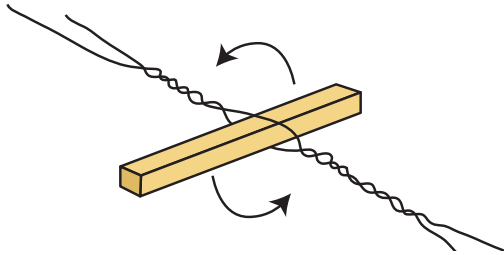
یو جوړښت/ساختمان ته پشتي ورکول یا د هغه مضبوطول

یو چوکاټ د عمودی پایو، افقی بشونو او مایلو پشتي گانو څخه جوړېږي، تر څو چوکاټ مضبوط کړي. مستطیلي چوکاټونه د افقی بارونو لاندې په چټکۍ سره کېږي. مثلثي جوړښتونه ډېر مقاومت لري. په مایلو پشتي گانو سره د یو مثلثي جوړښت تقویه کول د کرېډو مخه نیسي.

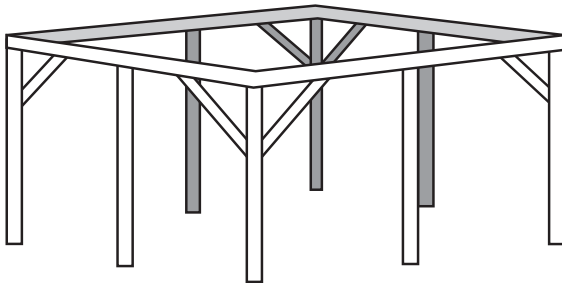
رسم: یوځیني کرښي

په مایل ډول د یو جوړښت په پشټۍ کولو سره د تقویه کولو لپاره، تاسوکولای شی د لرگیو، بانس یا سیم څخه کار واخلی. که تاسو سیم کاروئ، تاسو باید دا د لرگیو د یوې ټوټې یا یو لوی میخ څخه تاو راتاو کړئ، تر څو د دې قوت زیات شي. برسېره پردې، کله چې د سیم څخه کار اخلئ، تاسو باید د دېوال دواړو کونجونو ته په مایل ډول پشټي ولگوئ (په داسې حال کې چې د بانس یا لرگیو کارولو په صورت کې د دې د پیاوړتیا لپاره یو کنج ته په مایل ډول پشټي لگول بسنه کوي).

دا رسامي له: (د سره صلیب او سرې میاشټې ټولنې نړیوال فدراسیون (ای، ایف، ار، سی). این ډی. د آی ایف ار سی د سرپناه بکسه. جینوا، آی ایف ار سی.) څخه اخیستل شوي ده.

که تاسو یو سخت عنصر کاروئ، نو یو مایل عنصر د پشټۍ لپاره بسنه کوي. که تاسو سیم کاروئ، ډاډ ترلاسه کړئ چې تاسو دواړه مایلو لورو ته پشټي لگوئ. تاسو کولی شئ چې جوړښت ته د هغې په زاویو کې مایله پشټي ورکړئ، ترڅو د لرگیو کوچنی ټوټې وکاروئ.

رسم: یو جیني کرټي

د لرگیو نه د جوړو عناصرو نښلول/وصلول

- لرگي په عمومي توګه د مېخونو، مورو، پیچي مېخونو، یا د بولټونو پواسطه وصل کېږي. د بندونو/جوړونو د پیاوړتیا لپاره، تاسې کولای شئ چې فلزي پټی یا ملګري تختې (فلزي تختې چې د یو بند/جوړ دواړو اړخونو ته مېخ شوي وي) وکاروئ.
- یو مېخ د بند/جوړ د خوځېدو یا بی شکله کېدو مخه نه نیسي. دا غوره ده چې دوه مېخونه په زاویه کې ووېل شي، ځکه زاویه د مېخونو په اسانۍ سره د ویستل کېدو مخه نیسي.

- د لورې پیمانې ککرونکي چاپیریال کې (د بېلګې په ډول، سمندر ته نږدې سیمې) د عناصرو د وصلولو لپاره موري او پانې وکاروئ. تاسو به دلته د مرستې لپاره یو ترکان ته اړتیا ولرئ.

- تاسو کولای شئ چې د درندې دندې د زنگ ضد پوښ لرونکې د کتارې سیم یا رسی هم وکاروئ. کله چې طبیعي فایبرونه کاروئ ، د کارولو دمخه یې لاندې کړئ، ځکه چې دوی د وچېدو پرمهال ځان راغونډوي او بند مضبوطوي.

د بانس د عناصرو نښلول/وصول

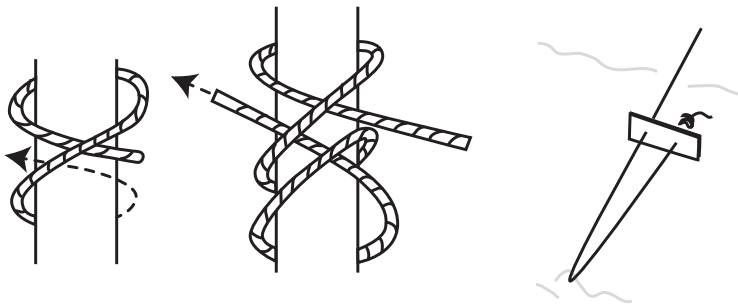
- که تاسو د چوکاټ جوړولو لپاره بانس کاروئ، نو مېخونه مه کاروئ. یوازې د درندې دندې لپاره د استعمال وړ سیم یا رسی وکاروئ چې په زنگ ضد موادو پوښل شوي وي. کله چې طبیعي فایبرونه کاروئ ، د کارولو دمخه یې لاندې کړئ، ځکه چې دوی د وچېدو پرمهال ځان راغونډوي او بند مضبوطوي.

- اتصال باید د بانس د دوو بندونو تر مینځ رامینځته شي، ځکه د بانس سروڼه/پای په اسانۍ سره جلا کیږي.

په چوکاټ پورې د یو درانده فلزي شي داسې وصلول چې هغه حرکت ته پرې نږدې

- تاسو کولی شئ چې چوکاټ د مخکې سره د لنګر کولو پواسطه ونښلوئ. د لنګر ثبات د کارول شوي رسی د ځواک او فشار ، او همدارنګه د ثابت عنصر لخوا چمتو کیږي چې چوکاټ ورسره وصل شوی وي، لکه یو مورې، ونه، یا پایه.

- د لنګر ورکونکې پایې سره د رسی تړلو لپاره تاسو دوه غوټې ورکولی شئ، (لاندیني د کین اړخ او منځنی رسم) ، او یا د یو لنګر سره د رسی د تړلو لپاره تاسې یو داسې شی کارولی شئ چې پورته/بښکنه یا یو خوا/پل خوا حرکت کولو سره توکی استوار وساتي،

رسمي له: د سره صلیب او سرې میاشتي ټولني نړیوال قدراسیون (ای، ایف، ار، سي). این.بي. د آی ایف ار سي د سرڼیاه بکسه. جینوا، آی ایف ار سي، څخه رااخیستل شوی ده.

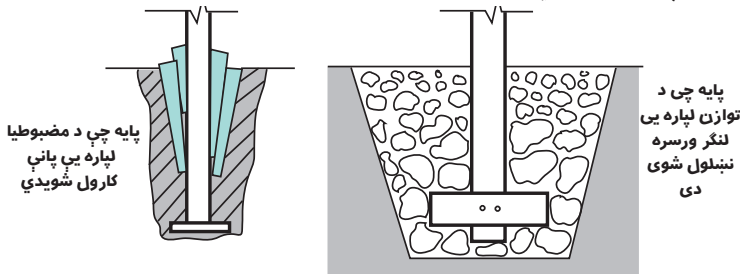

کارولی شئ (لانډینی بنی اړخ ته رسم)

- مخکې له دې چې په شاوخوا کې د موجودو توکو سره تاسې چوکاټ مضبوط/ په توازن کې کړئ، یعنې لنگر یې کړئ، د دې توکو (یعنې د کومو سره چې چوکاټ تړل کېږي) مقاومت وگورئ.
- که تاسو ځمکه کیندلای شئ، تاسې کولای شئ چې یو موری وکاروئ (یعنې چې موري پورې رسی وټړئ)، یا یو داسې توکی چې مقاومت ورکوي په ځمکه کې بنځ، یا سیمي تسمې چې د ځمکې نه بهر ته خوږې شوي وي، د رسی سره وصل کړئ.
- که تاسو نشئ کولی چې ځمکه وکیندئ، تاسو هر هغه توکی چې پوره دروندوالي ولري، لکه د شگو نه ډکې بوجی یا د خاورو، شگو، ډبرو، چوني یا سیمینټو نه ډک کړی شوي سطونه، د رسی د مضبوطولو/لنگر کولو لپاره وکاروئ.

د پایو باثباته کول

- په ځمکه کې د نږدې ۵۰ سانتي مترو په ژوروالي د یو قوتي په کیندلو سره تاسې یوه پایه مضبوطولای شئ. پایه په قوتي کې بنځه کړئ او نږدې ۱۰ متره د شاوخوا په خاورې دومره فشار وارد کړئ چې پایه مضبوطه ونیسي. دا پروسه تر هغې تکرار کړئ، چې قوتی په بشپړ ډول ډک شي او پایه مضبوطه ودرېږي. د امکان په صورت کې، د هغې خاورې سره چې قوتی تړې ډکوی، ۵٪ سلنه چونه یا سیمینټ کډ کړئ.
- د پایې د بنه مضبوطولو لپاره پانې کارولی شئ. تاسو کولی شئ چې د پایې په بېخ کې د لړکیو یو لنگر هم ورزیات کړئ ترڅو د دې د سطحې ساحه پراخه شي او د جاذبې مرکز تیت شي.

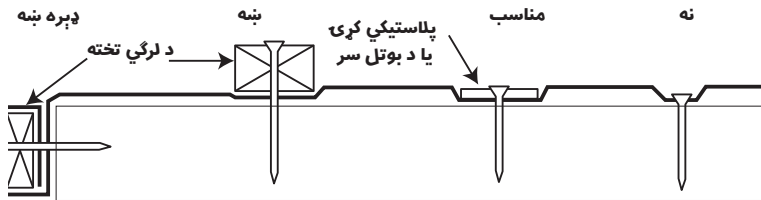

دا رسامې له: (د سره صلیب او سرې میاشتي ټولني نړیوال فدراسیون (ای، ایف، ار، سی). این.ډي. د آی ایف ار سي د سرښانه بکسه. جینوا، آی ایف ار سي) څخه راځيستل شويده.

- که تاسو نشئ کولای چې ځمکه وکیندئ، تاسو کولای شئ د پایې په شاوخوا کې د شگو نه ډکې بوجی ډبرې کړئ، یا پایه په یو لوی سطل کې ودروئ او سطل له خاورې، شگو، تیگو، چوني یا سیمینټو څخه ډک کړئ.

یو تریپال څرنگه مضبوطولای شو؟

- که تاسې یو داسې تریپال چې سورې نلري د رسی پواسطه د کوم مورې سره وصل کول/ مضبوطول غواړئ، د تریپال یوې څنډې ته غوټه ورکړئ او رسی د غوټې نه تېره کړئ. د بدیل په توګه، د تریپال په باندینۍ ژۍ کې یوه وره تیکه/کانی راوغاړئ. رسی د دې شاوخوا راتاوه کړئ او غوټه ورکړئ. د دې لپاره چې د مېخ کولو پر مهال تریپال څیري نشي، مخکې د مېخ کولو نه یې د لرګي د یوې ټوټې شاوخوا راتاو کړئ، یا د پلاستیک کومه کړۍ یا د بوټل سر وکاروئ. د حمایې نه پرته مېخ شوی تریپال به ژر څیري شي، په ځانګړي ډول کچېرته د تریپال کیفیت هم ټیټ وي.
- تریپالونه باید په کوم چوکاټ باندې چې میلان یې د ۳۰ درجو زیات نه وي، ښه مضبوط کش کړی شي، تر څو د اوبو د راغونډېدنې مخه ونیول شي. په ځانګړې توګه که تاسو لوی تریپالونه کاروئ، نو ځان ډاډه کړئ چې اوبه د تریپال د حساسو برخو نه بهیري، ځکه چې په دوی شاید د اوبو ډېر مقدار جمع شي.

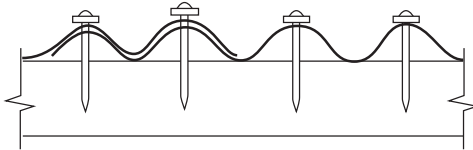
- تاسو کولای شئ چې تریپال پدې ډول مضبوط کړئ چې یو قوټی وباسئ، بیا د تریپال څنډه په قوټي کې ننباسی او خاورې پرې واړوئ. تاسې د تریپال د څنډې په قوټي کې د ښخولو دمخه، په هغې کې تیکې هم بندولی شئ. تیکې د یو موټي د اندازې نه باید لویې وي، تر څو تریپال څیري نکړی.
- که تاسو غواړئ چې تریپالونه د ګنډلو له لارې سره یوځای کړئ، تریپالونه پداسې ډول قات کړئ، چې تار د پلاستيکي ټوټو له طبقو څخه تېر شي.
- ځان ډاډه کړئ چې تریپالونه د سینګار شوو سطحو سره، د دوی تر مینځ د یوې محافظتي طبقې پرته، په تماس کې ندي. په یاد ولرئ، که چېرې تریپالونه په مضبوط ډول تړل شوي نه وي، دوی ممکن د تېزې سیلۍ پر مهال له مینځه ولاړ شي. پداسې حالت کې دوی نور د یوې محافظتي وسیلې په ډول اغېزناک ندي، او دوی شاید له دروازې د باندې (یعنې د کور د باندې) سطحو د سینګار توکي له کاره وباسید.

ځان ډاډه کړئ، چې د دروازې دننه ځایونو د پوښلو پرمهال، د هوا د چلند مخه و نه نیسئ. لومړی، ځکه چې د هوا د چلند نشتوالی کېدای شي خوندي کړی شوي عناصر اغېزمن کړي، په ځانگړې توګه که دوی لندبل ولري. دوهم، ځکه چې مناسب هوا چلوونکي به د پوښ د الوتلو ګواښ کم کړي. دا اړینه ده چې د هوا چلوونکي یوازې د لنډ مهاله چټ د لاندې ځای پر ځای کړئ - د بېلګې په ډول، د دیوالونو او لنډ مهاله چټ ترمینځ د ۱۰ سانتي مترو په اندازه ځای پرېښودل.

د سي جي ای/سي جي ایس CGI/CGS د ځادرو مضبوطول/وصل کول

که تاسو وغواړئ چې د اوسپنې یا فولادو داسې پرې پرې شوي ځادري، چې د زنگ زد موادو په واسطه پوښل شوي وي (ګالوانایزډ)، داسې وکاروئ چې اوبه وانخلي یا اوبه جذب نکړي نو تاسی باید دوه ځادري په جاني ډول یو پر بل ورتیر کړئ. او د اوردو په امتداد یی لږ تر لږه ۱۵ سانتي متره یو د بل د پاسه تیر کړئ. او بیا یی د داسی میخونو په واسطه چې لوی سرونه ولری یو له بل سره محکم ونښلوئ.

رسامی له: د سره صلیب او سرې میاشتې ټولني نړیوال فدراسیون (ای، ایف، ار، سي). این ډي. د آی ایف ار سي د سرپناه بکسه. جینوا، آی ایف ار سي، نه رالځمیستل شویده.

د سره صلیب او سرې میاشتې ټولني نړیوال فدراسیون (ای، ایف، ار، سي). این ډي. د آی ایف ار سي د سرپناه بکسه. جینوا، آی ایف ار سي.

پدې انټرنیټي پته کې یی موندلی شی: <https://perma.cc/R5Z-DEU3>

د سره صلیب او سرې میاشتې ټولني نړیوال فدراسیون (ای، ایف، ار، سي). ۲۰۱۵. آی ایف ار سي د بېرنيو سرپناوو او چتونو لپاره د بانس چوکاټ: تخنیکي پاڼې . جینوا، آی ایف ار سي.

پدې انټرنیټي پته کې یی موندلی شی: <https://perma.cc/S7YY-78MG>

د لرگیو د ساده پشتي گانو د جوړولو لپاره قدم په قدم لارښود

لاندې متن په بېرني ډول د کلتوري میراثي جوړښتونو د باثباته کولو لپاره د لرگیو د پشتي گانو د مختلفو ډولونو جوړولو لپاره عمومي لارښوونه کوي. خو که غواړئ چې د پشتي گانو تر ټولو مناسب ډول انتخاب کړئ نو د یو داسې ساختماني انجنیر سره مشوره وکړئ چې د ځایي کلتوري میراث په جوړښتونو او د دوی په ساختماني توکو باندې پوهیږي.

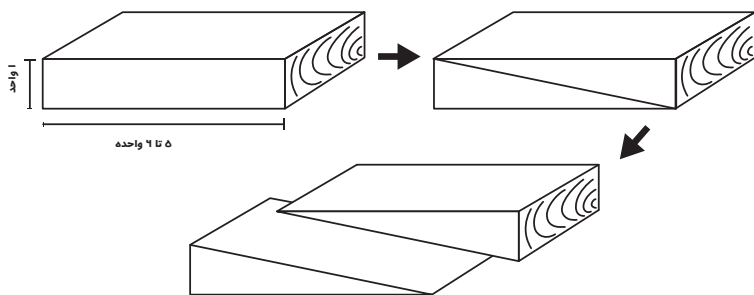
په یاد ولرئ چې په بېرني حالت کې، پشتي ورکونه د هغو جوړو شوو عناصرو د محافظت لپاره یو تخنیک دی، چې د رنګېدو له گواښ سره مخ وي. د پشتي ورکونې د کاري جریان لپاره، او په بېرني توګه د باثباته کولو د نورو ښکېلو کړنو په اړه د لا زیاتو معلوماتو لپاره د سامان د بکسې ۱۰۸-۱۱۵ مخونو ته مراجعه وکړئ.

۱ پانې

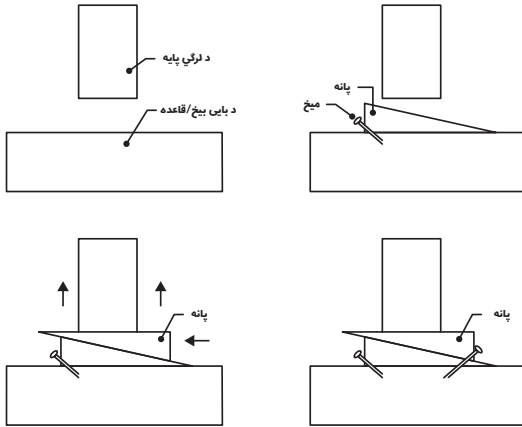
پانې د دې لپاره کارول کېږي چې د لرگیو پشتي د هغې جوړښت سره چې باثباته کیږي، مضبوطې کړي. دوی د پشتي د بېلابېلو برخو تر مینځ د تشو ځایونو په ډکولو کې مرسته کوي او د پشتي جوړول اسانوي. لاندې به د دوی د کارولو د څرنگوالي په اړه قدم په قدم لارښود وګورئ.

د اړتیا وړ وسایل: اړه، خټکی

لومړی قدم: د لرگیو یوه ټوټه واخلي او د دوو پانو په بڼه یې پرې کړئ.

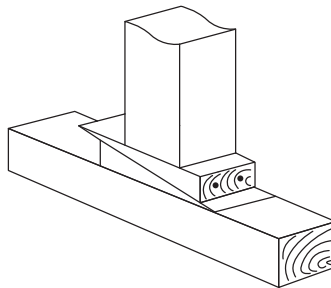

دوهم قدم: لومړنۍ پاڼه په هغه تشه کې چې ډکولو ته یې اړتیا ده ځای پر ځای کړئ، بیا میخونه وکاروئ چې د پاڼې د بنوییدلو مخه ونیول شي. بیا دوهمه پاڼه په تش ځای کې کېږدئ او د څټکې پواسطه یې دننه لوري ته تر هغې وټکوی تر څو د لرگیو د نورو ټوټو ترمینځ ښه کلکه شي.

رسامی: نیلسن ویلا پوکا

دریم قدم: د دوهمې پاڼې د مضبوطولو لپاره مېخونه وکاروئ.

رسامی: نیلسون فیلا بوکا

میخ شویې پاڼې:

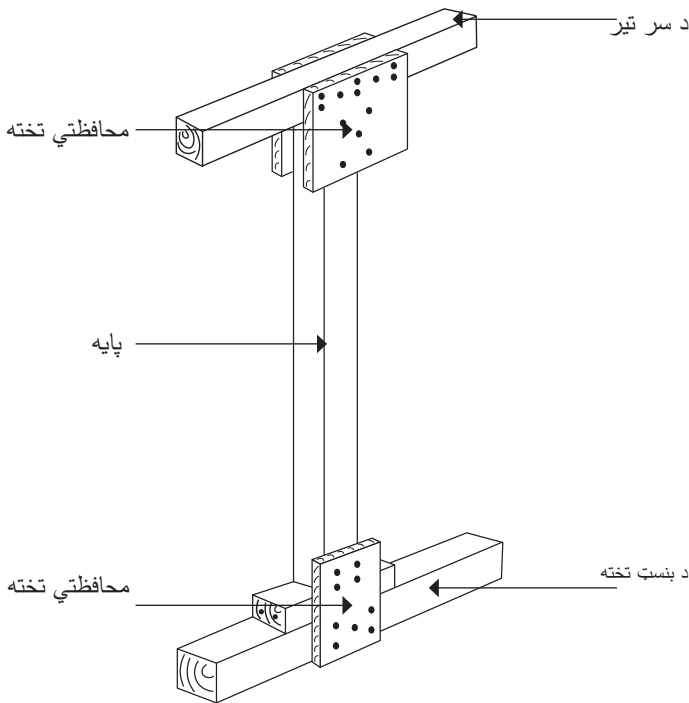
هڅه وکړئ چې د یو میخ د بل میخ سره فاصله لږ تر لږه ۳ سانتي متره او د میخ او د تختې د پای تر مېنځ فاصله ۵ سانتي متره وي. د زنگ وهلو نه د ژغورنې لپاره میخونه باید قلعي شوي وي

۲ د ساده عمودي پشټی لومړی ډول

وسایل: اړه، خټکی

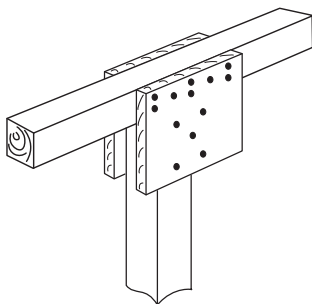
لاندې ورکړی شوې «T» شکله پشټي، یوه لنډمهاله پشټي ده کومه چې په چټکه توګه نصبېدای شي، لیکن که د بار د لاندې په سم ډول واقع نشي، خپل ثبات د لاسه ورکولای شي. دا باید پدې فکر جوړه شي چې د نورو ډېرو پایدارو پشټیو لکه د «T» شکله پوشتیو د جوړلو دمخه په لنډمهاله ډول وکارول شي.

تصویر: نیلسون ویلا پوکا

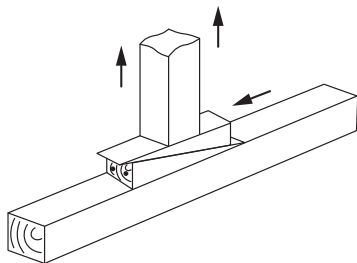
لومړی قدم: د لرگیو ټولې ټوټې تیارې کړئ، او هغه ځای پاک کړئ په کوم کې چې د بنسټ تخته ځای پر ځای کول غواړئ.

دوهم قدم: د سر تیر د پایي سره مېخ کړئ او دواړو اړخونو ته حفاظتي تختي وکاروئ.

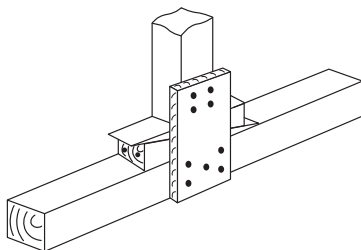
تصویر: نیلسن ویلا پوکا

دریم قدم: د بنسټ تخته په مخکه کې د هغه بش نه مستقیماً لاندې ځای پر ځای کړئ چې تاسې یې باثباته کول غواړئ (که چېرته مخکه ډېره نرمه وي، تاسو به د مخکې او د بنسټ د تختې تر مینځ د نورو تختو ځای پر ځای کولو ته اړتیا ولرئ)، او لومړی پانه د هغې په سر باندې کېږدئ. د پانې د مضبوطولو لپاره د بنسټ په تخته مېخ ووهئ. دوهمه پانه په لومړۍ پانه باندې کېږدئ او د پایي/ سر تیر توتو په دوهمه پانه باندې ځای په ځای کړئ. دوهمه پانه په خپل ځای کې تر هغې په څټک باندې ووهئ چې د سر تیر د هغه بش سره چې باثباته کول یې غواړئ وصل شي. په دوهمه پانه باندې د ښویدلو د مخنیوي لپاره مېخ ووهئ.

تصویر: نیلسن ویلا پوکا

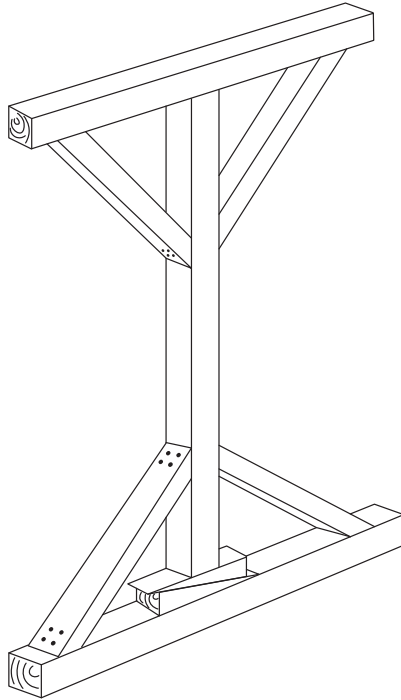
څلورم قدم: د حفاظتي تختې د ځای پر ځای کولو سره د پایي او د بنسټ د تختې نېټلول پای ته ورسوئ.

تصویر: نیلسن ویلا پوکا

۳ د ساده عمودي پشته دوهم ډول

لاندي بڼودل شوې پشته هم يوه لنډمهاله پشته ده کومه چې په چټکه توگه نصبېدای شي، ليکن که د بار د لاندي په سم ډول واقع نشي، خپل ثبات د لاسه ورکولای شي. دا بايد د نورو ډېرو پايدارو پشتهو د جوړلو دمخه جوړه شي.

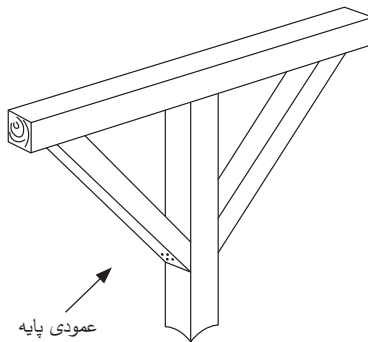

تصوير: نيلسن ويلا پوکا

لومړی قدم: د لرگيو ټولې ټوټې تيارې کړئ، او هغه ځای پاک کړئ په کوم کې چې د بنسټ تخته ځای پر ځای کول غواړئ.

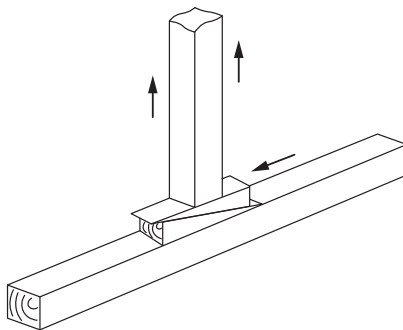

دوهم قدم: د سر تیر او عمودي پایه سره مېخ کړئ. دوه مایلي پایي، هرې خوا ته یوه، د سر د تیر او د عمودي پایي تر مینځ مېخ کړئ.

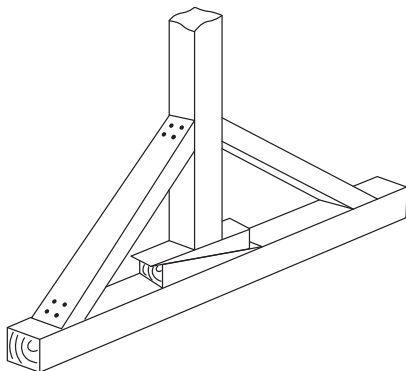
تصویر: نیلسن ویلا پوکا

دریم قدم: د بنسټ تخته په مخکه کې د هغه بش نه مستقیماً لاندې ځای پر ځای کړئ چې تاسې یې باثباته کول غواړئ (که چېرته مخکه ډېره نرمه وي، تاسو به د مخکې او د بنسټ د تختې تر مینځ د نورو تختو ځای پر ځای کولو ته اړتیا ولرئ)، او لومړۍ پانه د هغې له پاسه کېږدئ. د پانې د مضبوطولو لپاره د بنسټ په تخته مېخ ووهئ. دوهمه پانه په لومړۍ پانه باندې کېږدئ او د پایي/د سر تیر ټوټه په دوهمه پانه باندې ځای په ځای کړئ. دوهمه پانه په خپل ځای کې تر هغې په څټک باندې ووهئ چې د سر تیر د هغه بش سره چې باثباته کول یې غواړئ وصل شي. په دوهمه پانه باندې د ښویدلو د مخنیوي لپاره مېخ ووهئ.

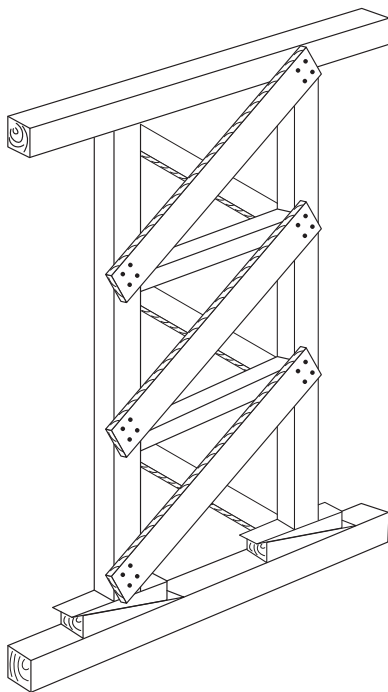
تصویر: نیلسون فیلا پوکا

څلورم قدم: د محافظتي تختې د ځای پر ځای کولو سره د پایې او د بنسټ د تختې نېټلول پای ته ورسوئ.

تصویر: نیلسون فیلا بوکا

د بهرني حالت د ماهیت، او د زیان د ډول په پام کې نیولو سره، د عمودي پشټي گانو نور ډولونه هم کارول کېدای شي. لاندینی رسم یوه متفاوته نمونه په گوته کوي.

تصویر: نیلسون فیلا بوکا

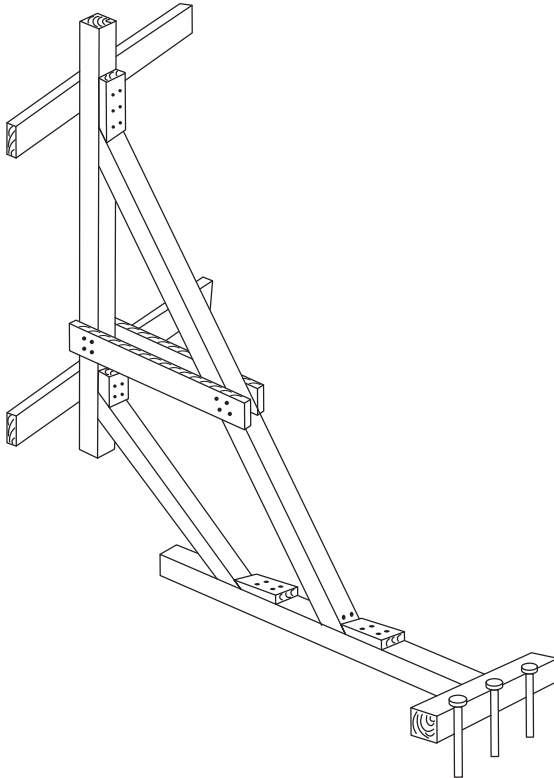
۴ ساده متمایله پشتی

لاندې په کینې خوا کې ښودل شوي متمایلي پشتی ته الوتونکې پشتي هم وايي: دا لنډمهاله ده او د دېوال د بېخ تر څنګ د جمع شوې ملبې د خوندي لرې کولو پر مهال کارول کېږي.

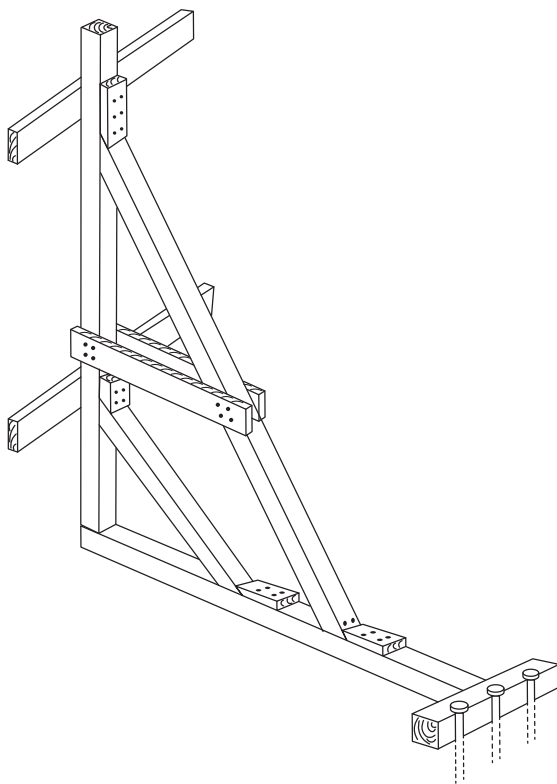
د دېوال تخته د برمي پواسطه (که چېرته ديوال د څښتو، تیکو يا ختو وي) يا د مېخونو پواسطه (که چېرته ديوال د لرکي وي) د دېوال سره مضبوطه وصل کړي. که چېرې ديوال سينگار شوی وي، ډاډ ترلاسه کړی چې تاسو د لارښود د ۱۱۴ پاڼې سره سم يوه جلا کوونکې طبقه د تختې او دېوال تر مینځ لرئ.

که چېرې د دېوال د تختې پاسنی برخه د دېوال راوتلې برخې ته اوږه ورکولای شي، د دېوال سره د تختې وصلولو ته اړتیا نشته، لېکن يواځې د اصطکاک په قوې بايد بسنه ونشي.

که چېرې د ديوال د بېخ سره نږدې موانع موجود نه وي، متمایله پشتي چې په ۸۷ پاڼه کې ښودل شوې، هم کارول کېدای شي.

تصویر: نیلسون فیلا بوکا

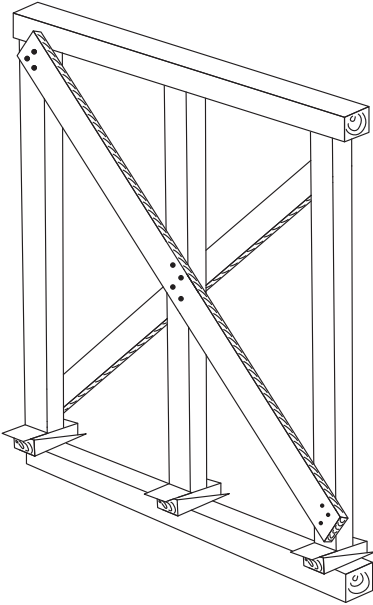

تصویر: نیلسون فیلا بوکا

د اړتیا وړ وسایل: څټکی، اړه، او برمه، که چېرته تاسو پلان لرئ چې متمايله پښتني د دېوال سره د برمه کېدونکو لنگرونو یا د بنسټ د لنگر سره د برمه کېدونکې تختې پواسطه مضبوطه کړئ.

۵ د کرکي يا دروازې پشتی لومړی ډول

په هغه صورت کې چې د دروازو يا کرکيو چوکاټونه زیانمن شوي وي، دا پشتی د خلاصو ځایونو د باثباته کولو لپاره کارول کېږي. د اړتیا وړ وسایل: اړه، څټکی

تصویر: نیلسون فیلا بوکا

لومړی قدم: د لرگیو ټولې ټوټې تیارې کړئ، او د خلاص ځای چوکاټ چې باید پشتی کړی شي، پاک کړئ.

دوهم قدم: د بنسټ تخته د پانو د یوې ټولګې سره په یو طرف کې (لاندیني طرف/درشل) کې نصب کړئ او په ورته وخت کې تخته او پانې یوځای تر هغې وټکوی چې د بنسټ تخته مضبوطه شي. د بنسټ تخته باید څومره چې شونې وي اواره ځای پر ځای کړی شي (اب ترازو شي). د تختې لاندې د اړتیا سره سم وړې پانې وکاروئ.

درېم قدم: د سر تیر/سرطاق د پانو د یوې ټولګې سره د بنسټ د تختې په مقابل طرف کې نصب کړئ او په ورته وخت کې سرطاق او پانې یوځای تر هغې وټکوی چې سرطاق مضبوط شي. سرطاق باید څومره چې شونې وي اوار ځای پر ځای کړی شي (اب ترازو شي). د سرطاق له پاسه د اړتیا سره سم وړې پانې وکاروئ.

څلورم قدم: د کینې خوا پایه/بازو د سرطاق د پانو د طرف لاندې، د خلاص ځای څنډې ته، چې د دې پایې/بازو او د بنسټ د تختې تر مینځ د پانو یوه ټولګه موجوده وي، نصب کړئ.

پنځم قدم: د بڼې خوا پایه/بازو چې د دې پایې/بازو او د بنسټ د تختې تر مینځ د پانو یوه ټولګه موجوده وي، نصب کړئ.

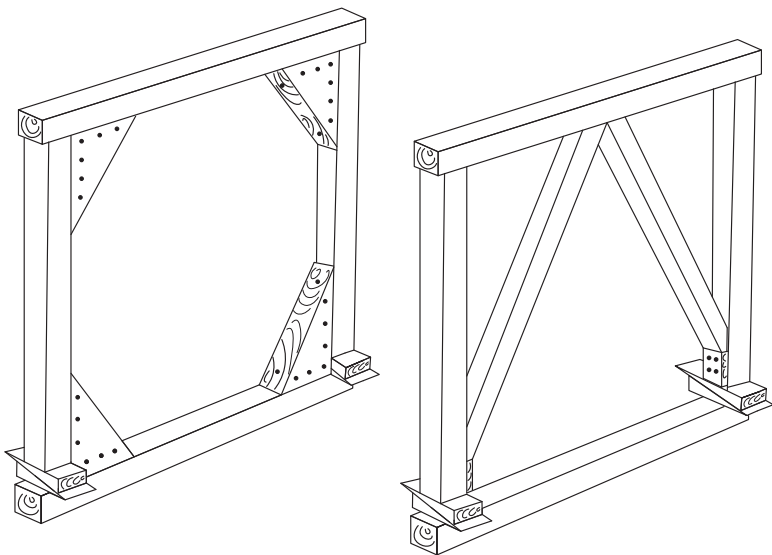
شپږم قدم: منځنۍ پایه/بازو چې د دې پایې/بازو او د بنسټ د تختې تر مینځ د پانو یوه ټولګه موجوده وي، نصب کړئ.

اووم قدم: د پانو ټولګه مضبوطه کړئ.

اتم قدم: د پښتۍ سره دوه مایلي تختې مېخ کړئ.

٦ د کرکۍ یا دروازې پښتۍ دوهم او دریم ډول

کله چې دننه ننوتل اړین وي او د دروازو یا کرکیو چوکاټونه زیانمن شوي وي، دا پښتۍ د خلاصو ځایونو د باثباته کولو لپاره کارول کېږي. د اړتیا وړ وسایل: اړه، څټکی

تصویر: نیلسون فیلا بوکا

د پشټيو جوړولو لپاره لارښوونې

- داسې لرگي وکاروئ چې اوږدوالی یې د سور د ۲۵ چنده نه ډېر نه وي، دا ډول لرگي د فشار پر وړاندې مقاوم او د کړېدو گواښ یې کم وي.
- پانې ډېرې حساسې ټوټې دي، د پانو جوړولو لپاره داسې لرگي وکاروئ چې خنډ یا کوم عیب ونلري او په پوره ډول وچ وي تر څو د خرابېدو یا د شکل د تغیر مخه یې ونیول شي.
- تاسو باید تل د دېوال تخته د دېوال سره مضبوطه کړئ تر څو پشټي ونه بشوېږي. یواځې د اصطکاک په قوه تکیه مکوئ.
- د دېوال تختې څومره چې ممکنه وي باید د زیانمن شوي دېوال تر سره وغزول شي، او که امکان ولري د دېوال بېخ ته هم ورسېږي.
- د دېوال د تختې او دېوال تر مینځ د تماس د غښتلي کولو لپاره د شگو کڅوړې ځای پر ځای کولای شئ، د بېلگې په ډول که د دېوال سطحه اواره نه وي.
- که ممکنه وي، د سینکار شوي دېوال د پشټي کولو نه ډډه وکړئ او که پشټي کول یې اړین وي نو تاسو کولای شئ چې د دېوال او د دېوال د تختې تر مینځ لامل او سپنج ځای پر ځای کړئ. د دېوال د تختې د اندازې د معلومولو پر مهال دا خبره په پام کې ونیسئ چې تاسو به د دېوال تخته د دېوال سره مضبوطوئ.
- په هغه صورت کې چې د دېوال په بېخ کې کومه برخه ښکته شوي وي، د سوري د بندولو لپاره د شگو کڅوړې کارولی شئ او لنډمهاله ملاتړ ورکولای شئ.

د کورني امنیت وزارت. ۲۰۱۱ کال. د باثباته کولو او پشتي کولو تخنيکونو لپاره د ساحي لارښود. واشنګټن، ډي سي، د امریکا د متحده ایالاتو د کورني امنیت وزارت.

پدې انټرنیټي پته کې یی موندلی شئ: <https://perma.cc/ZN2R-NRWU>

د اور وژني ملي اداره - د اوډینه پوهنتون. ۲۰۱۱ کال. د لنډمهاله کارونو لارښود، د زلزلي له کبله د رامنځته شوي بېرني حالت پر مهال چټکه تخنيکي لاره چاره، روم، د کورنيو چارو وزارت.

پدې انټرنیټي پته کې یی موندلی شئ (په ایټالوي ژبه کې) : <https://perma.cc/>

APA-22L2

ګریماز، ایس.، کاوریا، ایم.، مانینو، ای.، مونارو، ایل.، بلیزی، ایم.، بولونیزی، سي.، کاجیولای، ایم.، ډوډوریکو، ا.، مایولو، ا.، پونتیچلي، ایل.، بهرازه، ایف.، ملیسن، پی.، او موریتي، ا. ۲۰۱۰. وډیمیکوم. سټاپ، د هغه ودانیو د محافظت لپاره چې د زلزلي له کبله زیانمنې شويدي، د پشتي کولو نموني او د عملیاتو کرنلاري.

پدې انټرنیټي پته کې یی موندلی شئ: <https://perma.cc/62JX-UGLP>

د امریکا د متحده ایالاتو د اردو د انجینرۍ اداره. ۲۰۱۳ کال. د ښاري پلټني او ژغورني د پشتي کولو د عملیاتو لارښود. واشنګټن، ډي سي، د امریکا د متحده ایالاتو د دفاع وزارت.

پدې انټرنیټي پته کې یی موندلی شئ: <https://perma.cc/H1NA-WBRY>

د غیر منقول او په اصلي ځای کې د کلتوري میراث د وچولو لپاره لارښوونې

- کله چې سطحې پاکوئ، د لوړ فشار د اوبو د کارولو نه ډډه وکړئ. فشار نازکو/ماتېدونکو توکو ته نور زیان اړولی شي او مضر واړه حشرات خپرولای شي. د سطحو نه د خټو او چټلیو د پاکولو لپاره پلاستيکي وسایل او ارامه - بهېدونکي پاکې اوبه وکاروئ. د فلزي وسایلو پرتله پلاستيکي وسایل د کم زیان لامل ګرځي.
- د وچولو د پروسې د ګرندې کولو لپاره مېخانيکي پکي کارول کېدای شي، لیکن، دوی د دروازو او کړکیو د خلاصو پرېښودلو، کوم چې د ودانۍ نه د رطوبت ویستلو لپاره اړین دي، بدیل ندي.
- کازي منقلونه مه کاروئ، ځکه دوی د اوبو بخار تولیدوي.
- په یاد ولرئ چې د ۱۸ درجې سانتیګراد نه بره تودوخه شاید فنګس ته وده ورکړي.
- په زرو ودانیو کې د غښتلو رطوبت ضد ماشینونو د کارولو نه ډډه وکړئ. دواړه ډوله یخوونکي او وچوونکي د رطوبت ضد ماشینونه د رطوبت د اندازه کولو وسیلې (رطوبت سنج) پواسطه کنترولېدای شي. که د رطوبت دا ډول کنترول سم وکارول شي، نو دا د وچولو مناسب شرایط چمتو کولای شي.

د سینګار شوو سطحو لپاره

- هر ډول سینګار شوو سطحو ته د لاس ورورولو دمخه په دېوالي نقاشیو یا په موزایکو کې د روزل شوي محافظ نه مشوره واخلئ یا ځان ډاډه کړئ چې داسې روزل شوی محافظ شته.
- هڅه وکړئ چې اوبه د سینګار شوې سطحې څخه لیرې کړئ. د اوبو ضد فرشونو په اړوند، کوم چې په فرش کې د اوبو د ننوتو مخه نیسي او اوبه په چټکۍ سره دېوالونو ته لېږدوي، خبردار اوسېږئ.
- که د دېوال یواځې یو طرف سینګار شوی وي، هڅه وکړئ چې اوبه د ناسینګار شوي مخ له لارې وبهوئ. د سینګار شوي مخ د وچولو پروسه د تریال په کارولو سره ورو کړئ. د سینګار شوي سطحې سره د مستقیم تماس د مخنیوي لپاره نرم نارنگ شوی ململ او یا د سپین نخي ټوکر ټوټې وکاروئ.
- که تاسو وګورئ چې په سطحه باندې نازک سپین پوډر موجود دي، دا د مالګې د لېږد نڅښه ده. دغه موقعیتونه مستند کړئ او د لرې کولو لپاره یې د محافظ نه مرسته وغواړئ. تاسې هغه مالګه چې په سطحه باندې د دانو بڼه غوره کړي، د برش پواسطه لرې کولای شئ، ځکه دا کار د مالګې د بیاځل حل کېدو او په دېوال کې د جذبېدو مخنیوی کوي.

په بیرني توگه د جورښتونو د باثباته کولو او د سنگارونکو توکو په خپل اصلي ځای کې د ساتني لپاره مواد او تجهیزات

- د لنډ مهاله چوکاټ د جورولو لپاره د لرگیو یا د بانس پايې.
- تړپالونه: ډبل، اوډل شوي او پوښ لرونکي/پوښل شوي تړپالونه له دروازې بهر شرایطو کې ښه کار کوي. که امکان لري، د حرارت د ډېر لوړېدو نه د مخنيوي لپاره سپین تړپالونه، او د شکېدلو نه د مخنيوي لپاره ډمخه سوري کړی شوو غښتلو پټو لرونکي تړپالونه وکاروئ.
- پرې پرې کړی شوي د زنگ ضد پوښ لرونکي د اوسپنې یا فولادو ځادرونه (سي جي ای/سي جي ایس): د دې ځادرونو د ټیټ کیفیت په اړه خبردار اوسئ، ځکه دوی ډېر ژر خرابېږي. لږ تر لږه ۰.۳ ملي ضخامت لرونکي اوسپنیز یا فولادي ځادرونه یو څو کاله دوام کوي.
- مېخونه، په ځانگړي ډول د لوی سر لرونکي مېخونه د سي جي ای/سي جي ایس ځادرونو د نښلولو/وصلولو لپاره استعمالېدای شي.
- څټکي، ارې، پېچي مېخونه، پېچ تاوونه، د لرگیو لپاره څولي، او بولټونه.
- د اندازې اخیستلو فیتې، شاقولونه او ابترازو.
- سیم: د زنگ ضد پوښ لرونکی سیم چې د درندو دندو د پاره کارول کېږی د بانس او تړپال د تړلو لپاره، یا د چوکاټ د ملاتړ لپاره کارول کېدای شي.
- د تړلو له لاری د لرگیو د ټوټو د یوځای کولو لپاره فلزي پټې یا فلزي تختې.
- د بانس او تړپال د تړلو، یا د یو چوکاټ د لنگر کولو لپاره داسې رسی چې له طبیعي تارونو/رېښو نه جوړه شوي وي، وکاروئ.
- د چوکاټ د لنگر کولو یا د تړپال د تړلو لپاره واره مورې او لوی مورې.
- ټیکې او د شکو کڅورې: د چوکاټ د لنگر کولو یا د تړپال د تړلو لپاره.
- بېلچې او گېنټي: په هغه صورت کې چې تاسې د چوکاټ د لنگر کولو یا تړپال د تړلو لپاره قوتو ویستلو ته اړتیا ولرئ.
- د پایو د لنگر کولو لپاره سلطونه، په هغه صورت کې چې تاسې مخکې د قوتي کولو لپاره کیندلای نشئ.
- سیمنټ یا چونه: دا د پایو په مضبوط ډول لنگر کولو کې مرسته کوي.
- د لرگیو پانې: دا د پایو په باثباته کولو کې مرسته کوي.
- د تړپال د چوکاټ سره د وصلولو لپاره د پلاستیک کړی، د بوتل سرونه او د لرگیو وړې تختې.

□ گندلو توکي (ستې او تار) يا غښتلې چسپېدونکې فيته (د اوبو پر وړاندې مقاومه، د توکر پوښ لرونکې او د فشار پر وړاندې حساسه).

د لنډو جوړښتونو د وچولو لپاره

□ سيمي جالۍ يا سوري لرونکې تختې چې د هوا د جريان د مخنيوي پرته خالي ځايونه خوندي کړي.

□ د خټو او چټليو د لرې کولو لپاره بېلچې، جاروگانې او لاسي کراچۍ. که ممکنه وي، پلاستيکي بېلچې او جاروگانې غوره کړئ، ځکه د فلزي وسايلو پرتله دوی د کم زيان لامل گرځي.

□ د ايسارو اوبو د لرې کولو لپاره پمپونه او سطونه.

□ پلاستيکي برشونه او ارامه بهېدونکي پاکي اوبه، د سطحو نه د خټو او چټليو د وينځلو لپاره.

□ په دېوالونو کې د رطوبت د اندازه کولو لپاره رطوبت سنج يا هغه اله چې د گڼو مقاصدو/موخو (کنموخي اله) لپاره کارول کيږي.

□ ميخانيکي پکي چې د وچولو پروسه تېزه کړي.

□ منقلونه کارول کېدای شي ليکن گازي منقلونه هيڅکله هم مه کاروئ، ځکه دوی د اوبو بخار توليدوي. دا په ياد ولرئ چې د ۱۸ درجو نه لوړه تودوخه شايد فنگس ته وده ورکړي.

□ يخوونکي او وچوونکي د رطوبت ضد ماشينونه د رطوبت د اندازه کولو وسيلې (رطوبت سنج) پواسطه کنترولېدای شي چې د وچولو مناسب شرايط چمتو کړي. په زرو ودانيو کې د غښتلو رطوبت ضد ماشينونو د کارولو نه ډډه وکړئ.

□ تړپال د سينگار شوې سطحې د وچولو په کنترول کې مرسته کولای شي. د سينگار شوې سطحې سره د مستقيم تماس د مخنيوي لپاره نرم ململ يا سپينه توتنه وکاروئ.

د ساده پښتۍ کولو لپاره

□ خټکي، ارې، پېچي مېخونه، پېچ تاوونه، د لرگي څولي او بولټونه.

□ د اندازې اخيستلو فيټې، شاقلونه او ابتراروگان.

□ د لور کيفيت د لرگيو پاڼې او تختې (د بېلگې په ډول صنوبر يا سويلې نختر/ارچه).

□ مېخونه: ۸ ډي (قطر: ۳،۵ ملي متره، اوږدوالی: ۵ سانتي متره) او ۱۶ ډي (قطر: ۳،۷ ملي متره، اوږدوالی: ۸ سانتي متره).

□ د ارتفاع سره د عيارېدو وړتيا لرونکي معياري فلزي پاڼې.

□ د شگو کڅوړې، ربر يا سپنج (د بېلگې په ډول د پولي ايتلين سپنج چې د ايتافوم په نوم پلورل کېږي) چې د سطحو ساتنه وکړي، يا د دېوال د تختې او دېوال تر مينځ تماس

بنه کړي.

□ نرم او نارنگ شوی ململ، یا سپین نخي ټوکر چې سطحې د سولېدو نه خوندي وساتي.

په کمربندونو باندې د یو جوړښت د تړلو لپاره

□ مصنوعي کمربندونه د ریچیت لاسټو/کونډو او دندانو سره (لږ تر لږه ۲ ملي متره ډبل او ۵۰-۷۵ ملي مترو پورې سورور).

□ د فولادو تختې چې د بار/وزن د خورولو/وېشلو لپاره د کمربند او دېوال/پایې تر مینځ ځای پر ځای کېږي.

□ د لرگیو تختې (نږدې ۳ سانتي متره ډبلې) چې د فولادې تختې او دېوال/پایې تر مینځ ځای پر ځای کېږي.

□ ربر یا سپنج (د بېلګې په ډول د پولي ایتیلین سپنج چې د ایټافوم په نوم پلورل کېږي) د سطحو لاندو ساتنه کولای شي او د دېوال د تختې او دېوال تر مینځ تماس بنه کولای شي.

□ نرم او نارنگ شوی ململ، یا سپین نخي ټوکر چې سینګار شوي سطحې د سولېدو نه خوندي وساتي.

په خپل اصلي ځای کې د سینګار شوو سطحو د خوندي کولو لپاره امکانات او تجهیزات

□ د اوبو نه د سطحو د ساتلو لپاره تریالونه.

□ د شګو کڅوړې چې د سینګار شوو سطحو د شا طرف ډک کړي او هغوی د جټکو نه خوندي وساتي (داد تر لاسه کړئ، چې د شګو کڅوړې رطوبت نه ایساروي/جذبوي).

□ ربر یا سپنج (د بېلګې په ډول د پولي ایتیلین سپنج چې د ایټافوم په نوم پلورل کېږي) چې د سطحې او دېوال د تر مینځ تماس بنه کړي، یا د فولادو تختې، که چېرته اړتیا وي.

□ نرم او نارنگ شوی ململ، یا سپین نخي ټوکر چې سینګار شوي سطحې د سولېدو نه خوندي وساتي.

□ د لرگیو یا د فولادو تختې چې بار/وزن ووېشي، په هغه صورت کې چې تاسې باید یو داسې ټوکی چې سینګار شوي سطحې لري، پښتي کړئ/په کمربند سره راټول کړئ (فرش،

چت، دېوال، پایې، او داسې نور).

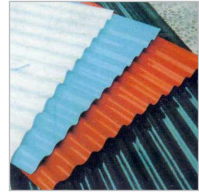
د لرگیو پایې

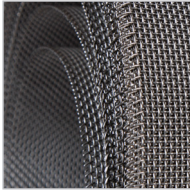
رطوبت سنج

د ارتفاع سره عیارېدونکې پایې

د اوسپنې او فولادو

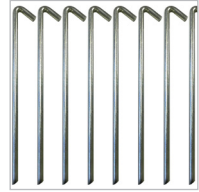
سیمي جالی (نازکه)

سیمي جالی (لویه)

د لرگی پانې

خادري

واړه موري او لوی موري

بېلچه او گېنتی

آب ترازو

فلزي پتی

مصنوعي کمربندونه د دندانو او کونډو سره

شاقول

د لرگیو تختې

سرچینې

دوهم قدم: د پېښې وروسته د ساحې د زيان او گواښ ارزونه

BC Housing. 2018. Rapid Damage Assessment. Burnaby, BC Housing. Available at: <https://www.bchousing.org/about/rapid-damage-assessment> [Accessed 18 February 2018].
همېشنى انټرنېټي پته: <https://perma.cc/686P-5JFE>

Connecticut Technology Transfer Center. 2010. Protective Equipment for Workers in Hurricane Flood Response. Connecticut, School of Engineering, University of Connecticut. Available at: <https://www.t2center.uconn.edu/pdfs/SAFETY%20BRIEF%202010-7.pdf>. [Accessed 9 February 2018].
همېشنى انټرنېټي پته <https://perma.cc/LG2T-FTDZ>

Heritage Collections Council. 1998e. reCollections: Caring for Collections Across Australia – Managing People. Canberra, Heritage Collections Council. Available at: https://aiccm.org.au/sites/default/files/docs/reCollections/5_managing_people.pdf [Accessed 18 February 2018].
همېشنى انټرنېټي پته <https://perma.cc/RR45-BJDW>

درېم قدم: مصونیت/خونديتوب او باثباته کول

Australian Institute for the Conservation of Cultural Material. 2017. Visual Glossary. Canberra, Australian Institute for the Conservation of Cultural Material. Available at: <https://aiccm.org.au/conservation/visual-glossary> [Accessed 22 February 2018].
همېشنى انټرنېټي پته <https://perma.cc/4P8N-5GBP>

Australia International Council on Monuments and Sites (ICOMOS). 2013. The Burra Charter: The Australia ICOMOS Charter for Places of Cultural Significance, 2013. Burwood, ICOMOS. Available at: <http://australia.icomos.org/wp-content/uploads/The-Burra-Charter-2013-Adopted-31.10.2013.pdf> [Accessed 21 June 2017].
همېشنى انټرنېټي پته <https://perma.cc/ULL9-UY9U>

Australian War Memorial. n.d. Conservation advice: Cleaning Soot Damaged Objects. Canberra, The Australian War Memorial. Available at: <https://www.awm.gov.au/about/our-work/projects/soot>. [Accessed 18 February 2018].
همېشنى انټرنېټي پته <https://perma.cc/Q38H-G6KT>

Canadian Conservation Institute. 2007. Vacuum Freeze-drying

Archaeological Artifacts. Canadian Conservation Institute (CCI) Notes 4/2. Ottawa, Minister of Public Works and Government Canada. Available at: <https://www.canada.ca/en/conservation-institute/services/conservation-preservation-publications/canadian-conservation-institute-notes/vacuum-freeze-drying-archaeological-artifacts.html> [Accessed 12 October 2017]
<https://perma.cc/QRP8-LYKA> همبشنى انٲرنېٲى پٲه

Canadian Conservation Institute. 2017. Agents of Deterioration. Ottawa, Minister of Public Works and Government Canada, Ottawa. Available at: <https://www.canada.ca/en/conservation-institute/services/agents-deterioration.html> [Accessed 22 February 2018]
<https://perma.cc/S65F-KNA5> همبشنى انٲرنېٲى پٲه

Canadian Conservation Institute. 2017. Care of Objects and Collections. Ottawa, Minister of Public Works and Government. Available at: <https://www.canada.ca/en/conservation-institute/services/care-objects.html> [Accessed 22 February 2018]
<https://perma.cc/ZDG8-Y4UU> همبشنى انٲرنېٲى پٲه

Corpo Nazionale dei Vigili del Fuoco – Università degli Studi di Udine. 2011. Manuale Opere Provvisionali, l'intervento tecnico urgente in emergenza sismica. Rome, Ministero dell'Interno. Available (in Italian) at: <http://www.vigilfuoco.it/allegati/STOP/ManualeSTOP.pdf> [Accessed 24 October 2017]
<https://perma.cc/AP8A-22L2> همبشنى انٲرنېٲى پٲه

Department of Homeland Security Federal Emergency Management Agency (FEMA). 2009. FEMA National US&R Response System Structural Collapse Technician Module 2a Shoring Basics. Washington, DC, FEMA. Available at: <https://www.fema.gov/pdf/emergency/usr/module2a.pdf> [Accessed 29 April 2018]
<https://perma.cc/WF28-Q5QU> همبشنى انٲرنېٲى پٲه

Department of Homeland Security Federal Emergency Management Agency (FEMA). 2018. Reclaiming Precious Heirlooms From Flood Waters. Washington, DC, U.S. Department of Homeland Security. Available at: <https://www.fema.gov/news-release/2003/09/23/reclaiming-precious-heirlooms-flood-waters> [Accessed 18 February 2018]
<https://perma.cc/XY64-GPM6> همبشنى انٲرنېٲى پٲه

Department of Homeland Security Science and Technology Directorate, Infrastructure Protection and Disaster Management

Division. 2011. Field guide for Building Stabilization and Shoring Techniques. Washington, DC, U.S. Department of Homeland Security. Available at: <https://www.dhs.gov/xlibrary/assets/st/st-120108-final-shoring-guidebook.pdf> [Accessed 24 October 2017]
<https://perma.cc/ZN3R-NRWU> همبشنى انترنيٽي پته

Grimaz, S., Cavriai, M., Mannino, E., Munaro, L., Bellizzi, M., Bolognese, C., Caciolai, M., D'Odorico, A., Maiolo, A., Ponticelli, L., Barazza, F., Malisan, P. & Moretti, A. 2010. Vademecum, STOP, Shoring Templates and Operating Procedures for the Support of Buildings damaged by Earthquakes. Rome, Ministry of Interior – Italian Fire Service. Available at: http://sprint.uniud.it/sites/default/files/Vademecum_STOP_eng_0.pdf [Accessed 24 October 2017]
<https://perma.cc/62JX-UGLP> همبشنى انترنيٽي پته

Heritage Collections Council. 1998a. reCollections: Caring for Collections Across Australia – Caring for Cultural Material 1. Canberra, Heritage Collections Council. Available at: https://aiccm.org.au/sites/default/files/docs/reCollections/1_caring_for_cultural_material_1.pdf [Accessed 18 February 2018]
<https://perma.cc/9DS2-DRPA> همبشنى انترنيٽي پته

Heritage Collections Council. 1998b. reCollections: Caring for Collections Across Australia – Caring for Cultural Material 2. Canberra, Heritage Collections Council. Available at: https://aiccm.org.au/sites/default/files/docs/reCollections/2_caring_for_cultural_material_2.pdf [Accessed 18 February 2018]
<https://perma.cc/49CQ-QVUV> همبشنى انترنيٽي پته

Heritage Collections Council. 1998d. reCollections: Caring for Collections Across Australia – Managing Collections. Canberra, Heritage Collections Council. Available at: https://aiccm.org.au/sites/default/files/docs/reCollections/4_managing_collections.pdf [Accessed 18 February 2018]
<https://perma.cc/5NAY-J562> همبشنى انترنيٽي پته

Heritage Collections Council. 1998f. reCollections, Caring for Collections Across Australia – Handling, Transportation, Storage and Display. Canberra, Heritage Collections Council. Available at: https://aiccm.org.au/sites/default/files/docs/reCollections/6_htsd.pdf [Accessed 18 February 2018]
<https://perma.cc/5XRJ-U9R3> همبشنى انترنيٽي پته

Historic England. 2015. Flooding and Historic Buildings. Swindon, Historic England. Available at: <https://content.historicengland.org.uk/images-books/publications/flooding-and-historic-buildings-2ednrev/heag017-flooding-and-historic-buildings.pdf/> [Accessed 18 February 2018]

<https://perma.cc/M66M-3E8L> همبشنى انٲرنېٲى پٲه

.International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies n.d. The IFRC Shelter Kit. Geneva, International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. Available at: [http://www.ifrc.org/PageFiles/95526/publications/D.03.a.07.%20IFRC%20shelter-kit-\[guidelines-EN-LR.pdf](http://www.ifrc.org/PageFiles/95526/publications/D.03.a.07.%20IFRC%20shelter-kit-[guidelines-EN-LR.pdf) [Accessed 18 February 2018]

<https://perma.cc/RYSZ-DEU3> همبشنى انٲرنېٲى پٲه

International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. 2015. IFRC bamboo frame for emergency shelters and emergency roofs – Technical sheets. Geneva, International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. Available at: [http://www.ifrc.org/Global/Documents/Secretariat/Shelter/IFRC-bamboo-frame-\[A4-FINAL-EN-2015.pdf](http://www.ifrc.org/Global/Documents/Secretariat/Shelter/IFRC-bamboo-frame-[A4-FINAL-EN-2015.pdf) [Accessed 18 February 2018]

<https://perma.cc/S7YY-78MG> همبشنى انٲرنېٲى پٲه

Levitan, A. 1993. Emergency Treatment for Water-Soaked Furniture and Wooden Objects. National Parks Service Conserve O Gram, 7(7). Washington, DC, U.S. Department of the Interior. Available at: <https://www.nps.gov/museum/publications/conserveogram/07-07.pdf> [Accessed 18 February 2018]

<https://perma.cc/4J9T-SFVZ> همبشنى انٲرنېٲى پٲه

McCord, M., & Stone, T. 2002. Deterioration of Collections. Generation 2: Education and Support Materials. ICCROM unpublished material. .Rome

Russell, R. & Winkworth, K. 2009. Significance 2.0: A guide to assessing the significance of collections. Canberra, Collections Council of Australia Ltd. Available at: <https://www.arts.gov.au/sites/g/files/net1761/f/significance-2.0.pdf> [Accessed 18 February 2018]

<https://perma.cc/GJ8G-ERAN> همبشنى انٲرنېٲى پٲه

State Library of Queensland. 2014a. Caring for your collections: Salvaging water-damaged collections. Brisbane, Queensland Government. Available at: http://www.slq.qld.gov.au/data/assets/pdf_file/0005/128984/Caring-for-your-collections-Salvaging-.water-damaged-collections.pdf [Accessed 18 February 2018]
<https://perma.cc/8V9X-YFNS> همبشنى انٲرنيتي پته

State Library of Queensland. 2014b. Caring for your collections: Freezing water-damaged and insect infested collections. Brisbane, Queensland Government. Available at: http://www.slq.qld.gov.au/data/assets/pdf_file/0004/128983/Caring-for-your-collections-Freezing-water-damaged-and-insect-infested-collections.pdf .[[Accessed 18 February 2018
<https://perma.cc/V6KB-XKZL> همبشنى انٲرنيتي پته

Tandon, A. 2016. Endangered Heritage: Emergency Evacuation of Heritage Collections. Paris, UNESCO & Rome, ICCROM. Available at: https://www.iccrom.org/wp-content/uploads/Endangered-Heritage_INTERACTIVE.pdf [Accessed 14 February 2018
<https://perma.cc/7J4C-TJDK> همبشنى انٲرنيتي پته

United States Army Corps of Engineers. 2013. Urban Search & Rescue Shoring Operations Guide. Washington, DC, United States Department of Defence. Available at: http://www.disasterengineer.org/LinkClick.aspx?fileticket=_qYQCrKHi2k%3D&tabid=57&mid=394 .[[Accessed 14 July 2018
<https://perma.cc/H6NA-WBRY> همبشنى انٲرنيتي پته

Van Balen, K. 2008. The Nara Grid: An evaluation Scheme Based on the Nara Document on Authenticity. APT Bulletin, 39(2/3): 39-45. Available at: <http://orcp.hustoj.com/wp-content/uploads/2016/01/2008-The-Nara-Grid-An-Evaluation-Scheme-Based-on-the-Nara-Document-on-Authenticity.pdf> [Accessed 17 January 2018
<https://perma.cc/DL8A-E32V> همبشنى انٲرنيتي پته

کلتور انتظار نشي کولای

Via di San Michele 13
00153 Rome
Italy
+39 06585531
www.iccrom.org

© ICCROM 2021

© Prince Claus Fund for Culture and Development 2021

ICCRM ISBN 978-92-9077-341-2

ISBN 978-92-9077-341-2

9 789290 773412 >

Fonds

د انکشاف او کلتور
لپاره د شهزاده کلاز د
بسنډني صندوق

Herengracht 603
1017 CE Amsterdam
Netherlands
+31 20 3449 160
www.princeclausfund.org

د بریتش کونسل په لورینه او له سخاوت ډکه مرسته
ژباړل شویډی.

د کورکاج پر مهال د کلتوري ميراث پارلمون لومړنی مرستی

د کورکاج پر مهال د کلتوري ميراث پارلمون لومړنی مرستی

د کورکاج پر مهال د کلتوري ميراث پارلمون لومړنی مرستی

د کورکاج پر مهال د کلتوري ميراث پارلمون لومړنی مرستی

د کورکاج پر مهال د کلتوري ميراث پارلمون لومړنی مرستی